

Skat ved konkurs og akkord

**Skattelovrådets udtalelse om
de skattemæssige regler i forbindelse med
konkurs og akkord m.v.**

*Afgivet af skattelovrådet
den 9. februar 1987*

**Betænkning nr. 1101
1987**

ISBN 87-503-6712-9

Fi 03,0-187-bet.

B. Stougaard Jensen
København

Indholdsfortegnelse

	<u>side</u>
Afsnit 1 .	Indledning 1
Afsnit 2.	Afgrensning af området for skattelovrådets svar. 4
Afsnit 3.	Kort sammenfatning af skatte- lovrådets besvarelse. 6
Afsnit 4 .	Gældende ret. . . . . 1?
4.1.	Konkurs.
- 1.1.	Fvsiske personer under konkurs.
- - 1.1.	Subjektiv skattepligt.
- - 1.2.	Opgørelsen af den skattepligtige indkomst.
- - 1.3.	Anmeldelser af skattekrav i kon- kursboet.
- - 2.	Juridiske personer under konkurs.
- - 2.1.	Subjektiv skattepligt.
- - 2.2.	Opgørelsen af den skattepligtige indkomst.
- - 2.3.	Anmeldelse af skattekrav i konkurs- boet.
4.2.	Frigørelse for gæld uden vederlag.
- 2.1.	Akkord.
- - 1.1.	Gældsfrigørelse som led i akkord.
- - 1.2.	Akkord i modsætning til nedsættelse af singulære krav.
- - 1.3.	Akkordens betvding for indkomst- ansættelserne for tidligere ind- komstår og for akkordåret.
- - 1.4.	Akkordomkostningerne.
- - 1.5.	Den skattemæssige betvding af de i akkordstatus konstaterede lavere værdier.
- - 1.6.	Skattemæssigt underskud på akkord- tidspunktet.
- - 1.7.	Skattekrav, omfattet af akkorden.
- 2.2.	Gældssanering.
- 2.3.	Forældelse og præklusion.
4.3.	Skattereformen fra 1987.

Afsnit 5.	Skattelovrådets kritik af den manglende samordning af skatteretten og insolvensretten	47
5.1.	Indledning.	
5.2.	Retsmidler ved insolvens.	
5.3.	Den manglende tilpasning mellem skatteretten og insolvensretten.	
- .3.1.	Driftsregnskab og status.	
- .3.2.	Adskillelse mellem pligtsubjekt og rådighedssubjekt.	
- .3.3.	Modstridende hensyn.	
- .3.4.	Underskudsfrøførsel.	
- - 4.1.	Ved konkurs.	
- - 4.2.	Ved akkord.	
- 3.5.	Forældelse, præklusion og konfusion.	
5.4.	Særlige forhold på insolvensretens område.	
- 4.1.	Skattekrav mod selskaber og kravenes stilling i konkursboet.	
- 4.2.	Akkordårets indkomstskat.	
5.5.	Hensvneene bag skattelovrådets forslag.	
5.6.	Mv lovgivning.	
Afsnit 6.	Overvejelser vedrørende indførelse af et særligt skatteretligt insolvens-begreb	67
6.1.	Principperne for rentefradragsbegrænsningen i ligningslovens § 5, stk. 7.	
6.2.	Generel beskrivelse af reglen i ligningslovens § 15 vedrørende underskudsfrøførsel.	
6.3.	Baggrunden for skattelovrådets overvejelser vedrørende begrænsning i underskudsfrøførselsretten.	
6.4.	Forskellige muligheder for fastlæggelse af et generelt insolvensbegreb.	
- 4.1.	Ligningslovens § 5, stk.7.	
- 4.2.	En fastsat del af gælden er forfalden, men ikke betalt.	
- 4.3.	Bemvndigelse.	
- 5.	Konklusion.	

Afsnit 7.	Skattelovrådets overveielser om ændrede skatteregler ved konkurs	78
7.1.	Indledning. Ulemper ved gældende regler.	
7.2.	Hensyn ved nye regler.	
7.3.	Skatteretssubjektivitet under konkurs.	
- 3.1.	Selskaber.	
- 3.2.	Personer.	
- - 2.1.	Regler svarende til dødsboskatteregler?	
- - 2.2.	Opdeling i "boindkomst" og indkomst efter konkurslovens § 33.	
- - 3.	Konklusion.	
7.4.	Opgørelsesregler, udgangspunkt.	
- 4.1.	Indkomstopgørelsen.	
- 4.2.	Formueopgørelsen.	
7.5.	Skal skattekrav rejses vedrørende "boindkomst?"	
- 5.1.	Hvem skal træffe afgørelsen?	
- 5.2.	På hvilket grundlag skal afgørelsen træffes?	
- 5.3.	Skal § 116-opgørelsen være bindende for skattemyndighederne?	
- 5.4.	Yderligere hensyn.	
- - 4.1.	Sambeskatning.	
- - 4.2.	Indkomsten i første del af konkursåret.	
7.6.	Beskatning af første del af konkursåret.	
- 6.1.	Selskaber.	
- 6.2.	Personer.	
7.7.	Særregler for indkomstopgørelsen, hvis skattepligt.	
- 7.1.	Boomkostninger.	
- 7.2.	Underskudsfræmførsel.	
- - 2.1.	Selskaber.	
- - 2.2.	Personer.	
7.8.	Konkursen slutter med fallentens solvens.	
- 8.1.	Tvangsakkord.	
- 8.2.	Konkursen hæves.	
Afsnit 8.	Frigørelse for gæld uden erlæggelse af vederlag	99
8.1.	Indledning	
8.2.	Akkord og gældssanering.	
- 2.1.	Generelt	
- 2.2.	Skal gældsnedsettelsen anses som en indkomstbevægelse eller som en skattefri formuebevægelse?	

- - 2.1.	Retstilstanden i praksis.	
- - 2.2.	De teoretiske løsningsmuligheder.	
- ?3.	Den skattemæssige behandling af omkostninger i forbindelse med akkorden.	
- 2.4.	Den skattemæssige betvrdning af de i akkordstatus konstaterede værdier.	
- 2.5.	Frigørelse for skattekrav.	
8.3.	Forældelse og præklusion	
- 3.1.	Indledning	
- 3.2.	Skal forældelsen eller præklusionen anses som en indkomstbevægelse eller som en formuebevægelse?	
Afsnit 9.	Gældsfrigørelsens betvrdning for adgangen til at fremføre underskud ...	108
9.1.	Indledning.	
9.2.	Akkord og gældssanering.	
- 2.1.	De teoretiske løsningsmuligheder.	
- 2.2.	Konklusion.	
9.3.	Skattereformen fra 1987.	
9.4.	Forældelsens og præklusionens betydning for adgangen til underskuds fremførsel.	
Afsnit 10.	Skitse til lovbestemmelser.	116
10.1	Konkursskattelov.	
10.2.	Ændring af kursgevinstskattelovens § 5.	
10.3.	Underskuds fremførsel.	
10.4.	Skøn over administrative og prove nuemæssige konsekvenser.	
10.5.	Ikrafttræden.	
10.5.1.	Konkursskattelov forudsætter ændring i konkursloven.	
10.5.2.	Bereaning af underskuds fremførsel bør ikke gennemfares før konkursskattelovsregler.	
5.3.	Ændring af kursgevinstskattelovens § 5.	
Bilag 1.	Skattelovrådets udtalelse af 16. januar 1984 om renter ved insolvens.	125
Bilag 2.	SkattelovrAdets udtalelse af 9. august 1983 om den skattemæssige behandling af forudbetalte renter.	143

Afsnit 1. Indledning.

Ministeren for skatter og afgifter anmodede i februar 1983 skattelovrådet om at overveje de skattemæssige regler i forbindelse med konkurs og akkord m.v. for personer og selskaber, samt at fremkomme med eventuelle forslag til forbedringer.

Ministeren henstillede til rådet, at dette så vidt muligt tilrettelagde sit arbejde således, at resultater forelægges løbende i takt med, at overvejelser af dele af regelsystemet blev afsluttet.

Med tilslutning fra ministeren for skatter og afgifter nedsatte skattelovrådet i marts 1983 en arbejdsgruppe bestående af advokat Henrik Andersen, retsassessor - nu dommer - i Sø- og Handelsretten Mette Christensen, lektor Margrethe Nørgaard og professor Niels Ørsgaard. Arbejdsgruppen afgav i oktober 1983 en udtalelse til skattelovrådet, hvori det anføres, at "sammenstødet mellem på den ene side konkurs- og akkordretten og på den anden side skatteretten er så vidt forgrenet og så kompliceret, at et rimeligt funderet udkast til lovregulering af dette grænseområde er betinget af en massiv analytisk indsats."

Arbejdsgruppen gennemførte en undersøgelse af samspillet mellem insolvensretten og skatteretten, navnlig baseret på insolvensretlige svns punkter. Arbejdsgruppen skitserede i sin udtalelse et regelsæt om de skatteretlige problemer i konkurs. Denne skitse, der rummede en selvstændig skatteretssubjektivitet for konkursboer,

fundt skattelovrådet dog ikke umiddelbart velegnet, da forslaget i realiteten forudsatte indførelse af et retsinstitut af nogenlunde samme omfang som dødsbobe-skatningsreglerne.

I september 1983 anmodede ministeren for skatter og afgifter skattelovrådet om så vidt muligt at udskille reglerne for den skattemæssige behandling af forfaldne renteudgifter, når debitor som følge af insolvens m.v. er ude af stand til at betale den pågældende renteudgift, til selvstændig besvarelse med henblik på, at der allerede i folketingssamlingen 1983/84 eventuelt kunne iværksættes et lovgivningsinitiativ på dette område.

Skattelovrådet besvarede spørgsmålet om renter ved insolvens i en udtalelse af 16. januar 1984, og rådets forslag herom blev gennemført ved ligningslovens § 5, stk. 7, ved lov nr. 203 af 17. maj 1984. Denne lovændringen rummede også en gennemførelse af skattelovrådets forslag i udtalelse af 9. august 1983 om den skattemæssige behandling af forudbetalte renter m.v. De to nævnte udtalelser fra skattelovrådet er optaget som bilag til nærværende udtalelse.

I februar 1984 besluttede skattelovrådet at udvide den tidligere nedsatte arbejdsgruppe med kontorchef Leif Normann Jeppesen, Københavns Skatteråd, samt Kai Lotz og Aage Michelsen fra skattelovrådet. Aage Michelsen blev formand for den således udvidede arbejdsgruppe, og sekretariatsfunktionerne varetoges af Margrethe Nørgaard og skattelovrådets daværende sekretær, fuldmægtig Søren Sønderholm, skattedepartementet.

Efter at skattelovrådet i oktober 1984 afgav sin udtalelse om beskatning af kursgevinster og -tab, afsluttede arbejdsgruppen om konkurs og akkord sine foreløbige drøftelser med en udtalelse til skattelovrådet, således at arbejdet med denne problemkreds siden er foregået i skattelovrådet.

Fra december 1984 indtrådte **Marqrethe** Nørqaard som medlem af skattelovrådet som afløser for Robert Korh-Nielsen.

Med udgangen af februar måned 1986 fratrådte fuldmægtiq Søren Sønderholm som skattelovrådets sekretær og erstattedes af fuldmægtiq Merete Helle Hansen, skatte-departementet.

Afsnit 2. Afgrænsning af området for skattelovrådets svar.

Spørgsmålet til skattelovrådet er formuleret meget bredt og omfatter for så vidt alle skattemæssige spørgsmål - subjektiv skattepligt, objektiv skattepligt, periodisering, inddrivelse, hæftelse etc. - i forbindelse med alle insolvenssituationer - herunder konkurs, tvangsakkord, frivillig akkord, gældssanering og betalingsstandsning.

Skattelovrådet har koncentreret sin besvarelse om de mest centrale områder for samspillet mellem skatteretten og insolvensretten.

Det dreier sig efter rådets opfattelse navnlig om selve skattepligtsreglerne for de formuemasser, der er inddraget under konkursbehandling og sørgsmålene om den skattemæssige behandling af gældsfrigørelse ved akkord og lignende, herunder adgangen til at fremføre underskud fra tiden før en konkurs eller akkord til perioden efter.

Rådet kommer derimod i sin udtalelse ikke ind på spørgsmålene om, hvorledes forskudsskatten i forbindelse med kildekatteordningen behandles i tilfælde af konkurs og akkord, ligesom rådet ikke kommer nærmere

ind på spørgsmålene om kildeskat, der af fallenten i hans egenskab af arbejdsgiver er indeholdt ved lønudbetalinger. Rådet har heller ikke nærmere behandlet de spørgsmål, der kan opstå i forbindelse med beskatningen af samlevende ægtefæller eller i forbindelse med fusion eller sambeskatning af selskaber, herunder de tilfælde, hvor et selskab er erhvervet med henblik på at benytte dets ikke tidligere udnyttede underskud.

Reglerne i kildeskattelovens afsnit VTT om hæftelse for og inddrivelse af skattekrav mod personer behandles ikke nærmere i rådets svar, og det samme gælder de særlige regler i lov nr. 278 af 26. maj 1976 om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter.

Tildels udenfor det skatteretlige område har rådet i afsnit 5 anbefalet et forslag om, hvilke indkomstskattekrav, der kan anmeldes i selskabers konkursboer og med hvilken stilling i konkursordenen, samt henstillet til nærmere overvejelse vedrørende akkordårets indkomst, hvilke indkomstskattekrav, der omfattes af en eventuel tvangsakkord.

Rådet har ikke overvejet regler for dødsboer, der kommer under konkurs eller skiftes som gældsfragåelsesboer, men det er nærliggende at behandle sådanne insolvente dødsboer på tilsvarende måde som selskaber under konkurs.

Rådet har endvidere afstået fra nærmere at vurdere behovet for lovændringer i forbindelse med lov om skattefri virksomhedsomdannelse. I givet fald bør det nærmere overvejes, om der kan opstå særlige skattemæssige problemer for aktionærerne i sådanne selskaber, hvis selskaber stiftet efter disse regler går konkurs

Skattelovrådet har således indskrænket sin besvarelse til at angå de emner, der efter rådets opfattelse er de mest centrale. De problemer indenfor emnekredsen, som ikke er medtaget i den foreliggende besvarelse, kan efter rådets opfattelse tages op til nærmere overvejelse, når der er taget stilling til de mere grundlæggende ændringer, som foreslås i nærværende udtalelse.

Afsnit 3. Kort sammenfatning af skattelovrådets
besvarelse.

Der redegøres i afsnit 2 for den afgrænsning af emnet, som skattelovrådet har fundet hensigtsmæssig.

Rådet har på baggrund heraf søgt i afsnit 4 at give et overblik over den gældende praksis for beskatning af personer og selskaber, der kommer under konkurs, herunder beskatningen af de indkomster, der kan henføres til konkursboernes dispositioner. Både for personer og selskaber gennemgås regler og praksis for subjektiv skattepligt og reglerne om, hvilke indtægter og udgifter der skal medregnes ved indkomstopgørelsen for de enkelte perioder, før, under og efter konkursens indtræden. I tilslutning hertil omtales, hvilke indkomstskattekrav, der kan anmeldes i konkursboerne, og hvorledes disse krav er stillet i konkursordenen.

De insolvenssituationer, der for nogle personer og selskaber leder frem til en konkurs, kan i andre tilfælde ende med en akkord.

I afsnit 4 gives derfor tillige et overblik over den skattemæssige praksis i forbindelse med en akkord og i tilslutning hertil praksis vedrørende forældelse og præklusion, hvor skuldneren ligesom ved akkord opnår

frigørelse for gæld uden fyldestgørelse af fordringshaveren.

Som indledning til skattelovrådets kritik i afsnit 5 af den manglende tilpasning mellem skatteretten og insolvensretten skitseres de forskellige insolvensretlige institutter.

I afsnit 5 gennemgås derefter en række forhold, der fører til, at skattereglerne ikke fungerer hensigtsmæssigt i sammenhæng med de insolvensretlige institutter.

I den forbindelse har skattelovrådet - udenfor rådets kommissorium - fundet særlig anledning til at foreslå at ændre den stilling som massekrav i selskabers konkursboer, som haves for indkomstskattekrav, der måtte udløses ved bostvrets dispositioner, samt at overveje gennemførelsen af regler, hvorefter skatten af akkordårets indkomst omfattes af akkorden.

Afsnit 5 afsluttes med en sammenfatning af de hensyn, som skattelovrådet navnlig finder bør varetages ved ændrede regler på konkurs- og akkordområdet. Det fremhæves således navnlig, at hensynet til en forsvarlig og praktisk gennemførelse af konkurser og gældssaneringer bør gå forud for de provenumæssige hensyn.

Det er i afsnit 5 påpeget, at væsentlige problemer skyldes, at skattereglerne forudsætter betaling af pådragne forpligtelser, en forudsætning, der typisk svigter, når skatteyderen bliver insolvent. Skattelovrådet gennemgår derfor i afsnit 6 muligheden for at opstille et generelt skatteretligt insolvensbegreb, således at skattereglerne i alle tilfælde ved en skattevders insolvens kunne have samme virkning i forbindelse med f.eks. begrænsning i adgang til at fremføre underskud til fradrag i senere indkomstår.

Imidlertid viser undersøgelsen, at opstillingen af et sådant generelt insolvensbeareb inden for skatteretten ikke kan ske på en hensigtsmæssig måde. Man må i stedet skatteretligt knytte eventuelle retsvirkninger til de insolvenstilfælde, der i anden sammenhæng tillægges retlig betydning, dvs. konkurs, akkord og gælds-sanering.

I afsnit 7 er anført rådets overvejelser om hensigtsmæssige regler for beskatning i forbindelse med konkurs. Rådet foreslår følgende principper lagt til grund for sådanne regler:

Den samlede indkomst, der hidrører fra den under konkursen inddragne formuemasse, samt indkomsten fra begyndelsen af konkursåret til konkursens indtræden behandles skattemæssigt under eet.

Hovedreglen skal være, at skattemyndighederne inden for korte frister træffer afgørelse om, hvorvidt denne samlede indkomst skal være skattepligtig. Er der særlige hensyn, der taler for skattepligt, kan sådan skattepligt besluttes, og da med den virkning, at periodens samlede indkomst opgøres under eet og medregnes til den skattepligtige særlige indkomst i det indkomstår, hvori konkursen slutter. For selskaber skal sådant skattekrav dækkes på linie med simple krav, ifr. forslag herom i afsnit 5. For personer vil skattekravet påhvile fallenten.

For konkursåret og efterfølgende år under konkursen vil den årlige indkomstopgørelse for en personlig fallent alene omfatte hans indtægter ved selvstændig indkomsterhvervelse uden for konkursboet, jfr. konkurslovens § 33, herunder eventuelle vederlag, der udbetales ham af boet.

Adgangen til at fremføre underskud for indkomstår forud for konkursåret ophører med konkursen, således at fremførsel herefter alene kan ske til fradrag ved indkomstopgørelsen for en eventuel skattepligtig boindkomst.

Ved formueopgørelsen for personlige fallenter skal der ikke tages hensyn til aktiver og passiver, der er inddraget under konkursen.

I de ganske sjældne tilfælde, hvor en konkurs senere hæves, bortfalder virkningen af de særlige konkurs-skatte regler, og der indrømmes fradrag for omkostningerne ved konkursbehandlingen.

I afsnit 8 overvejes de gældende regler om beskatning ved gældseftergivelse (akkord og gældssanering) og ved andre tilfælde af gældsfrigørelse uden fyldestgørelse af fordringshaver (forældelse og præklusion).

Indkomstbegrebet i statsskattelovens §§ 4-6 åbner mulighed for det svns punkt, at al frigørelse uden fyldestgørelse for gæld, der må opfattes som omsætningspassiver, er skattepligtig, medens omvendt frigørelse for gæld, der er anlægspassiv, er skattefri. Dette svarer for så vidt til den gældende praksis for beskatning ved forældelse.

Imidlertid har praksis allerede tidligere antaget, at svns punktet ikke var praktisk anvendeligt på **akkord-**området, og det har vist sig uklart og uhensigtsmæssigt ved forældelse.

Rådets overvejelser i afsnit 8 ender derfor med den konklusion, at gældsfrigørelse uden fyldestgørelse af fordringshaver, hvadenten der er tale om akkord, gældssanering, forældelse eller præklusion, skal være skattefri, når frigørelsen sker i et senere år end fordringens stiftelse, og når gældsfrigørelsen er begrundet i rent forretningsmæssige forhold. Dvs., at der bør gøres undtagelse fra skattefriheden, hvis den økonomiske fordel for skyldneren må antages at være udtryk for en gave, et tilskud eller en udlodning fra fordringshaveren til skyldneren.

I afsnit 9 understes det, om der bør indføres begrænsninger i adgangen til at fremføre et underskud til fradrag i et senere Ars indkomst upåvirket af en mellemliggende akkord m.v.

På baggrund af den kritik, der i afsnit 5 er anført mod konsekvenserne af den gældende retstilstand, hvorefter en akkord ikke påvirker retten til underskuds-fremførelse, og i overensstemmelse med den i afsnit 7 foreslåede begrænsning i retten til underskuds-fremførelse ved konkurs, foreslås det i afsnit 9, at en akkord eller gældssanering skal påvirke retten til fremførelse af underskud.

Rådets forslag går nærmere ud på, at et underskud ved indkomstopgørelsen for årene til og med akkordåret, kun kan fremføres til fradrag i indkomsten for årene efter akkordåret, i det omfang underskuddet overstiger den fulde nominelle gældseftergivelse med fradrag af akkordomkostningerne. Der skal således ikke som ved den hidtidige praksis, der i 1986 er underkendt af højesteret, gøres særlig undtagelse for akkordfordelen vedrørende gæld, der utvivlsomt er af anlægs karakter eller af privat karakter. Dette forslag om virkningen af akkord foreslås tillige for gældssanering, men der er efter rådets opfattelse ikke anledning til tilsvarende begrænsning i retten til at fremføre underskud, i tilfælde hvor en gæld bortfalder som følge af forældelse eller præklusion.

I afsnit 10 skitseres udkast til de centrale lovbestemmelser, som rummer skattelovrådets forslag i afsnit 7-9. Reglerne for personer og selskaber, der kommer under konkurs foreslås således samlet i en ny særskilt lov, hvortil der gives et udkast. Reglerne om skattefrihed for den økonomiske fordel ved forældelse og præklusion foreslås indsat i kursgevinstskattelovens § 5. I denne bestemmelse anbefaler rådet samtidig en mindre ændring vedrørende forældelse af deklareret ud-

bytte; en ændring som efter rådets opfattelse bør gennemføres for at opretholde hidtidig praksis. Reglerne om begrænsning af retten til fremførsel af underskud ved akkord og gældssanering foreslås næsten enslydende optaget i ligningslovens § 15, i personskattelovens § 13 og i virksomhedsskattelovens § 13.

Endelig anføres rådets skøn over de administrative og provenumæssige følger af gennemførelsen af de foreslåede regler samt nogle bemærkninger om de foreslåede reglers indbyrdes sammenhæng og de krav, denne sammenhæng efter rådets opfattelse må stille til eventuelle ikrafttrædelsesregler.

Afsnit 4. Gældende ret.

Formålet med nærværende afsnit er ikke at give en udtømmende beskrivelse af aældende ret i det omfang, den overhovedet lader sig udfinde. Hensigten er kun at gennemgå teori og praksis i hovedtræk og herunder forsøge at ridse tidligere og nuværende problemstillinger op. Hermed skulle der forhåbentlig være skabt baggrund for en lettere tilegnelse af de efterfølgende afsnit med rådets overvejelser og forslag til løsninger.

Ifølge konkurslovens § 10 kan en skvldner, der ikke mener sig i stand til at opfylde sine forpligtelser, anmelde til skifteretten, af han har standset sine betalinger. Anmeldelse af betalingsstandsninger er dog ikke pligtig, og såkaldt faktiske betalingsstandsninger vil derfor fortsat kunne forekomme. Såvel fysiske som juridiske personer kan anmelde betalingsstandsning. En anmeldt betalingsstandsning er et midlertidigt retsinstitut, som enten vil blive efterfulgt af konkurs, tvangsakkord eller gældssanering eller blot blive ophævet eller bortfalde, ifr. konkurslovens §§ 16 d og e.

Betalingsstandsning, anmeldt eller ikke, medfører ikke i sig selv anvendelse af særlige regler ved indkomst- og formueopgørelsen for skyldneren, jfr. lig-

ningsvejledningen 1985, L.3.6.6. Manglende betaling af forfaldne renter kan dog efter et vist tidsrum medføre, at rentefradragsretten udskydes til betalingstidspunktet, ifr. ligningslovens § 5, stk. 7.

4.1. Konkurs.

Ved afsigelse af konkursdekret fratages skyldneren efter konkurslovens § 29 rådigheden over sin formue. Rådigheden over de aktiver, som indgår i konkursboet, overgår straks efter konkursdekretet til en midlertidig bestyrer og siden til bostyret, ifr. konkurslovens kapitel 12 og 13. Konkurslovens kapitel 5 anfører, hvilke aktiver der indgår i konkursboet (konkursmassen), og som skyldneren dermed mister rådigheden over. Hovedreglen findes i § 32, hvorefter boet omfatter både skyldnerens formue ved dekretets afsigelse, og hvad der under konkursen tilfalder ham. Herfra er dog bl.a. undtaget indtægter ved egen virksomhed under konkursen, og hvad der træder i stedet derfor, ifr. § 33.

Konkursbehandlingen har til formål at fordele konkursmassen mellem de fordringshavere, der ved dekretets afsigelse havde krav mod skyldneren, ifr. § 38. I modsætning til tvangsakkord og gældssanering medfører en konkursbehandling ikke, at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke bliver dækket gennem udlodningen.

Dansk skattelovgivning indeholder ingen reoler om, hvorledes et skattesubjekts konkurs skal påvirke subjektets skatteretlige situation. Gældende ret har derfor i vid udstrækning udviklet sig på grundlag af domstols- og administrativ praksis. Udgangspunktet for denne praksis har været, at de almindelige skatteretlige regler skal anvendes i konkurssituationen, som om konkursen ikke var indtruffet.

I en beskrivelse af gældende ret på området vil det være hensigtsmæssigt dels at omtale reglerne for

den subjektive skattepligt, dels reglerne for opgørelse af indkomst og formue (den objektive skattepligt) og endelig reglerne for anmeldelse af krav på indkomst- og formueskat i konkursboer. Da reglerne ikke er ens for fysiske og juridiske personer under konkurs, vil det endvidere være formålstjenligt at beskrive reglerne for de 2 former for retssubjekter hver for sig.

4.1.1. Fysiske personer under konkurs.

4.1.1.1. Den subjektive skattepligt.

Konkursboer er ikke omtalt i skattelovgivningen, hverken i kildeskattelovens §§ 1 - 2 eller i selskabsskattelovens §§ 1 - 2, og er følgelig ikke selvstændige skattesubjekter. En fysisk persons konkurs har således ingen betydning for hans skatteretssubjektivitet, ifr. Ligningsvejledningen 1985 L.3.6.6. og Ole Biørn m.fl.: Læreboq om indkomstskat 5. udgave kap. 28, men **cfr. Jørgen Hoffmever i UfR 1976 B, side 217 ff.** Skattepligten af boets indtægter og udgifter fortsætter derfor hos fallenten, uanset at denne er frataget enhver rådighed over den formue, der er inddraget under konkursen. Det har bl.a. den betydning, at f.eks. overskydende skat tilkommer fallenten med den virkning, at beløbet kan anvendes til modregning i alle skattekrav mod fallenten, jfr. Lida Hulgaard i Skattepolitisk Oversigt 1983, side 5, og den **dér** nævnte dom, afsagt af Københavns Rvret den 5. januar 1977. Beløb, der ikke modregnes, tilfalder derimod boet efter konkurslovens § 32.

4.1.1.2. Opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

En fysisk person, hvis bo er under konkursbehandling, skal principielt opføre sin skattepligtige indkomst, som om konkursen ikke var indtrådt. Indkomst, som efter de gældende regler er skattepligtig for fal-

lenten, skal således medregnes til hans skattepligtige indkomst, selv om beløbet efter konkursens indtræden erlægges til boet. Dette indebærer, at fallenten f.eks. er skattepligtig af et driftsoverskud, erhvervet ved boets videreførelse af fallentens erhvervsvirksomhed og af boets renteindtægter. Fallenten er ligeledes skattepligtig af realisationsgevinster, indvundet f.eks. ved boets salg af varelager, og af genvundne afskrivninger. Tilsvarende er der fradragsret for driftsudgifter efter de almindelige regler, hvad enten udgiften er afholdt af (påhviler) fallenten eller konkursboet. Dette indebærer bl.a., at de omkostninger, der fremkommer ved konkursbehandlingen i form af udgifter til daglig administration af virksomheden i afviklingsperioden, er fradragsberettigede. Omkostninger ved salg af virksomhedens aktiver fragår i salgsprovenuet. Omkostninger, der har relation til selve afviklingen af konkursboet, herunder udgifter til registrering, proklama, optælling af varelager, kuratorsalær og skifteafgift, kan derimod ikke fratrækkes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

I selve konkursåret medfører kildeskattelovens § 22, at fallentens indkomstopgørelsen består af indkomsten før og efter konkursens indtræden (d.v.s. dekretets afsigelse), jfr. LSR 1975.51. Tidligere antog skattemyndighederne, at der kunne foretages en opdeling af konkursåret, således at tiden op til konkursen skattemæssigt blev bedømt for sig, og indkomsten i den resterende del af året blev anset for skattepligtig, uafhængig af, om fallenten i tiden op til konkursen havde en negativ indkomst. Denne praksis blev imidlertid underkendt ved ovennævnte landsskatteretskendelse, der fastslår, at der savnes hjemmel til en sådan opdeling af indkomståret. Mogens Munch er dog i sine kommentarer til konkursloven (4. udg. side 293) inde på den tanke, at en analogi fra kildeskattelovens § 14, stk. ?, måske kunne tale for, at boet kan kræve afsluttende ansættel-

se for den tid af skatteåret, der er gået før konkursen, selv om et konkursbo i modsætning til et dødsbo ikke er skattepligtigt.

Reglerne om adgang til at modregne tidligere års underskud i senere års indkomst kan medføre, at **konkursboets** indtægter - i hvert fald i den første tid - neutraliseres, og at fallenten allerede af denne grund ikke bliver sat i skat af boets indtægter. Det følger af lagningslovens § 15, der indførtes i 1957, at såfremt den for et indkomstår opgjorte skattepligtige indkomst udviser underskud, kan dette underskud fradrages ved indkomstopgørelsen for de følgende 5 indkomstår - dog således, at mest muligt skal modregnes i førstkommande år. Indtil 1976 var fremførselsperioden 2 år.

Denne bestemmelse må ses i sammenhæng med reglerne i lov om særlig indkomstskat § 9, der muliggør modregning af negativ særlig indkomst i positiv almindelig indkomst og omvendt, samt reglen i kildeskattelovens § 26, stk. 6, hvorefter underskud hos den ene ægtefælle i størst muligt omfang skal fradrages i den anden ægtefælles skattepligtige indkomst, forinden der kan foretages en fremførsel af underskuddet.

Reglen i lagningslovens § 15, er i sig selv uden begrænsninger, men enkelte indskrænkninger følger af andre bestemmelser, ifr. således f.eks. fusionslovens § 8, Rtk. 6, der skal hindre misbrug gennem erhvervelse af selskaber med underskud.

I administrativ praksis udviklede der sig imidlertid en regel om, at et underskud kun kunne bringes til fradrag, hvis fallentens økonomiske situation gav føie til at antage, at han ville være i stand til at betale gælden. I tilfælde af konkurs antoges fallenten således at savne økonomisk evne og vilie til at betale crælden, hvorfor man nægtede adgang til at anvende lagningslovens § 15. Se kritisk hertil Lida Hulgaard i Juristen 1977, side 225 ff., hvor udviklingen i praksis er udførligt beskrevet. I artiklen fremhæves det bl.a., at

kriteriet "manglende evne og vilje til at betale" som grundlag for fradragsret er uanvendeligt, da det ikke lader sig gøre at bedømme, om debitor vil være i stand til at betale sine kreditorer, inden kravene forældes, ligesom det er umuligt at foretage en bedømmelse af, om debitor har vilje til at betale. Afgørelserne bliver derfor helt vilkårlige. Anderledes dog Jan Hinze i Revision og Regnskabsvæsen 1974, side 259 ff. Efterfølgende afdrag på gælden medførte ikke fradragsret, når underskuddet oprindeligt var nægtet fradraget som følge af, at fallenten ikke ansås i stand til at betale gælden. Efterfølgende afdrag kunne dog bevirke, at man bevillingsmæssigt genoptog ansættelsen for det indkomstår, hvori underskuddet var blevet nægtet fradraget, til fornvet prøvelse, således at der kunne indrømmes adgang til i medfør af Ligningslovens § 15 at fremføre den del af afdraget, der vedrørte fradragsberettigede driftsudgifter, stiftet i konkursåret, jfr. ligningsvejledningen 1979 L 3.6.6. og kritisk Skattepolitisk Oversigt 1979, side 102 f. Den omtalte administrative praksis vedrørende fremførsel af underskud i henhold til Ligningslovens § 15 blev underkendt ved Højesterets dom af 30. maj 1980 (UFR 1980 s. 566), der udtalte, at "den af skattedepartementet hævdede indskrænkende fortolkning af rækkevidden af Ligningslovens § 15 i konkurstilfælde, som efter det for Højesteret oplvste stemmer med skattemyndighedernes praksis i de senere år, ses hverken at have støtte i bestemmelsens ordlyd eller i lovens forarbejder". Højesterets afgørelse indebærer, at retsstillingen i dag er den, at fallenten kan anvende Ligningslovens § 15 uafhængigt af en mellemkommende konkurs, jfr. også SD-cirkulære nr. 1981-6.

4.1.1.3. Anmeldelse af skattekrav i konkursboet.

Spørgsmålet om, hvilke skattekrav der kunne anmeldes i fysiske personers konkursboer, reguleredes før

kildeskatteloven af bestemmelsen i statsskattelovens § 38, stk. 5, hvorefter konkursboet skulle tilsvare fallentens skat indtil udgangen af det skattehalvår, i hvilket konkursbehandlingen var påbegyndt. Denne bestemmelse blev ophævet i forbindelse med vedtagelsen af kildeskatteloven, uden at der blev sat en ny bestemmelse i stedet. Spørgsmålet må derfor nu afgøres efter den almindelige regel i konkurslovens § 38, hvor det afgørende er, om der består et krav mod fallenten ved konkursdekretets afsigelse.

Privilegiet for skattekrav afskaffedes i 1969, og skattekrav har således i dag status som simpelt krav.

I praksis har der imidlertid hersket en vis usikkerhed omkring skattekravenes stilling ved konkurs. For så vidt angår skattekrav for indkomstår forud for konkursåret har der næppe været tvivl om, at de kan anmeldes i konkursboet som simple krav, uanset om de er opgjort og pålignet ved dekretets afsigelse.

Derimod har der været nogen uklarhed omkring behandlingen af skattekrav, hidrørende fra det indkomstår, hvori konkursen indtræder. Skattemyndighederne har været af den opfattelse, at der må foretages en fordeling af den almindelige indkomstskat mellem boet og fallenten personligt, såfremt fallenten under **konkurs-**behandlingen har haft selvstændige indtægter. Skatten for hele året pålignedes fallenten og deltes herefter forholdsmæssigt mellem indtægterne for den tid af indkomståret, der er gået før konkursen, og tiden derefter, hvorefter en forholdsmæssig andel skulle kunne anmeldes i boet. For så vidt angår krav på særlig indkomstskat, har man fra skattemyndighedernes side laqt vægt på, hvornår den disposition, der udløser skattekravet, er foretaget. Var dispositionen foretaget inden konkursen, kunne skattekravet anmeldes i boet.

Denne opfattelse er imidlertid nu tilsidesat med Høiesterets dom af 31. maj 1985, gengivet i UFR 1985, p. 619 H. Saaen drejede sig om, hvorvidt et krav på

særlig indkomstskat pålignet skyldneren efter konkursen på grundlag af nogle i konkursåret foretagne salg af såkaldte grønne køretilladelser, ifr. lov om særlig indkomstskat § 2, nr. 5, skulle fyldestgøres som simpelt krav i konkursboet. Salget havde fundet sted, inden konkursdekretets afsigelse. Høiesteret afviste anmeldelsen med henvisning til, at såvel efter lov om særlig indkomstskat § 8 som efter statsskattelovens § 4 opgøres den skattepligtiges årlige fortjeneste og tab som samlede årsindtægter. Heraf følger, at skatten opgøres på grundlag af de samlede skatteudløsende begivenheder for hele indkomståret, såvel fra tiden før som efter tidspunktet for konkursdekretets afsigelse. Skattekravet vil derfor først endeligt kunne opgøres ved indkomstårets udløb og ansås derfor først for at være opstået på dette tidspunkt.

Denne opfattelse er i overensstemmelse med Sø- og Handelsrettens dom, gengivet i UfR 1979.581, om forfaldne B-skatter og restskatter for konkursåret. Kravet på en forholdsmæssig andel af de samlede restskatter afvises med følgende begrundelse: "Når henses til, at den tidligere lovregel om skatteanmeldelse i konkursboer er ophævet, uden at der er givet en ny lovregel herom, mens der er givet regler for andre overgangssituationer såsom dødsfald og skilsmisse, og at det - således som sagen er forelagt retten - ikke fremstår som noget selvfølgeligt eller dog rimeligt og let praktisabelt, hvorledes spørgsmålet så skal løses, finder retten at måtte give kuratorerne medhold i, at ingen del af skatten i konkursåret kan belastes boet."

De nævnte domme støtter således det i teorien forfægtede synspunkt, at skattekrav, som vedrører konkursåret, ikke kan anmeldes i boet, se nærmere Niels Ørsgaard: Konkursret, 2. udgave side 217 f, Ole Biørn m.fl.: Lærebog om indkomstskat, 5. udgave side 616-17, og Margrethe Nørgaard i artikler om konkurs- og tvangsakkord (FSR's Forlag 1984) side 119 ff.

Med hensyn til skattekrav, der vedrører indkomster efter konkursåret, hersker der endelig ikke tvivl om, at de er boet uvedkommende. Dette gælder savel de skattekrav, der hviler på indtægter, som fallenten har erhvervet ved eget arbejde under konkursen, som de skattekrav, som konkursboets dispositioner udløser.

4.1.2. Juridiske personer under konkurs.

4.1.2.1. Den subjektive skattepligt.

Skattemyndighederne har stedse antaget, at aktie- og anpartsselskaber under konkurs er skattepligtige, tidligere efter den da gældende bestemmelse i statsskattelovens § 36, stk. 4, og nu efter selskabsskattelovens § 5, stk. 1, indtil udløbet af det skatteår, hvori opløsningen finder sted, jfr. f.eks. LSR 1980, nr. 201, Revision og Regnskabsvæsen, 1980 SM, side 198 og samme 1981 SM, side 106. Spørgsmålet har dog været omtvistet. Ved UFR 1984.682 0 er der imidlertid pånv (jfr. VLT 1952, side 260) taget stilling til spørgsmålet. Sagen drejede sig om, hvorvidt den beregnede skat af en konstateret renteindtægt i et selskab under konkurs kunne gøres gældende i boet som et massekrav. Landsretten udtalte, at skattepligten for et selskab, der undergives **konkurs-**behandling, efter selskabsskattelovens § 5, stk. 1, vedvarer, indtil selskabet i forbindelse med konkursens ophør endeligt opløses. Da kravet på skat af renteindtægterne endvidere måtte anses for gæld, der var pådraget boet, jfr. konkurslovens § 93, nr. 3, tiltrådte landsretten dermed skattemyndighedernes hidtidige opfattelse.

Retsstillingen er herefter den, at selskabers subjektive skattepligt vedvarer uændret, indtil konkursens afslutning.

4.1.2.2. Opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

I modsætning til en fysisk persons konkursbo er et selskab, der undergives konkursbehandling, som nævnt skattepligtigt, indtil selskabet endeligt opløses. Heraf følger, at boet overtager pligten til at opgøre og selvangive den skattepligtige indkomst. Opgørelsen skal foretages i overensstemmelse med skattelovgivningens almindelige regler uden hensyn til konkursen. Specielt vedrørende renter kan det bemærkes, at boet efter Vestre landsrets opfattelse ikke har fradragsret for renter, der er efterstillet efter konkurslovens § 98, jfr. UfR 1983, side 792. I praksis accepterer skattemyndighederne dog, at konkursboet undlader at udarbejde egentlige skatteregnskaber, såfremt boregnskaberne er tilstrækkelige til at fastslå, at der ikke foreligger nogen indkomst til beskattning, jfr. Ligningsvejledningen 1985, SD 2.4. Ønsker boet at kunne benytte sig af reglen om underskudsfremførsel i ligningslovens § 15, er det dog en betingelse, at der udarbejdes skattemæssigt korrekte indkomstopgørelser.

4.1.2.3. Anmeldelse af skattekrav i konkursboet.

Selskaber betaler først indkomstskat, efter at indkomståret er udløbet, og man undgår derfor problemet med hensyn til behandlingen af foreløbige skatter. I og med at selskaber under konkurs er skattepligtige, vil også skattekravenes stilling ved konkurs iøvrigt være anderledes end ved fysiske personers konkurs. Retsstillingen på dette område synes imidlertid heller ikke helt afklaret.

For så vidt angår skattekrav for indkomstår forud for konkursåret, er der dog som for fysiske personer næppe tvivl om, at de kan anmeldes i konkursboet som simple krav, uanset om de er opgjort og pålignet ved dekretets afsigelse.

Skattekrav, der hidrører fra indkomstår efter konkursåret, kan anmeldes i boet som massekrav. Der har

tidligere hersket nogen tvivl om dette, jfr. f.eks. Tommy Christiansen i Revision & Regnskabsvæsen 1982 side 535 ff. og Lida Hulgaard i Skattepolitisk Oversigt 1983 side 17 ff. Det har været omtvistet, om kravene overhovedet kunne anmeldes, og i så fald om de havde status som simple krav eller som massekrav.

Spørgsmålene må dog nu anses for afklarede. Ved den ovenfor omtalte Østre Landsrets dom af 7. marts 1984 (UfR 1984.682) blev det fastslået, at et selskab under konkurs er skattepligtigt og skal svare selskabs-skat af boets renteindtægter som massekrav. I UfR 1983.792 Ø.L. var det ubestridt, at et selskab, der likvideredes efter de tidligere regler om likvidation af insolvente aktieselskaber, var skattepligtigt. Skat-ten af lejeindtægter fra leasingkontrakter, indgået af likvidationsboet, af fortjeneste ved salg af maskiner, som boet tidligere havde afskrevet på, og af renteind-tægter fra boets bankindeståender ansås for massekrav. Anken til Højesteret er hævet; angiveligt på baggrund af en af Højesteret den 10. januar 1985 afsagt dom (UfR 1985, side 160), jfr. herved Østre landsretsdom, refe-reret i TfS 1986, nr. 388. Førstnævnte sag drejede sig om et insolvent dødsbo, der i 1976, året efter døds-faldet, afhændede en landbrugsejendom, hvorved der ef-ter reglerne om særlig indkomstskat konstateredes en skattepligtig avance. Afdøde havde erhvervet ejendommen i 1964 og foretaget sædvanlige afskrivninger. Højeste-ret tiltrådte, at kravet på boskat er et massekrav, da kravet efter de regler om beskatning af dødsboer, som indeholdes i kildeskatteloven, må anses som en gæld, der pådrages boet under dets behandling, uanset om der i beregningen af kravet indgår en fortjeneste opgiort efter reglerne om særlig indkomst.

Der er imidlertid fortsat usikkerhed om behandlin-gen af de skattekrav, der hidrører fra det indkomstår, hvori konkursen indtræder. Det centrale spørgsmål også i denne sammenhæng må antages at være, hvornår skatte-

kravene anses for stiftet. Indkomståret omfatter en periode før konkursens begyndelse og en periode efter, men opgørelsen af den skattepligtige indkomst sker uafhængigt af konkursen. En del af den skattepligtige indkomst vil derfor vedrøre tiden før konkursen og en del tiden efter, mens opgørelsen af et eventuelt skattekrav foretages på grundlag af hele indkomstperioden.

Anses skattekravene først for stiftet ved de enkelte indkomstårs udløb, jfr. de ovenfor i afsnit 4.1.1.3. omtalte domme, synes konsekvensen umiddelbart at måtte være, at kravene ikke er omfattet af konkurslovens § 38, og således ikke kan anmeldes i boet som simple krav. Det næste spørgsmål bliver imidlertid, om kravene i så fald har status som massekrav. I artikler om konkurs og tvangsakkord side 136, jfr. afsnit 4.1.1, anfører Margrethe Nørqaard, at der kan argumenteres for, at skattekravet er massekrav, men påpeger samtidig, at spørgsmålet er problematisk, da en del af skattekravet ikke kan siges at vedrøre boets behandling.

Anses skattekravet i denne relation for stiftet ved de enkelte indkomstårs begyndelse - hvilket er i overensstemmelse med en af Østre Landsret afsagt dom, gengivet i TfS 1984 nr. 355, i relation til forældelse efter D.L. 5-14-4 - kan skattekrav hidrørende fra konkursåret, kun anmeldes i boet som simple krav. Dommen er under anke til Højesteret, idet skattemyndighederne ikke mener, at dette resultat kan forventes opretholdt.

Den sidste mulighed er at foretage en opsplitting af konkursåret. Dette støder antagelig mod synspunktet om, at indkomstskattekravet er uløseligt knyttet til indkomståret og derfor ikke kan deles op og henføres til en bestemt periode eller begivenhed.

Sammenfattende kan det konkluderes, at det næppe vil være muligt på det foreliggende grundlag at danne sig en helt sikker mening om, hvad der er gældende ret vedrørende behandlingen af skattekrav, hidrørende fra konkursåret.

4.2. Frigørelse for gæld uden vederlag.

Udgifter til varekøb, driftsudgifter og andre skattefradrag kan fratrækkes i den skattepligtige indkomst i det år, udgiften afholdes, det vil sige på det tidspunkt, hvor der er opstået en endelig retlig forpligtelse. Dette gælder, uanset om udgiften er betalt. Den faktiske betaling spiller ikke nogen rolle for den tidsmæssige placering. For periodiseringen gælder "retserhvervelsesprincippet" i modsætning til "kasseprincippet".

Dermed opstår det spørgsmål, hvorledes der skal forholdes, når det efterfølgende viser sig, at de afholdte udgifter ikke bliver betalt.

Såvel for kreditor som for debitor afhænger den skatteretlige bedømmelse af det pågældende aktivs eller passivs funktionelle placering i skatteyderens økonomi. En efterfølgende reduktion af en varegæld eller lignende gældspost ("omsætningspassiver"), hvor udgiften tidligere har været fratrukket og dermed direkte har påvirket indkomstopgørelsen, må som udgangspunkt medtages i indkomstopgørelsen i det år, gælden ophører. Dette er f.eks. antaget i Højesterets dom i UfR 1977.141. I denne sag udtalte Højesteret indledningsvis, at "det må vel som udgangspunkt antages, at en forældelse af fordringer, som en skatteyder har pådraget sig som led i sit erhverv, og hvis beløb i tidligere skatteår har været fradraget i hans skattepligtige indkomst som driftsudgifter, må medføre indkomstskattepligt af den ved forældelsen opnåede fordel, i hvert fald så længe han fortsat driver virksomheden."

Drejer det sig derimod f.eks. om et lån ("anlægs-passiv"), der ikke er opstået i forbindelse med afholdelse af fradragsberettigede udgifter, er en efterfølgende vederlagsfri reduktion af gælden uden betvøning for indkomstopgørelsen, med mindre der foreligger en gave. Som eksempel kan nævnes LSR 1981.117 om et selskab, der havde købt dataudstyr for ialt 7 mio. kr.,

hvoraf ca. 5,5 mio. kr. skulle afvikles ved betaling af faste månedlige beløb. 3-4 år senere havde kreditor uopfordret givet tilbud om at give saldokvittering med en dekort på ca. 2,4 mio. kr. mod omgående betaling af resten. Denne dekort antoges af Landsskatteretten at være skattefri, ligesom der ikke var grundlag for at ændre den afskrivningsberettigede anskaffelsessum.

Fra dette udgangspunkt, der hviler på grundprincipperne i statsskattelovens §§ 4-6, kan der antagelig ikke drages sikre konklusioner til de nedenfor omtalte tilfælde, hvor fordringerne ophører helt eller delvis i forbindelse med en gældsfrigørelse, der typisk er forårsaget af debtors manglende betalingsevne.

Karakteristisk for de omtalte tilfælde er, at fordringen ophører - i modsætning til f.eks. konkurssituationen. Selv om såvel konkurs som akkord og gældssanering er måder at løse en insolvenssituation på, adskiller de sidstnævnte retsinstitutter sig afgørende fra konkurs netop derved, at gælden ophører. Det er derfor fundet hensigtsmæssigt at samle behandlingen af disse situationer med behandlingen af forældelse og præklusion under den fælles overskrift "frigørelse for gæld uden vederlag" for derved at fremhæve dette væsentlige fællestræk.

4.2.1. Akkord.

En samlet ordning af skyldnerens gældsforhold kan gennemføres i form af en aftale mellem skyldneren og hans kreditorer (frivillig akkord) eller gennemtvinges af et kvalificeret flertal af kreditorer (tvangsakkord).

Retsvirkningen af en frivillig akkord beror som udgangspunkt på indholdet af de truffne aftaler. Skattemyndighederne vil dog normalt ikke kunne medvirke til en frivillig akkord, med mindre skyldneren har anmeldt betalingsstandsning til skifteretten, jfr. SD-cirkulære nr. 1985-4. Et akkordforslag vil vel ofte blive udarbejdet således, at det, dersom ikke alle vil være med, kan indleveres som tvangsakkordforslag. Reglerne om tvangsakkord får herved også betydning som model for de frivillige akkorder.

Skattemæssigt sidestilles en akkord med en **hovedkreditor** med generelle frivillige akkorder, det vil sige en akkordaftale med et større antal kreditorer. I modsætning hertil står de specielle akkorder, der **kun** vedrører visse singulære krav. Den nærmere afgrænsning omtales nedenfor under 4.2.1.2.

Om tvangsakkord gælder de særlige regler i **konkurslovens** afsnit III. Konkurslovens § 157 angiver de 3 former, en tvangsakkord kan have: en procentvis nedsættelse af den ikke fortrinsberettigede gæld (almindelig tvangsakkord), fordeling af skyldnerens formue eller en del af denne mellem hans fordringshavere mod, at skyldneren frigøres for den del af gælden, som ikke bliver dækket (likvidationsakkord) og betalingsudsættelse (moratorium). Et moratorium alene befrier således ikke skyldneren for nogen del af gælden, medens dette er tilfældet ved de to andre former. De tre former for tvangsakkord kan dog kombineres. § 158 fastsætter, hvilke fordringer der berøres af en tvangsakkord, og hvilke der falder udenfor, medens § 159 omhandler de fordringer, der helt bortfalder ved en tvangsakkord.

Et tvangsakkordforslag vil ofte gå ud på dækning af en vis procentdel, normalt mindst 25% af den simple gæld, jfr. § 161. Til vedtagelse af forslaget kræves tilslutning fra mindst 60% af de stemmeberettigede fordringshavere, repræsenterende 60-75% af den simple gæld, gradueret efter den foreslåede akkordprocent, jfr. § 176. Vedtages akkordforslaget, kræves til dets gyldighed vderligere skifterettens stadfæstelse, jfr. §§ 17R-180, der kan gøres betinget, jfr. § 181. Akkorden har virkning som et retsforlig, jfr. § 189, og er bindende også for fordringshavere, der ikke har meldt sig, jfr. § 190. Når bortses fra tvangsakkord i konkurs, er skyldneren formelt ikke frataget rådigheden over sit bo under akkordforhandlingerne, men der kan blive tale om beskikkelse af tilsvn, jfr. § 168, stk. 2.

Den skattemæssige behandling af akkord har været omtvistet. I modsætnina til konkurs giver spørgsmålet om subjektiv skattepligt dog ikke anledning til problemer, allerede fordi der ikke opstår noget bo. Problemerne knytter sig især til reglerne for opgørelse af den skattepligtige indkomst, men også spørgsmålet om, hvilke skattekrav der er omfattet af akkorden, volder vanskeligheder. Det vil derfor være hensigtsmæssigt at behandle disse regler hver for sig. Da reglerne derimod er ens for fysiske og juridiske personer, er der ingen grund til at sondre på dette område.

4.2.1.1. Gældsfrigørelse som led i akkord.

De skattemæssige problemer i forbindelse med opgørelsen af indkomsten knytter sig til de former for akkord, hvor skyldneren opnår hel eller delvis eftergivelse af gælden. Et moratorium giver derimod ikke i sig selv anledning til særlige skattemæssige problemer. Gælds-eftergivelse ved akkord må normalt anses sket på tidspunktet for skifterettens stadfæstelse ved tvangsakkord og på tidspunktet, hvor kreditorerne er forpligtiget til

gældseftergivelsen ved frivillig akkord {sidste kreditors tiltrædelse).

Det første spørgsmål, der reiser sig, er, hvorledes gældseftergivelsen (akkordfordelen) skal behandles skattemæssigt. Heroin anføres i ligningsveiledningen 1985 T, 3.6.6., at den ved generelle akkorder opnåede gældseftergivelse i almindelighed ikke er indkomstskattepligtig. Kun hvis akkordanten opnår en positiv status af væsentlig størrelse, kan der blive tale om beskatning af gældseftergivelsesbeløbet - helt eller delvis.

Denne administrative praksis er forudsætningsvis laqt til grund for Højesterets afqtfrelse af spørgsmålet om adaang til at begrænse retten til underskudsforemsel ved akkord, jfr. UfR 1986, p. 462 H, omtalt nedenfor side 39 i afsnit 4.2.1.6. Htfiesteret har ikke i den nævnte afqørelse taget stilling til begrundelsen for denne skattefrihed, og de forskellige muligheder, der er for en sådan begrundelse, skal derfor kort nævnes.

I administrativ praksis blev det allerede på et tidligt tidspunkt antaget, at gældseftergivelse som led i en akkord ikke er indkomstskattepligtig, ifr. således f.eks. LOSR XXIX, nr. 24. Den ledende afqørelse på området er fortsat LOSR XXIX, nr. 75. I kendelsen anføres det: "Raadet maa efter Akkordens Formaal og omfattende Karakter anse denne som en alene Formuen vedrørende Transaktion...". Videre udtales: "Med Hensyn til den i Saldokvitteringen liqqende Gældseftergivelse maa efter Landsoverskatteraadets Praksis Spørqsmaalet om, hvorvidt der herved foreliqger en indkomstskattepligtig Gave, bero paa, om der kan tillægges de af Akkorden omfattede Fordringer større Værdi, end det Beløb, hvortil de nedsættes ved Akkorden, idet der kun i sidstnævnte Tilfælde kan blive Spørqsmaal om en Gave. Efter hele Formaalet med Akkorden maa Formodningen imidlertid være herimod, idet Akkorden tilsiqter at nedskrive Fordringerne til deres Værdi i Forhold til Aktiverne, og

det Beløb, der eftergives, saaledes svarer til, hvad der efter Akkordopgørelsen maa anses for tabt . . . .".

Helt centralt for besvarelsen af spørgsmålet om indkomstskattepligt er det naturligvis, hvorledes gælds-efterraivelsen skal bedømmes skatteretligt. Herom har der i teorien været stærkt delte meninger. Med støtte i den ovenfor nævnte kendelse fra Landsoverskatterådet og senere kendelser fra Landsskatteretten, ifr. således f.eks. LSR 1983, nr. 69, er det på den ene side blevet glort gældende, at den ved akkorden opnåede gældseftergivelse er en skattefri formuebevægelse, omfattet af statsskattelovens § 5, stk. 1 litra a, jfr. Tommy Christiansen i Revision og Regnskabsvæsen 1981, side 461 ff., samme i Revision og Regnskabsvæsen 1983, side 390 ff. og Thøger Nielsen i samme 1983, side 220 ff. Ved akkorden foretages en samlet opgørelse og sanering af skyldnerens formueforhold, der klart har karakter af en formuedisposition. Foreligger der en generel akkord, er gældseftergivelsen efter denne opfattelse en formuefremgang omfattet af statsskattelovens § 5 og som sådan skattefri, uanset om gældsefterraivelsen måtte have nogen værdi for akkordanten.

En herfra forskellig opfattelse af gældseftergivelsen går ud på, at den, i det omfang gældsposterne vedrører indkomstopgørelsen, er omfattet af statsskattelovens § 4 og derfor som udgangspunkt skattepligtig. Se nærmere Skattepolitisk Oversigt 1980, side 192, Lida Hulgaard i samme 1983, side 9 f. og LSR 1983, nr. 132. Når der ikke sker nogen beskatning af den med akkorden sammenhængende gældseftergivelse, skal begrundelsen søges i, at fordringerne ikke kan tillægges større værdi end det beløb, hvortil de nedskrives ved akkorden; det vil sige indgår i akkordantens indkomstopgørelse med værdien nul. Landsoverskatterådets ovennævnte kendelse tages også til indtægt for denne opfattelse; omend det her er 2. led i rådets begrundelse, der lægges vægt på. I den senere udgave (14.) af Helketts Opgø-

reise af den skattepligtige indkomst, side 16?, rejses der direkte tvivl om, hvorvidt det overhovedet er rigtigt at antage, at en akkord er "en alene Formuen vedrørende Transaktion".

Sammenfattende kan det konkluderes, at der for så vidt ikke er tvivl om, hvad der nu er gældende ret. Akkordfordelen udløser som udgangspunkt ikke noget skattekrav.

4.2.1.2. Akkord i modsætning til nedsættelse af singulære krav.

Udgangspunktet er som nævnt, at reduktion uden fvldestgørelse af varegæld og andre "omsætningspassiver" skal medtages i indkomstopgørelsen, mens dette ikke er tilfældet for bortakkorderede krav, heller ikke hvor akkorden er frivillig. Det har derfor i praksis været nødvendigt at afgrænse de frivillige akkorder overfor andre gældsfrigørelsessituationer.

Dette rejser to problemer. Den ene spørgsmål er, hvor mange af debtors kreditorer, der skal tiltræde akkordordningen, for at eftergivelsen accepteres som sket som led i en generel akkord. Det andet spørgsmål er, om beskatning af akkordfordelen fuldt ud kan undlades, hvis debtors status efter akkorden er positiv.

I begge tilfælde er det en betingelse for skattefrihed, at gældsfrigørelsen er begrundet i debtors manglende betalingsevne og iøvrigt alene båret af forretningsmæssige motiver. Det betvder, at gældsfrigørelsen ikke er udtryk for en begunstigelse af debitor i form af en gave eller et tilskud fra kreditor.

Akkord med en hovedkreditor sidestilles med en generel akkord med alle debtors kreditorer eller en væsentlig del af dem, hvorimod en aftale med kun en enkelt kreditor iøvrigt ikke kan sidestilles med en akkord. Kreditorernes samstemmende tiltrædelse af et akkordforslag tages som et udtryk for debtors manglen-

de betalingsevne, og dette accepteres som udgangspunkt af skattemyndighederne som tilstrækkeligt til at anse aftalen som begrundet heri. Også en aftale med en hovedkreditor kan anses for en samlet ordning af skyldnerens gældsforhold. Jo færre kreditorerne er, og jo mindre beløb de relativt har tilgode, des mere sandsynligt er det, at der ligger andre motiver end debtors manglende betalingsevne bag gældsnedsettelsen.

Som et eksempel kan nævnes LSR 1973, nr. 28, om et korn- og foderstoffirma, der - bortset fra prioritetsgæld - var kreditor for omtrent hele den pågældende forpagters gæld, og som eftergav ham 20.000 kr. af en samlet gæld på ca. 37.000 kr. Skatteyderens formue udgjorde ca. - 6.000 kr. før gældseftergivelsen og ca. + 8.000 kr. efter gældseftergivelsen. Landsskatteretten fandt, at der ikke havde ligget andet end forretningsmæssige motiver bag den omhandlede eftergivelse, der måtte opfattes som en akkord med en hovedkreditor. Tilsvarende er antaget i LSR 1970, nr. 130, om en gældseftergivelse som led i afhændelsen af den pågældende forretning til en leverandør og hovedkreditor, hvor den øvrige kreditorgæld var ubetydelig i forhold til hovedkreditors krav. Om praksis henvises iøvrigt til Margrethe Nørgaard og John Ensig i Skatteorientering 4.16 p. 26 f. Den nærmere afgrænsning er næppe ganske afklaret i praksis.

Som nævnt kan der efter ligningsveiledningen blive tale om beskatning af gældseftergivelsesbeløbet, såfremt akkordanten opnår en positiv status af væsentlig størrelse. Tidligere anså man det tilsyneladende for et kardinalpunkt, at skyldneren som hovedregel ikke måtte gå ud af akkorden med positiv formue, jfr. Helkett i Revision og Regnskabsvæsen 1954, side 479 f. Dette svns-punkt er sidenhen blevet modificeret. I ligningsveiledningen 1985 L.3.6.6. anføres det nu, at selv om en akkord efterlader den skattepligtige med en formue af væsentlig størrelse, skal der efter praksis alligevel

ikke ske beskatning, hvis der er tale om en normal forretningsmæssig disposition, og hvis den skattepligtiges formue ikke overstiger, hvad der er nødvendigt for virksomhedens fortsatte drift. Det er på denne baggrund nærliggende at antage, at der herefter kun rent undtagelsesvis kan blive tale om en direkte beskatning af gældseftergivelsen i forbindelse med en samlet ordning af skyldnerens gældsforhold. Som et eksempel på den liberale praksis kan nævnes LSP 1985 nr. 91: Den pågældende skattevder havde opnået en akkord på ca. 20.000 kr. og havde efter akkorden en positiv formue på ca. 240.000 kr., der fortrinsvis bestod i et parcelhus. Skattevderen henviste bl.a. til, at en tvangsforfølgning for kreditorerne ville medføre et dårligere resultat, og at de ikke ville have indvilget i en akkord, med mindre de kunne se rimeligheden heri. Landsskatte retten fandt under henvisning til omstændighederne omkring forholdets ordning at kunne lægge til grund, at værdien af kreditorernes fordringer - uanset den nominelt positive formue - ikke kunne antages at have oversteget det beløb, hvortil de var nedskrevet, og at der ikke irtvrigt var holdepunkter for at antage, at kreditorerne havde ønsket at begunstige skattevderen.

Om spørgsmålet henvises iøvrigt til Tommv Christiansen i Revision og Regnskabsvæsen 1981 side 466 ff.

Endvidere kan henvises til, at skattedepartementet i en skrivelse af 30. juni 1986 til statsskattedirektoratet (Skd. 520-438-198, refereret i Skat nr. 8, 1986, p. 522) har udtalt sig om betydningen af den nedenfor side 39 i afsnit 4.2.1.6. nævnte højesteretsdom **UFR** 1986.462 H om underskudsforeførsel ved akkord.

Skattedepartementet udtalte om generel akkord og akkord med hovedkreditor:

"Efter praksis er den ved en generel akkord eller akkord med en hovedkreditor opnåede gældseftergivelse ikke skattepligtig, medmindre akkorden medfører en posi-

tiv status af "væsentlig størrelse" for akkordanten. Skattedepartementet kan tilslutte sig statsskattedirektoratets opfattelse af, at den hidtidige praksis oprettholdes. "

Om singularær akkord eller gældseftergivelse udtaltes:

"Skattedepartementet kan for så vidt tilslutte sig, at der som udgangspunkt alene skal ske en direkte beskatning ved singularær gældseftergivelse, når parterne har gavehensigt eller befinder sig i et gavemiljø. Der er således principielt ikke nogen forskel på, om der er tale om en generel eller singularær gældseftergivelse. Det afgørende er, om fordringen på eftergivelsestidspunktet kan anses for at have en større værdi end det beløb, fordringen nedsættes til. Rent bevismæssigt er der dog nok en forskel mellem generelle og singularære ordninger. Ved generelle ordninger tages kreditorernes tiltrædelse af akkorden således som bevis for debtors insolvens. Ved singularære ordninger kan dette bevis derimod være vanskeligt at føre, men det kan produceres."

4.2.1.3. Akkordens betydning for .indkomstansættelserne for tidligere indkomstår og for akkordåret.

For så vidt angår indkomstansættelserne for tidligere indkomstår er det nu udtrykkeligt fastslået, at disse ikke kan ændres som følge af en gældseftergivelse i et efterfølgende indkomstår, jfr. LSP 1980, nr. 214.

Med hensyn til selve akkordåret antog skattemyndighederne tidligere, at der - som ved konkurs - skulle foretages en opdeling af indkomståret. Tiden før og efter akkordtidspunktet måtte skattemæssigt bedømmes hver for sig, jfr. f.eks. LSR 1970, nr. 130. Denne praksis blev imidlertid ændret med LSR 1980, nr. 16, hvori det udtrykkelig anføres, at der ikke er lovhjemmel for en opdeling af indkomståret med akkordtidspunktet som skæringsdag, ligesom en deling af indkomsten over to

perioder inden for samme indkomstår vil være i strid med bestemmelsen i kildeskattelovens § 22. Den skattepligtige indkomst i akkordåret skal således på normal vis opgøres for indkomståret som helhed efter de almindeligt gældende regler, jfr. Ligningsvejledningen 1985 **L.3.6.6.**

4.2.1.4. Akkordomkostningerne.

At den skattepligtige indkomst skal opgøres efter de almindelige regler indebærer dels, at akkordomkostninger i form af udgifter til virksomhedens daglige drift er fradragsberettiget, dels at omkostninger ved salg af virksomhedens aktiver fragår i salgsprovenuet. De med akkordens opnåelse forbundne omkostninger **kan** derimod ikke fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, med mindre gældseftergivelsen er indkomstskattepligtig, jfr. herved Vestre landsrets dom af den 15. december 1978, refereret i Meddelelser fra Skattedepartementet 1979, side 124, og Vestre landsrets dom af 14. marts 1980, refereret i Meddelelser fra Skattedepartementet 1981, side 216. Med udgangspunkt i de foreliggende domstolsafgørelser kan retsstillingen beskrives derhen, at i det omfang den fordel, en skyldner opnår ved gældseftergivelse, er at betragte som almindelig indkomst for skyldneren, er de med akkorden forbundne omkostninger afholdt for at erhverve indkomsten, nemlig gældseftergivelsen, og dermed fradragsberettigede. Se også Helkett Opgørelse af den skattepligtige indkomst, 14. udgave, side 163, hvor det oplyses, at praksis dog i det store og hele synes at acceptere fradrag for akkordomkostninger, når akkorden er opnået med virksomhedens fortsatte drift for øje.

4.2.1.5. Den skattemæssige betydning af de i akkordstatus konstaterede lavere værdier.

Ifølge Ligningsvejledningen gøres der en undtagelse fra hovedreglen om, at indkomsten og formuen i ak-

kordåret skal opgøres for indkomståret som helhed efter de almindeligt gældende regler. I tilfælde, hvor den ved akkorden opnåede gældseftergivelse ikke er indkomstskattepligtig, skal der nemlig fra akkordtidspunktet regnes med de i akkordstatus konstaterede lavere værdier vedrørende varedebitorer, varelager m.v. I Revision og Regnskabsvæsen 1981, side 473 f., og 1983, side 393 kritiserer Tommy Christiansen denne opfattelse og påpeger, at kravet om nedskrivning af de pågældende aktiver strider mod det samme steds i Ligningsveiledningen anførte om, at der ikke skal ske nogen opdeling af indkomståret. Helkett l.c. side 162 betvivler, at kravet om nedskrivning har hjemmel. For så vidt angår driftsmidler og andre anlægsaktiver har Landsskatteretten derimod fastslået, at der ikke er hjemmel til at ned sætte afskrivningsgrundlaget for disse aktiver, selv om de er vurderet lavere i akkordstatus, jfr. LSR 1969, nr. 120. I den foran under 4.2.1.2. nævnte afgørelse fra skattedepartementet (Skat 1986, p. 522) udtales om spørgsmålet:

"Som en parallel til begrænsning af underskudsfremførsel har ligningsmyndighederne i hidtidig praksis krævet, at der fra akkordtidspunktet sker nedskrivning til de i akkordstatus konstaterede lavere værdier vedrørende varedebitorer og varelager, ifr. ligningsveiledningen 1985, s. 774. Kravet er begrundet i, at akkordanten herved tvinges til at realisere et eventuelt tab på varelager og varedebitorer i akkordåret og således ikke får mulighed for at modregne et "tab", der hidrører fra tiden før akkorden, i senere indkomstårs overskud. Skattedepartementet tilsluttede sig statsskattedirektoratets opfattelse af, at denne praksis ikke længere opretholdes."

4.2.1.6. Skattemæssigt underskud på akkordtidspunktet.

I nær tilknytning til spørgsmålet om en egentlig opdeling af indkomståret meldte sig også spørgsmålet om, hvorledes der skulle forholdes med et skattemæssigt underskud op til akkorden. Med baggrund i den før omtalte Landsoverskatterådskendelse fra 1929 blev det tidligere antaget, at et skattemæssigt driftsunderskud, opstået i den periode af regnskabsåret, som ligger før akkorden, ikke kan fradrages i et eventuelt overskud i resten af driftsåret, "idet efter det ovenfor angivne Formaal med Akkorden, at nedskrive Passiverne til Aktivernes Værdi, dette Driftsunderskud bortelimineres ved Akkorden og altsaa ikke bliver effektivt". Denne praksis blev ændret ved den ovenfor omtalte kendelse i LSR 1980, nr. 16. Retsstillingen i administrativ praksis er herefter den, at et underskud i perioden frem til akkorden skal modregnes i et eventuelt overskud i resten af indkomståret, således at den skattepligtige indkomst i akkordåret opgøres under ét. Også her slår altså princippet om indkomstårets udelelighed igennem.

Der kan i den forbindelse muligvis være anledning til at erindre om, at i det omfang akkorden fører til bortfald af driftmæssige forpligtelser, opstået i selve akkordåret, bør der ved indkomstopgørelsen tages hensyn til den stedfundne omkostningsreduktion. Dette resultat, der var gældende før høiesterets dom, refereret i UfR 1986, side 462, kan ikke antages at være ændret ved denne dom.

I administrativ praksis er det endvidere nu fastslået, at en opgjort negativ almindelig indkomst i akkordåret kan modregnes i positiv særlig indkomst efter reglerne i lov om særlig indkomstskat § 9, og at reglen i kildeskattelovens § 26, stk. 6, fører til, at et underskud i akkordåret hos den ene ægtefælle kan fradrages i den anden ægtefælles skattepligtige indkomst, uanset akkorden, jfr. LSR 1984, nr. 87. For så vidt angår en i akkordåret opgjort negativ særlig indkomst har Vestre landsret i den i Meddelelser fra Skattedepar-

tementet 1979, side 124, refererede dom fastslået, at denne kan fradrages i den skattepligtige almindelige indkomst.

Det sidste oa siden UfR 1980.566 H mest omtvistede punkt er spørgsmålet om underskudsfræmførsel i forbindelse med akkord. Herom anføres i Ligningsvejledningen 1985 I.3.6.6., "at den skattefri gældseftergivelse, der er opnået ved en akkord, som hovedregel skal fratrækkes i det (eller de) underskud, der fremføres til fradrag i medfør af ligningslovens § 15".

Ved Landsoverskatteraadets kendelse fra 1929 blev det som tidligere nævnt antaget, at et skattemæssigt driftsunderskud, opstået i den periode af regnskabsåret, som ligger før akkorden, ikke kan fradrages i et eventuelt overskud i driftsperioden efter akkorden, idet dette driftsunderskud elimineres ved akkorden og altså ikke bliver effektivt.

Efter indførelsen i 1957 af reglen i ligningslovens § 15 om adgangen til underskudsfræmføring overførtes synspunktet i 1929-kendelsen til også at gælde "driftsunderskud vedrørende tidligere regnskabsår, som i medfør af bestemmelsen i ligningslovens § 15 var fratrukket ved indkomstopgørelsen for det omhandlede indkomstår", jfr. LSR 1963, nr. 49. Denne praksis er opretholdt i adskillige senere afgørelser fra landsskatte retten, jfr. således af nvere afgørelser f.eks. LSR 1983 nr. 69, Revision og Regnskabsvæsen 1983 SM side 141 og 161, og TfS 1985, nr. 168, og af ligningsrådet efter reglerne om bindende forhåndsbesked, jfr. TfS 1984, nr. 43 og 46. Overstiger driftsunderskuddet gældseftergivelsen, kan det overskydende beløb dog fortsat fradrages, jfr. LSR 1969 nr. 70. Retsstillingen i administrativ praksis kunne herefter beskrives således, at underskud fra tiden forud for akkorden som udgangspunkt kun kunne fremføres i det omfang, underskuddet oversteg den ved akkorden opnåede gældseftergivelse.

Udgangspunktet modificeres dog i Ligningsvejledningen, idet en sådan modregning bør undlades, såfremt gældseftergivelsen klart vedrører poster, der er den skattepligtige indkomst uvedkommende. Der henvises nærmere til Margrethe Nørgaard og John Engsig i Skatteorientering 4.16. pkt. 5.3.4.2. Denne opdeling mellem eftergivelse af omsætningsgæld, statsskattelovens §§ 4 og 6, og anlægsgæld, statsskattelovens § 5, gælder dog ikke for et selskabs gæld til en hovedaktionær, jfr. Ligningsvejledningen 1985, SC 1.2.2. Landsskatteretten har endvidere antaget, at gældseftergivelsen først skal modregnes i de ældste underskud, jfr. Revision og Regnskabsvæsen 1983 SM side 161.

Ligningsmyndighedernes begrundelse for, at akkord medfører begrænsning af retten til underskudsfremførsel, er, at der ved en akkord sker en definitiv eftergivelse og dermed bortfald af forpligtelser, som tidligere har været fratrukket som driftsudgifter. Herved formindskes de tidligere konstaterede underskud, og skattemyndighederne må være berettigede til at regulere underskudene, når disse søges udnyttet til fremførsel. Når gælden ved en akkord nedskrives til dens værdi, er dette udtryk for, at gælden ikke eksisterer, og forudsætningen for udgiftsfradraget er dermed bortfaldet. Højesterets dom af 30. maj 1980 (UFR 1980, side 566) medfører derfor ikke nogen ændring af praksis på akkordområdet, da dommen vedrører spørgsmålet om underskudsfremførsel i en konkurssituation, der netop ikke var forbundet med en gældseftergivelse, jfr. Revision og Regnskabsvæsen 1983 SM side 141.

Den i administrativ praksis foretagne indskrænkning i adgangen til underskudsfremførsel i forbindelse med akkord er blevet stærkt kritiseret, ifr. således f.eks. Margrethe Nørgaard og John Engsig i Revision og Regnskabsvæsen 1981, side 406 ff. og samme i Skatteorientering 4.16 punkt 5.5., Tommy Christiansen i Revision og Regnskabsvæsen 1981, side 469 ff., og 1983, side

390 ff., og Thøger Nielsen i samme 1983, side 220 ff. Kritikerne har især fremhævet, at den i administrativ praksis anlagte fortolkning af ligninaslovens § 15 på akkordområdet hverken har hjemmel i bestemmelsens ordlyd eller lovens forarbejder, og i realiteten er beskattning af en ikke-skattepligtig formuebevægelse, at den gældende akkordpraksis bygger på en fejlagtig sammenblanding af gældseftergivelse og underskud og ofte vil føre til helt vilkårlige resultater, samt at der ret beset er tale om en tilbageføring af omkostninger, hvilket strider mod indkomstårets udelelighed.

Spørgsmålet om og i givet fald hvilken indflydelse en gældseftergivelse bør have for adgangen til at fremføre underskud er nu afgjort af Højesteret i en dom, gengivet i UfR 1986, side 462. Flertallet i Vestre Landsret og i Højesteret nåede i denne sag frem til, at størrelsen af det beløb, der fremføres, ikke skal påvirkes af en mellemkommende gældseftergivelse i form af en akkord. Der blev ved dommen lagt vægt på, at det er ubestridt, at opgørelserne udviser de i sagen omhandlede underskud, at den eftergivelse af gæld, der er sket ved akkorden, i overensstemmelse med skattemyndighedernes faste praksis ikke har udløst indkomstskattepligt, og at ligningslovens § 15, der blev gennemført på et tidspunkt, hvor den nævnte praksis havde været fulgt i en længere årrække, hverken efter sin ordlyd eller efter forarbejderne giver støtte for den af ministeriet hævdede indskrænkende fortolkning, hvorefter den del af det eftergivne beløb, der vedrører driftsgæld, skal fradrages i det uudnyttede skattemæssige underskud, uanset at beløbet ikke er indkomstskattepligtigt. **Den** dissentierende højesteretsdommer giver i sine præmisser udtryk for, at ligningslovens § 15 intet siger om, hvorledes en overført negativ indkomst skal opgøres efter en akkord, og spørgsmålet må derfor afgøres ud fra almindelige skatteretlige principper. Skattemyndighederne var således efter mindretallets opfattelse berettigede

til ved opgørelsen af den overførte negative indkomst at fratække de beløb, der som driftsudgifter i de foregående år var indgået i den skattepligtiges underskud, og som han ved akkorden var blevet fritaget for at betale.

Dommen og dens konsekvenser er omtalt i et **SD-cirkulære** af 19. maj 1986 nr. 1986-17.

Højesterets dom i UfP 1986, side 322, er på linie hermed. Et moderselskab, der havde betalt et sambeskattet insolvent datterselskabs gæld, kunne benytte datterselskabets skattemæssige underskud til fradrag i sin skattepligtige indkomst. Højesteret lagde modsat landsretten til grund, at moderselskabet ikke havde eftergivet datterselskabet dets gæld, og spørgsmålet om indtægtsførsel af beløbet hos datterselskabet opstod derfor ikke for Højesteret. Et flertal i landsretten havde antaget, at kravet reelt var opgivet, og at underskuds-fremførsel hermed var bortfaldet.

4.2.1.7. Skattekrav, omfattet af akkorden.

Konkurslovens § 158 fastslår, at en tvangsakkord omfatter fordringer, der er stiftet før akkordforhandlingens åbning. Kun skattekrav, der er stiftet inden dette tidspunkt, er således omfattet af akkorden. Problemstillingen er derfor for så vidt den samme som ved konkurs, idet det centrale spørgsmål også her er, hvornår skattekravene må anses for stiftet.

Behandlingen af skattekrav, der hidrører fra indkomstår før og efter akkordåret er afklaret. Samtlige skattekrav vedrørende indkomstår forud for akkordåret er omfattet af akkorden, mens skattekrav for indkomstår efter akkordåret falder udenfor. Der må tages hensyn til sådanne skattekrav ved opstilling af akkordforslaget, idet sådanne krav ikke omfattes af akkorden, men må dækkes fuldt ud.

Som ved konkurs er retsstillingen vedrørende skattekrav, hidrørende fra selve akkordåret, nu afklaret derhen, at de ikke omfattes af akkorden. Problemstil-

lingen er nærmere gennemgået i afsnittet om konkurs, hvortil der henvises.

4.2.2. Gældssanering.

Ved lov nr. 187 af 9. maj 1984 er der i konkurslovens afsnit IV indført et nyt retsinstitut, der betegnes gældssanering.

Ifølge konkurslovens § 197 kan skifteretten efter en skyldners begæring afsige kendelse om gældssanering, såfremt skyldneren godtgør, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser, og hans forhold og omstændighederne iøvrigt taler derfor. Kendelse om gældssanering kan kun afsiges for så vidt angår skyldnere, som er fysiske personer og kan gå ud på bortfald eller nedsættelse af skyldnerens gæld. I forbindelse med en nedsættelse af gælden kan der træffes bestemmelse om henstand med og afdragsvis betaling af den del af gælden som fortsat skal bestå., ifr. konkurslovens § 198. Når bortses fra gældssanering i konkurs er skyldneren som ved tvangsakkord ikke frataget rådigheden over sit bo under skifterettens behandling af gældssaneringssagen.

Ud fra en skatteretlig synsvinkel er der ingen forskel på, om skyldneren opnår en nedsættelse af sin gæld i form af en akkord eller en gældssanering. Skattemæssigt må en gældssanering derfor behandles på samme måde som en akkord, jfr. Ligningsvejledningen 1985, L.3.6.6., og TfS 1985 nr. 270. For så vidt angår retsstillingen på dette område, herunder de problemer, der knytter sig til såvel opgørelsen af den skattepligtige indkomst og formue, som til spørgsmålet om, hvilke skattekrav der er omfattet af gældssaneringen, kan der således i det hele henvises til det ovenfor om akkord anførte.

4.2.3. Forældelse og præklusion.

Ved forældelse forstås, at **fordringen** bringes til ophør efter forløbet af et bestemt tidsrum, **når** den ikke holdes i kraft ved dertil egnede handlinger af fordringshaver eller skyldner. Ved præklusion forstås, at **fordringen** bringes til ophør, **når** fordringshaveren skærtnt opfordret hertil ved en offentlig indkaldelse (proklama) undlader at gøre sit krav gældende inden en vis frist. For en skatteretlig bedømmelse er det uden betydning, om fordringen ophører på grund af forældelse eller ved præklusion. Omtalen af retspraksis på dette område vil derfor indskrænke sig til den skattemæssige behandling af forældelse som det i praksis vigtigste af de to ophørsområder.

Om forældelse anføres det i Ligningsvejledningen 1985 C 1.1., at i det omfang et forældet beløb "vedrørende gæld, der har forbindelse med debtors erhvervsudøvelse, anses fordelen ved ... forældelsen som et accessorium til erhvervsudøvelsen og følgelig skattepligtig i ... forældelsesåret efter statsskattelovens § 4, jfr. LSR 1979 nr. 160". På linie hermed er også Thøger Nielsen, Indkomstbeskatning I, side 280 og Ole Bjørn m.fl. Lærebog om indkomstskat 5. udgave, side 77-78. Praksis vedrørende den skattemæssige behandling af forældede beløb bygger således på det almindelige indkomstbegreb i statsskattelovens §§ 4 og 5. Heraf følaer også, at forældelse af fordringer, der ikke har nogen forbindelse med skyldnerens erhvervsvirksomhed, må anses som en formuebevægelse omfattet af statsskattelovens § 5, medmindre der foreligger en gave. Ifølge SD-cirkulære nr. 1981-6 medfører den ved forældelsen opnåede fordel dog kun indkomstskattepligt, såfremt det pågældende beløb i tidligere indkomstår har været fra-draget som en driftsudgift.

Skattemyndighedernes praksis på dette område må givetvis ses på baggrund af Højesterets dom i UfR 1977, side 141. I denne sag udtalte 4 af Højesterets 7 dommere indledningsvis, at "det må vel som udgangspunkt anta-

ges, at en forældelse af fordringer, som en skattevder har pådraget sig som led i sit erhverv, og hvis beløb i tidligere skatteår har været fradraget i hans skattepligtige indkomst som driftsudgifter, må medføre indkomstskattepligt af den ved forældelsen opnåede fordel, i hvert fald så længe han fortsat driver virksomheden". Da skattevderen ikke siden sin konkurs i 1955 og indtil forældelsen af fordringerne i 1965 havde drevet sit erhverv og ikke til skattevæsenet havde indleveret noget driftsregnskab, hvori fordringernes beløb var fradraget, og da det ikke var påvist, at fordringernes eksistens skattemæssigt var kommet ham til gode, fandt flertallet imidlertid ikke grundlag for at fastslå, at der ved forældelsen af de omhandlede fordringer var tilført ham en efter statsskattelovens § 4 skattepligtig indkomst. Mindretallet fandt derimod, at skattevderen var indkomstskattepligtig af den ved forældelsen opnåede fordel, uanset om skattevderen tidligere havde opnået en besparelse i sin skat, og uanset om han havde skiftet erhverv eller ikke længere var selvstændig erhvervsdrivende.

Ved Højesterets dom er det således forudsætningsvis antaget, at skattevdere, der har fratrukket driftsudgifter ved indkomstopgørelsen, er indkomstskattepligtige af den ved forældelsen heraf opnåede fordel, i hvert fald så længe de fortsat driver den pågældende virksomhed. Efter dommen er det ligeledes givet, at skattemyndighederne skal påvise, at den forældede fordring tidligere skattemæssigt "er kommet skuldneren til gode", for at fordelene ved forældelsen er indkomstskattepligtige.

løvrigt hersker der nogen tvivl om Højesteretsdommens rækkevidde, jfr. herved Lida Hulgaard i Skattepolitisk Oversigt 1983 side 11 f., og Margrethe Nørgaard og John Engsig i Skatteorientering 4.16., side 3? ff. Dommen kan forstås således, at fordringen skattemæssigt er kommet skattevderen til gode, såfremt han har medta-

get fradraget ved indkomstopgørelsen. Efter denne fortolkning er det uden betydning, om indkomsten herved bliver negativ, og uden betydning, om skatteyderen ved fremførsel af underskuddet kan fradrage fordringen helt eller delvis i positiv indkomst i senere år. Det afgørende er, om der er udfærdiget en indkomstopgørelse, hvor fordringen er fradraget. Flertallets bemærkning om, at fordringens eksistens skattemæssigt skal være kommet skatteyderen til gode, kan dog også forstås således, at skyldneren ved at fratække fordringen faktisk skal have opnået en besparelse, således at kun hvis det er tilfældet, kan der være tale om at **indkomst-**beskatte ved forældelse. Anlægges det sidstnævnte svns-punkt, melder sig yderligere spørgsmålet om, hvorvidt det forældede beløb skal modregnes i uudnyttet under-skud, før der kan være tale om beskatning ved forældelse, eller om der skal ske beskatning af så stor en del af den forældede fordring, som svarer til det beløb, der er opnået en skattebesparelse på.

Dommen har endvidere givet anledning til tvivl om, hvor langt første led i Højesterets begrundelse for at frifinde skatteyderen - at han var ophørt med at drive selvstændig virksomhed - rækker. I administrativ praksis har man tilsyneladende ikke tillagt dette led afgørende betydning, idet skatteydere er blevet indkomstbeskattet ved forældelse af fordringer, uanset at skatteyderen ikke længere drev virksomhed, jfr. f.eks. LSR 1983, nr. 57, og LSR 1984, nr. 54. Spørgsmålet er meget tvivlsomt. Det er således næppe afklaret, om den omstændighed, at skattevderen ikke længere driver virksomhed, i sig selv er tilstrækkelig til, at der ikke kan gennemføres en beskatning.

Ifølge Højesterets dom er det den ved forældelsen opnåede fordel, der i givet fald er indkomstskattepligtig. Dommen tager imidlertid ikke stilling til, hvorledes fordelens skal opgøres beløbsmæssigt, herunder om der overhovedet skal ske beskatning, hvis fordringen på

forældelsestidspunktet er værdiløs, fordi debitor er insolvent. Efter administrativ praksis er det det nominelle beløb, der skal medregnes ved indkomstopgørelsen i forældelsesåret, jfr. Ligningsveiledningen 1985 1.3.6.6. I modsætning til, hvad der f.eks. gælder ved eftergivelse af gæld i form af gave, hvor der ifølge Ligningsvejledningen E.4.1.4. skal ske en værdiansættelse af fordringen, skal der således ikke foretages en kursansættelse af fordringen, når den forældes. De forskellige måder at opgøre fordringens værdi på, alt afhængig af om den ophører ved forældelse eller ved eftergivelse, er dog blevet kraftigt imødegået i teorien, jfr. Margrethe Nørgaard og John Engsig i Skatteorientering 4.16. punkt 6.5.1.

4.3. Skattereformen fra 1987.

I forbindelse med skattereformen, der er gennemført med virkning fra 1987 er der for så vidt ikke sket ændringer i de regler og den praksis, der er nævnt ovenfor.

Reglerne om overførsel af underskud til en samlede ægtefælle er dog overført fra kildeskattelovens § 26, stk. 6, til § 13, stk. 2, 4 og 5, i personskatteloven og § 13 i virksomhedsskatteloven.

Der er endvidere grund til at nævne, at reglerne i ligningslovens § 15 om fremførsel af underskud fra og med 1987 alene oelder for selskaber, medens de tilsvarende regler for personer og dødsboer er overført til personskattelovens § 13 og virksomhedsskattelovens § 13.

Personskatteloven opstiller 3 indkomstbegreber til brug for beregning af den statslige indkomstskat: Skattepligtig almindelig indkomst, personlig indkomst og kapitalindkomst. Det er dermed også i personskatteloven fastlagt, hvilke fradrag der kan gives i de enkelte indkomster. Den skattemæssige værdi af disse fradrag

afhænger af, hvilken beskatning de enkelte indkomster maksimalt kan undergives.

For personer, som har underskud, er det derfor nødvendigt at sondre mellem, om det er den skattepligtige almindelige indkomst, der er negativ, om det er den personlige indkomst eller eventuelt begge indkomster, der er negative. Dette er gjort i personskattelovens § 13, idet negativ skattepligtig indkomst er omhandlet i stk. 1 og 2 og negativ personlig indkomst i stk. 3 og 4.

De fradrag, som gives i personlig indkomst, er alene fradrag for driftsomkostninger i forbindelse med selvstændig erhvervsvirksomhed og fradrag efter pensionsbeskatningslovens §§ 18 og 52, jfr. personskattelovens § 3, stk. 2. Såfremt en skattevder har negativ personlig indkomst, og der i denne er foretaget fradrag for driftsomkostninger m.v., vil det derfor være givet, at skatteyderen er selvstændig erhvervsdrivende.

Begrebet selvstændig erhvervsvirksomhed efter personskattelovens § 3, stk. 2, fastlægges på samme måde som efter **virksomhedsskatteloven**. Virksomhedsskattelovens § 1 opstiller som en grundbetingelse for, at lovens ordning kan anvendes, at skatteyderen er selvstændig erhvervsdrivende. I virksomhedsskattelovens § 13 er det fastlagt, hvorledes et underskud i en selvstændig virksomhed, der omfattes af virksomhedsordningen, skal behandles.

Afsnit 5. Skattelovrådets kritik af den manglende samordning af skatteretten og insolvensretten.

5.1. Indledning.

Skattereglerne forudsætter generelt, at skatteyderen er i stand til at betale sine kreditorer. Svinger denne forudsætning, afviger situationen så væsentligt fra det normale, at der er grund til at overveje, om iøvrigt gældende regler bør fraviges.

Det forudsættes endvidere ved påligningen af skatterne, at skatteyderne er i stand til at betale de pålignede skatter. Denne forudsætning har imidlertid ikke fundet udtryk hverken i skattelovgivningen eller insolvensretten. Skattekravene indgår i enhver henseende på lige fod med andre kreditor krav.

På grund af den helhedsvurdering, som rådet søger at anlægge, har rådet beskæftiget sig også med spørgsmålet om visse skattekravs status som massekrav i selskabers konkursboer, og med spørgsmålet om muligheden for at inddrage indkomstskattekrav vedrørende et akkordår under akkorden. Disse spørgsmål, der ikke henhører under skatteministeriets ressortområde, er kun omtalt i nærværende afsnit.

5.2. Retsmidler ved insolvens.

Som indledning til beskrivelsen af det manglende samspil mellem skattereglerne og insolvensreglerne gives en meget kortfattet oversigt over de retsmidler, der kan anvendes i tilfælde af en debtors insolvens.

Hvis en virksomhed, en person eller et selskab ikke længere er i stand til at betale sine kreditorer, efterhånden som deres fordringer forfalder til betaling, giver retsordenen dels kreditorerne dels debitor forskellige muligheder til løsning af de konflikter, som denne situation giver anledning til.

Kreditorerne vil naturligt søge at inddrive deres tilgodehavender tvangsmæssigt. De kan gå til fogedretten og begære arrest, udlæg, tvangsauktion m.v. efter reglerne i retspleielovens afsnit III og V. Herved kan den enkelte kreditor sikre, at debtors aktiver benyttes til dækning af hans krav.

Reglerne om udlæg hviler på princippet om, at "den, der kommer først til mølle, får først malet". Dette er ikke tilfredsstillende, når der er flere kreditorer, som ikke alle har udsigt til fuld dækning. Her tilstræber reglerne om konkurs i konkurslovens afsnit II en ligelig fyldestgørelse af kreditorerne. Er skuldneren insolvent, kan enhver kreditor begære ham konkurs. En skyldner er insolvent, hvis han ikke kan opfylde sine forpligtelser, efterhånden som de forfalder, medmindre betalingsudsvgtigheden må antages blot at være forbigående, jfr. konkurslovens § 17, stk. 2. Erkender skuldneren at være insolvent, eller har han standset sine betalinger, eller har der ved udlæg inden for de sidste 3 måneder før konkursbegæringens modtagelse ikke kunne opnås dækning hos ham, antages insolvensen ifølge konkurslovens § 18 i almindelighed at foreligge.

Er betingelserne opfyldt, resulterer en begæring om konkurs i et konkursdekret. Afgørelsen om konkurs **kan** dog udsættes på skuldnerens begæring, hvis han søger en

ordning med sine fordringshavere, og hvis skifteretten skanner, at der er rimelig udsigt til, at en ordning kan opnås, jfr. konkurslovens §§ 24 og 25. Ellers afsiger skifteretten normalt et konkursdekret. Herved fratages skuldneren rådigheden over sine eiendele. Som udgangspunkt inddrages alt, hvad skuldneren eier ved afsigelsen af konkursdekretet, og hvad han senere erhverver, under konkursen. Undtaget er dog hans indtægter ved egen virksomhed under konkursen, og hvad der træder i stedet herfor, ifr. konkurslovens § 33, og aktiver omfattet af transgbeneficiet i retsplejelovens § 509. De aktiver, som inddrages under konkursen, anvendes primært til dækning af omkostningerne ved konkursen og derefter til fyldestgørelse af de kreditorer, hvis krav er stiftet inden konkursen. Fyldestgørelsen af disse kreditorer sker efter konkursordenen, ifr. nærmere konkurslovens kapitel 10.

Bestvrelsen af konkursboet varetages sædvanligvis i den første tid af en midlertidig bestvrer og siden af kurator og eventuelt kreditorudvalg i et nærmere reguleret samarbejde med skifteretten. Når boets aktiver er realiseret, dets tilgodehavender inddrevet, og mulige tvister afgjort, sluttet boet med udlodning til kreditorer, jfr. nærmere konkursloven kapitel 18.

Peglerne i konkurslovens kapitel ? giver imidlertid debitor visse muligheder for at undgå disse tvangsfuldbvrdelsesskridt. Kan debitor ikke blive enig med kreditorerne om en faktisk "stille" betalingsstandsning, kan han anmelde betalingsstandsning til skifteretten. Skifteretten vil da beskikke et tilsyn, hvis opgave det er at orientere kreditorerne og søge at opnå en samlet ordning med dem. Skyldneren er i et vist omfang "fredet" overfor udlæg, arrest og tvangsauktion under betalingsstandsningen, der normalt kan løbe i tre måneder, men under særlige omstændigheder kan forlænges i op til et år.

Under betalingsstandsningen kan skyldneren og tilsynet forsøge at opnå enten en frivillig aftale med kreditorerne om udsættelse med betalingen og/eller nedsættelse af deres tilgodehavender i form af en frivillig akkord, eller en tvangsmæssig ordning efter reglerne i konkurslovens afsnit III om tvangsakkord. En akkordordning kan indebære en afvikling af debtors virksomhed og en fordeling af provenuet blandt kreditorerne, der herefter meddeler saldokvittering. En ordning kan også ske med henblik på en fortsættelse af virksomheden, f.eks. med afvikling af den ikke bortakkorderede del af gælden over en nærmere aftalt periode. I begge tilfælde vil akkorden ofte indebære, at debitor må realisere sine aktiver helt eller delvis.

Også efter afsigelsen af konkursdekret har debitor mulighed for at få skifteretten til at åbne forhandling om tvangsakkord. I så fald taler man om tvangsakkord i konkurs. Dette forekommer dog sjældent i praksis.

Eier en insolvent debitor udover transbeneficiet ingen aktiver, der kan dække omkostningerne ved iværksættelse af de nævnte foranstaltninger, indtræder blot en faktisk betalingsstandsning. Kreditorernes mulighed for at få dækning indskrænker sig da til individuelle aftaler med debitor om frivillig betaling ved hjælp af de løbende indtægter. Afholdes der fogedforretning bliver resultatet en erklæring fra debitor om, at han intet eier til genstand for udlæg (d.v.s. en insolvenserklæring), og herefter er skyldneren normalt beskyttet mod nye udlægsforretninger i 6 måneder, jfr. retsplejelovens § 490. Viser det sig under en konkursbehandlingen, at der ikke er midler, udover hvad der medgår til dækning af omkostningerne, sluttet boet, ifr. konkurslovens § 143. Kan konkursboets midler ikke dække de med konkursbehandlingen forbundne omkostninger, hæfter den, der har begæret konkursen, for det manglende beløb jfr. konkurslovens § 27, stk. 1.

Hvis skyldneren godtgør, at han ikke er i stand til og ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser, er der fra den 1. juli 1984 indført regler, der giver mulighed for via skifteretten at opnå gældssanering, jfr. konkurslovens afsnit IV. Gældssaneringen er endvidere betinget af, at skyldnerens forhold og omstændighederne iøvrigt taler derfor.

Da reglerne er indført som en hjælp til håbløst forgældede personer, gælder de ikke for selskaber. Kreditorerne har som udgangspunkt intet at skulle have sagt, de kan hverken indgive begæring om aeldssanering eller modsætte sig den, hvis skifteretten iøvrigt skønner, at betingelserne er opfyldt. Gældssaneringen kan indeholde fuldstændigt bortfald af gælden eller nedsættelse til et beløb som skyldneren forventes at kunne betale. Resultatet af en gældssanering er en gældsfri-gørelse af samme karakter som ved frivillig akkord eller ved tvangsakkord.

I alle de her nævnte insolvenssituationer vil skattevæsenet som regel befinde sig blandt kreditorerne. Kildeskattelovens afsnit IV indeholder flere særlige hæftelses- og inddrivelsesbestemmelser for skattekrav hvoraf navnlig kan nævnes reglen i kildeskattelovens § 72, stk. 2 om udlæg hos den samlevende ægtefælle, hvis udlæg forgæves er forsøgt hos den skattepligtige selv, og § 73 om lønindeholdelse. I lov nr. 278 af 26. maj 1976 findes særlige regler om fremgangsmåden ved inddrivelse af skatter og afgifter. Nævnes kan tillige, at skatte- og afgiftskrav indtil 1969 generelt var privilegerede i tilfælde af skatteyderens konkurs. Dette konkursprivilegium er nu afskaffet, således at skattekrav, der er opstået før konkursen, alene kan anmeldes som simple krav.

5.3. Den manglende tilpasning mellem skattereglerne og de insolvensretlige institutter.

5.3.1. Et fyldestgørende billede af en persons eller en virksomheds økonomiske stilling vil normalt forudsætte både et driftsregnskab og en status.

Indkomstskattereglerne har som genstand navnlig indtægterne og udgifterne, der fremgår af driftsregnskabet. Status ved årets beayndelse og årets slutning, der viser alle aktiver og passiver, tjener i den forbindelse navnlig til kontrol og afstemning af forløbet af den mellemliggende periode.

De insolvensretlige institutter er derimod i meget høj grad baseret på status dels på det tidspunkt, hvor insolvens konstateres og f.eks. konkursdekretet afsies eller akkordforhandling åbnes, dels på det tidspunkt, hvor konkursen sluttet med udlodning eller akkorden stadfæstes. Den mellemliggende periode, der kan være af højst varierende længde, tjener normalt til realisation af aktiverne og eventuel prøvelse af fordringerne.

Medens indkomstskattereglerne således navnlig er rettet mod perioden, er insolvensretten navnlig rettet mod status.

På denne baggrund er det i og for sig ganske forståeligt, at samordning mellem de to regelsystemer giver anledning til problemer, navnlig i betragtning af, at ingen af regelsystemerne rummer bestemmelser, der udtrykkeligt afklarer de indbyrdes forhold.

Disse vanskeligheder viser sig ikke mindst i de indkomstår, hvori insolvensen konstateres ved afsigelse af konkursdekret eller stadfæstelse af akkord. Den skattemæssige regel om "indkomstårets udelelighed" kan i disse indkomstår være et problem, netop fordi konkursen eller akkorden afgørende ændrer forudsætningerne for visse af de skattemæssige regler.

5.3.2. I forbindelse med personers konkurs må det nævnes, at det giver anledning til særlige problemer, at der skattemæssigt ved konkursens indtræden sker en adskillelse mellem det skatteretlige pligtsubjekt (fal-

lenten) og rådighedssubjektet (bostvret). Tilsvarende vanskeligheder opstår ikke for selskabers konkursboer, hvor bostvret forener disse egenskaber.

5.3.3. De fiskale hensyn, der ligger bag skattereglerne, harmonerer dårligt med de hensyn til gældssanering og ligelig fyldestgørelse af kreditorerne, der ligger bag henholdsvis akkordreglerne og konkursreglerne.

Ved den indbyrdes afveining af disse hensyn forekommer det som udgangspunkt rigtigst at tillægge de insolvensretlige hensyn den største vægt, idet situationen i netop angår en insolvent person eller et insolvent selskab, hvor der må gælde en stærk formodning for, at skatteevnen er vderst ringe.

Vedrørende konkursboerne finder skattelovrådet, at de gældende regler om indgivelse af selvangivelse og regnskab, påligning af skat og anmeldelse af skattekrav i boet bør tages op til nøjere overvejelse, således at de almindeligt gældende regler tilpasses konkurssituationen og den manglende betalingsevne. Dette gælder både for fysiske personers og selskabers konkursboer.

Der bør således indføres regler, der sikrer, at udarbejdelse af skatteregnskaber ikke er en væsentlig økonomisk belastning for konkursboerne ude af proportion med det forventede skatteprovenu. Det bør i stedet sikres, at bomidlerne så vidt muligt kommer kreditorerne til gode, og at bobehandlingen ikke vanskeliggøres unødvendigt, jfr. nærmere Jørqen Hoffmeyer i *Advokatbladet* 1986 p. 65 ff.

De sædvanlige regler om opgørelse af den skattepligtige indkomst i perioder af et år med mulighed for fremførsel af underskud til senere år er uhensigtsmæssige for disse boer. Det er bobestyrelsens opgave at realisere konkursboets aktiver bedst muligt. Nogle aktiver realiseres med gevinst, andre med tab. Realiseres de tabgivende aktiver efter realisation af de aktiver,

der indbringer en skattepligtig fortjeneste, kan man komme i den situation, at fortjenesten skal beskattes, hvorimod tabene ikke kan fradrages, da der ikke er anden positiv indkomst, og da der ikke er adgang til tilbageførsel af underskud til udligning af positiv indkomst i foregående år.

5.3.4. Skattereglerne kræver i almindelighed, at en udgift skal henføres til den periode, hvori forpligtelsen opstår, medens den herved forudsatte efterfølgende betaling af forpligtelsen ikke i sig selv påvirker indkomstopgørelsen. Insolvensens indtræden vil imidlertid normalt bevirke, at forudsætningen om efterfølgende betaling svigter helt eller delvis.

Dette får særlig betydningsfuld betydning i forbindelse med reglerne om adgang til at fremføre underskud for tidligere indkomstår til nedbringelse af indkomsten i senere indkomstår. Hvis underskuddet i de tidligere indkomstår således er opstået ved pådragelse af forpligtelser uden aktuel betaling, vil et sådant underskud kunne fremføres, uanset at forudsætningen om efterfølgende betaling svigter, fordi den skattepligtige i mellemtiden går konkurs eller får forpligtelserne slettet som led i en akkord.

Urimelighederne kan blive særligt grelle i forbindelse med akkord, hvor gælden definitivt eftergives. Dette kan illustreres med følgende stært forenkede eksempel :

En skattepligtig har ved starten af år 1 en formue på 200.000 kr. i form af en mindre ejendom og en gæld på 0 kr.. Han påbegynder virksomheden i år 1, og i årene 1, 2 og 3 finansieres f.eks. ved leverandørkredit hvert år et løbende underskud på 100.000 kr. samt et løbende privatforbrug på 100.000 kr. . Ved udgangen af år 3 vil hans aktiver herefter uændret være 200.000 kr., men han vil have en gæld på 600.000 kr. og dermed en formue på t 400.000 kr. I år 4 er der et uændret

privatforbrug på 100.000 kr., og et underskud på ialt 300.000 kr., og det forudsættes stadig, at finansieringen af underskud og privatforbrug sker ved hjælp af leverandørkredit.

Ved udgangen af år 4 vil han således have aktiver for 200.000 kr. og en gæld på 1 mill. kr.. På dette tidspunkt opnår han en akkord, hvorved kreditorerne går med til at eftergive ham den "værdiløse del" af deres tilgodehavender, ialt 800.000 kr., og han ender således med efter akkorden at have aktiver for 200.000 kr. og passiver for 200.000 kr., dvs. en formue på 0 kr..

Fra og med år 5 tager den skattepligtige og hans ægtefælle begge arbejde og opnår hver en indkomst på 100.000 kr. om året. Deres samlede indkomst i årene 5, 6 og 7 vil være 200.000 kr. om året, og de har i alle tre år et privatforbrug på 200.000 kr. om året. De samlede underskud i årene 1-4 på ialt 600.000 kr. er imidlertid tilstrækkelige til at bevirke, at begge ægtefællers skattepligtige indkomst nedsættes til 0 i hvert af årene 5, 6 og 7.

Ved udgangen af perioden er formuen stadig 0, nemlig aktiver på 200.000 kr. og passiver på 200.000 kr. .

Sammenlagt over årene 1-7 har der således været et privatforbrug på 1 mill. kr.. Heraf er 200.000 kr. finansieret ved forbrug af formue, medens privatforbruget finansieret af indkomsten er 800.000 kr.. Imidlertid har driftsunderskud og underskudsforeførselsreglerne bevirket, at den samlede skat i alle årene har været 0 kr.

5.3.4.1. Efter rådets opfattelse er den gældende adgang til fremførsel af underskud til udligning af positiv indkomst i senere år uden hensyn til indtræden af en konkurs for vidtgående. Ganske vist hæfter debitor principielt fortsat for alle kreditorkrav, der ikke fyldestgøres gennem konkursen. I praksis bliver de krav imidlertid i langt de fleste tilfælde ikke betalt.

Efter det økonomiske sammenbrud får debitor ofte lønarbejde, etablerer nu selvstændig virksomhed, får arbejdsløshedsunderstøttelse eller lignende. Da alle debtors aktiver imidlertid er inddraget under **konkurs-**behandlingen, og kreditorerne har anmeldt deres krav i konkursboet, vil kreditorerne typisk lade debitor være i fred. En ubegrænset fradragsadgang gælder ikke kun til fradrag i skyldnerens egen indkomst, men tillige til fradrag i ægtefællens indkomst. I de grælleste tilfælde kan dette betyde, at begges indkomster er skattefri i en periode op til 5 år, uden at dette kommer kreditorerne tilgode. Denne retstilstand er efter rodets opfattelse ikke rimelig.

Hanske vist behøver der ikke at være nogen forbindelse mellem et skattemæssigt underskud på den ene side, og den manglende betalingsevne og de ubetalte kreditorer på den anden, men dette vil dog typisk være tilfældet direkte eller indirekte.

Skattelovrådet er klar over, at en regel om begrænsning af adgangen til fremførsel af underskud frister til skattespekulation, idet konkurstidspunktet udskydes, således at underskuddet udnvntes så vidt muligt fuldt ud inden for 5 års grænsen i ligningslovens S 15 til fælles bedste for debitor og dennes kreditorer. Det er rådets opfattelse, at der ofte i det hele vil være en sådan interesse modsætning mellem kreditorerne og debitor, og så mange andre årsager til at ønske **konkurs-**behandling, at de skattemæssige overvejelser sædvanligvis vil have en tilbagetrukket placering. Skattelovrådet finder det iøvrigt ikke betænkeligt, at der er mulighed for, at parterne i enighed udskyder konkurstidspunktet.

5.3.4.2. Ved akkord er det specielt de skattemæssige konsekvenser af gældsfrigørelsen, der volder vanskeligheder. Der er gode grunde for, at gældsfrigørelse ved akkord er skattefri. Formålet med akkorden ville jo gan-

ske forspildes, og akkordforhandlingerne ville i høj grad vanskeliggøres, hvis akkordfordelen skulle være helt eller delvis skattepligtig.

Skattelovrådet er imidlertid enig i den kritik, der har været fremsat over for adgangen til at fremføre underskuddet for tiden før akkorden uden hensyn til gældens bortfald. Ligesom ved konkurs forekommer det stødende, at adgangen til at fremføre underskuddet for tiden forud for akkorden bevares, efter at det er fastslået, at kreditorerne helt eller delvis ikke vil blive betalt. Selvom underskuddet og de bortakkorderede kreditorkrav ikke behøver at have noget med hinanden at gøre, vil underskuddet dog typisk være påvirket helt eller delvis af de kreditorkrav, der er bortfaldet ved akkorden. Hvis fremførselsadgangen skal bortfalde ved konkurs, bør dette så meget desto mere være tilfældet ved akkord og gældssanering. I førstnævnte tilfælde består den udækkede gæld stadig, medens gælden definitivt er ude af verden i sidstnævnte tilfælde.

Skattelovrådet er klar over, at der i endnu højere grad end ved konkurs er mulighed for at udskyde selve akkordtidspunktet indtil et underskud er opbrugt, men mener ligesom ved konkurs, at modsætningsforholdet mellem debitor og kreditorerne på andre punkter ofte vil modvirke dette. En sådan udskydelse af akkordtidspunktet, der sker i enighed mellem parterne er efter skattelovrådets opfattelse ikke betænkelig og giver næppe anledning til særlige skattemæssige foranstaltninger.

5.3.5. Hvis en kreditor lader sit krav forælde, vil det som altovervejende hovedregel være udtryk for, at han har opgivet at indkassere beløbet på grund af debitores formodede manglende betalingsevne - forudsat at der er tale om sædvanlige forretningsmæssige relationer mellem kreditor og debitor. Forældelse kan således ses som et alternativ til en akkord med en meget lav **akkord**-dividende. Det forekommer urimeligt, at debitor på grund

af skattereglerne kan føle sig tvunget til umiddelbart før forældelsens indtræden at kontakte kreditor og søge at opnå akkord for at undgå beskatning af kravet, når det bortfalder. Man kan sige, at den beskatning, der efter gældende regler indtræder ved forældelse af fordringer, modvirker formålet med forældelsesinsituttet. Formålet hermed er netop, at undgå tvistigheder om gamle krav. Den beskatning, der indtræder ved forældelse, kan påvirke debitor til at holde gælden i live ved at anerkende den, således at den forudsatte forældelse ikke indtræder.

Efter skattelovrådets opfattelse er der gode argumenter for det synspunkt, at forældelse bør sidestilles med gældsfrigørelse som led i en aftalt akkord, således at fordelen ved forældelse bliver skattefri. Dette er i overensstemmelse med det svns punkt, at krav, der forældes, må antages for længe siden at have mistet deres betydning, således at bortfald af beløbet ikke naturligt kan betragtes som en skattepligtig indkomst for debitor.

I de tilfælde, hvor kreditor mister kravet som følge af præklusion, kan der anlægges tilsvarende svns punkter, som gælder vedrørende forældelse.

Hvis debitor til underkurs erhverver en fordring på sig selv, følger det af reglen i kursgevinstskattelovens § 5, at fordringens bortfald som følge af konfusion normalt ikke udløser beskatning af debitor.

5.4. Særlige forhold på insolvensrettens område.

5.4.1 Skattekrav mod selskaber under konkurs og kravenes stilling i konkursboet.

Den gældende retstilstand, hvorefter alle skattekrav kan anmeldes i juridiske personers konkursboer, bør efter rådets opfattelse opretholdes. Rådet finder imidlertid, at selskabsskatterne alene bør kunne anmel-

des som simple krav, uanset om de er opstået før eller efter konkursen, ikke som massekrav.

De skattekrav, der opstår gennem konkursboets behandling, er ganske vist gæld, der pådrages boet under dets behandling. Men det er gæld af en ganske anden beskaffenhed end de gældsposter, der normalt omfattes af konkurslovens § 93, nr. 3. Normalt har bostyret selv herredømmet over, hvilke gældsposter der pådrages boet. Dette gælder imidlertid ikke for skattekravenes vedkommende. De opstår som en uundgåelig og nødvendig konsekvens af selve konkursbehandlingen. Det er jo hele konkursens formål at realisere debtors aktiver til fordeling blandt kreditorerne. Konkursboets realisation af boets aktiver kan i visse tilfælde udløse betydelige skattekrav set i relation til de friværdier, som realisationen indbringer til boet til dækning af konkurskreditorerne. Ofte er aktiverne behæftede, så hele provenuet indkasseres af panthavere m.v. som separatister.

Dertil kommer, at det i nogen grad kan være tilfældigt, om gevinster realiseres før konkursen eller senere. Den skattepligtige fortjeneste vil ofte være opstået ved stigning i aktivernes værdi over en årrække.

Denne værdistigning er ifølge sædvanlige skatteretlige principper ikke skattepligtig, før det pågældende aktiv realiseres, jfr. især statsskattelovens § 5 a. Det kan for det første være tilfældigt, om denne realisation sker før eller under konkursen. For det andet er det et udslag af de særlige skatteretlige principper, at fortjenesten først beskattes ved realisation, således at skatten udløses af konkursboets behandling, uanset at værdistigning og eventuelle afskrivninger er sket før konkursen.

Hvis virksomheden før konkursen på sine aktiver har foretaget skattemæssige afskrivninger, der væsentligt overstiger aktivernes værdiforringelse, vil virksomheden have opnået skattebesparelsen før konkursen, men konkursboet vil blive belastet med skatten af de

oenvundne afskrivninger. Den høiere skat, der ville have været en følge af lavere afskrivninger, kunne alene være anmeldt i boet som simpelt krav. Også heri ligger et moment af tilfældighed. Det bør her tilføies, at reglerne om pristalsregulerende afskrivninger i høi arad kan øge den virkning, at skat, der udløses ved en konkursrealisation af et aktiv, modsøres af skattebesparelse opnået før konkursen.

Skattekravenes status som massekrav ville ikke være så påtrængende et problem, hvis alene det løbende driftsoverskud f.eks. renter af indestående på boets bankkonti skulle medregnes ved indkomstopgørelsen. Det er imidlertid vanskeligt at adskille kapitalgevinster fra løbende driftsoverskud, f.eks. i tilfælde af realisation af varelager og fast eiendom erhvervet som led i næringsvirksomhed, og det forekommer ikke rimeligt at udskille skatten af enkelte af boets indtægter til særlig dækning.

Skattelovrådet er opmærksom på, at dette spørgsmål ikke henhører under skatteministeriets ressort, idet det forudsætter en ændring af konkursloven. Spørgsmålet **har** imidlertid så nær tilknytning til de her behandlede emner og er så vigtigt et led i skattelovrådets samlede overvejelser, at problemet har måttet omtales.

Rådet anbefaler, at konkursloven ændres, således at skat pålignet selskaber under konkurs alene dækkes som simpelt krav i boet, idet en væsentlig forudsætning for de iøvrigt foreslåede regler om konkursbeskatning i modsat fald er bortfaldet. Hvis skattekravene fortsat skal kunne anmeldes som massekrav, forsvinder den forudsætning, at beskatning af konkursboer normalt er uinteressant set ud fra et fiskalt synspunkt. Dette må forventes at føre til, at skattemyndighederne vil reise krav om beskatning af indkomst fra boets formuemasse i større omfang end forudsat, hvilket atter skærper kravene til de regler, der foreslås til regulering, ifr. afsnit 7.

S.4.2. Akkordårets indkomstskat.

De skattekrav, som opstår i forbindelse med en akkord, f.eks. igennem realisation af debtors aktiver, vil efter gældende ret skulle betales fuldt ud. Kun skattekrav, der er opstået i årene forud for akkordåret, kan anmeldes i akkorden - som simple krav. I modsætning til konkurs, hvor skattefrihed efter praksis, men i modstrid med gældende regler, er hovedreglen, er der for akkord fuld overensstemmelse mellem praksis og gældende regler, hvorefter der svares skat på sædvanlig måde af alle realisationsgevinster m.v., der fremkommer som led i akkorden.

Dette har imidlertid den ubehagelige konsekvens, at de forskellige regelsæt for de to alternative insolvensordninger kan resultere i, at konkurs må foretrækkes frem for akkord. Bl.a. derfor bør man efter skattelovrådets opfattelse overveje en udvidelse af adgangen til at lade skattekrav være omfattet af akkordordningerne (såvel frivillige akkorder som tvangsakkorder og gælds-sanering) til også at gælde de skattekrav, der vedrører selve akkordåret. Kan skattekravene ikke opgøres præcist på akkordtidspunktet, må de anslås, således at der afsættes tilstrækkelig dividende.

Fordelene ved en sådan ordning ville bl.a. være, at parterne hermed får mulighed for at tilrettelægge akkorden således, at de skattekrav, som akkordordningen nødvendigvis udløser, alene dækkes med akkorddividenden. Herved formindskes forskellen mellem de forskellige insolvensinstitutter, og de tilfældigheder, som forskellige realisationstidspunkter efter gældende ret fører til.

Gennemførelse af en sådan ordning vil iøvrigt betyde, at skattemyndighederne ville blive part i akkordforhandlingerne også i tilfælde, hvor der på grund af tidligere års underskud ikke er nogen skvldig gammel skat.

Gennemførelsen af en sådan ordning må bero på overvejelse af de yderligere fordele og ulemper på såvel skatteområdet som akkordområdet, der kan anføres om ordningen. Skattelovrådet har derfor ikke fundet anledning til at gå nærmere ind på disse overvejelser, men anbefaler, at det nærmere undersøges, om en sådan ordning bør gennemføres.

5.5. Hensynene bag skattelovrådets forslag.

Når lovgivningsmagten hidtil ikke har fundet anledning til at beskæftige sig med skattereglerne ved konkurs og akkord, hænger det muligvis sammen med den ringe fiskale interesse, som dette område har. Set ud fra en samfundsmæssig synsvinkel er det yderst begrænset og derfor temmelig uinteressant, hvilken skat der skal betales af fallerede og insolvente personer og selskaber. De pågældendes bidrag til samfundshusholdningen må antages både at være særdeles beskedent og desuden besværligt og administrativt belastende at inddrive.

Set ud fra den enkeltes synspunkt tager sagen sig imidlertid ikke således ud. For den enkelte kan størrelsen af de skattekrav, som f.eks. udløses ved et konkursbos realisation af en virksomhed, være fuldstændigt afgørende for det samlede resultat af konkursen, og dermed for skatteyderen og dennes kreditorer. Dette forhold afspejles i den interesse, som hele dette område har været genstand for i revisor- og advokatkrede i de senere år. Retsusikkerheden er stor, urimelighederne betydelige.

I sine overvejelser har skattelovrådet derfor taget det udgangspunkt, at det er vigtigt at få skabt klare regler, som er enkle og billige at administrere. Praktiseringen af de gældende regler beslaglægger næppe store administrative ressourser. Under hensyn til det forventede ringe provenu er det rådets opfattelse, at

eventuelle nye regler ikke må være belastende for administrationen.

De nugældende regler pålægger fallent/konkursbo betydelige pligter og byrder, omend man i praksis ofte lemper sig frem. Efter rådets opfattelse må det tillægges meget stor betydning ved udformningen af nye regler på området, at reglerne sikrer såvel fallenter som konkursboer mulighed for en forsvarlig og enkel administration af boerne, således at det primære formål med konkursen - den ligelige fyldestgørelse af alle fordringshavere - tilgodeses.

Rådet lægger desuden vægt på, at den skattemæssige stilling for ensartede situationer så vidt muligt er den samme, således at de skatteretlige regler ikke tilskynder til dispositioner, som iøvrigt afviger fra det hensigtsmæssige set ud fra de formål, som reguleringen af insolvenssituationerne i første række har.

Rådet mener iøvrigt, at det bør undgås at skattereglerne stiller sig hindrende i vejen for en samfundsmæssig ønskværdig ordning af de problemer, som en fallit normalt medfører.

Konkurslovgivningen afspejler samfundets almindelige interesse i, at kreditorerne opnår den bedst mulige fyldestgørelse af deres krav bl.a. for at undgå en "sneboldseffekt". Udfra en skattemæssig betragtning kan det tilføjes, at kreditorernes tab ofte vil være fradragsberettigede i deres skattepligtige indkomst med deraf følgende nedsat skatteprovenu fra kreditor.

Gældssaneringsreglerne tilgodeser det samfundshensvn, at fallerede personer ikke belastes unødigt af gæld, som de ikke har nogen udsigt til at kunne betale.

Overfor disse interesser står skattevæsenets finansielle interesse i at påligne og inddrive de sttfrst mulige skattebeløb. Som nævnt må denne interesse set ud fra en samfundssynsvinkel antages at indtage en tilbagetrukket plads, og rådet har ved afvejningen af de

forskellige hensyn lagt størst vægt på de førstnævnte hensvn.

Tidligere gav det anledning til tab af skatteprovenu, at renteudgifter blev anerkendt som fradragsberetigede, uanset at de som følger af debtors insolvens ikke senere blev betalt og således ikke blev skattepligtige hos modtageren. Dette problem er til en vis grad parallelt med spørgsmålet om underskudsfremførsel efter en akkord, ifr. eksemplet foran under punkt 5.3.4.

I forbindelse med gennemførelsen af ligningslovens § 5, stk. 7, om begrænsning af rentefradragsret ved debtors insolvens, blev det i lovforslag L. 125 (1983/84, 2. samling) med stor usikkerhed anslået, at ændringen måske ville medføre et merprovenu af størrelsesordenen 75 mill. kr. pr. år. Der er ikke efterfølgende statistisk materiale, der giver muligheder for mere præcise vurderinger.

Det er ikke muligt at danne sig et rimeligt underbygget skøn over provenuvirkningen af en eventuel begrænsning af adgangen til underskudsfremførsel uanset en akkord, men skattelovrådet finder det sandsynligt, at provenuet kan være af samme størrelsesorden som provenugevinsten ved gennemførelsen af ligningslovens § 5, stk. 7.

5.6. Ny lovgivning.

Afsnit 4 beskriver de gældende skatteretlige regler i tilfælde af betalingsstandsning, konkurs og frigørelse for gæld uden betaling.

Det fremgår af beskrivelsen, at de i insolvenslovgivningen fastlagte retsinstitutter ikke er omhandlet i den gældende skattelovgivning. Der er i den forstand et hul i skattelovgivningen, et vacuum. Som et eksempel herpå kan nævnes, at statsskattelovens § 38, stk. 5 om skattekravs anmeldelse i konkursboer blev ophævet ved

kildeskattereformen i 1970, uden at reglen blev aflast af nogen ny bestemmelse. Konsekvensen heraf har været, at det siden voldte stor tvivl, hvilke skattekrav der kan anmeldes i personers konkursboer, en tvivl, som først er blevet afklaret i domspraksis i 1985.

Den manglende lovgivning har medført mange administrative problemer og stor usikkerhed i praksis. Mange- også væsentlige spørgsmål- har måttet afklares i domspraksis, og en del spørgsmål er fortsat uafklarede. Denne retstilstand er efter skattelovrådets opfattelse u hensigtsmæssig, og rådet foreslår derfor et sæt regler, som efter rådets opfattelse bør søges gennemført ved lov. Årsagerne hertil er følgende:

Det kan for det første være vanskeligt på baggrund af skattemyndighedernes og domstolenes afgørelser af konkrete enkeltsager at udlede, hvilke generelle regler der er gældende på området. Som eksempel kan nævnes afgørelsen i UfR 1977.141.H., hvor Højesteret med 4 dommerstemmer mod 3 fastslog, at den pågældende ikke skulle beskattes af de forældede kreditor krav. Dommen åbner mulighed for forskellige fortolkninger og spørgsmålet om beskatningen ved forældelse kan fortsat ikke anses for afklaret. Dette medfører retsusikkerhed for skatteyderne og betydelige ulemper for skatteadministrati- onen .

For det andet har domstolene ved afgørelse af konkrete enkeltsager hyppigt ikke anledning til at tage mere alment relevante hensyn i betragtning. Det er således ofte vanskeligt eller umuligt for domstolene i konkrete sager at tage de almene retspolitiske hensyn, som ligger bag den til enhver tid gældende lovgivning om insolvens og om skat, eksempelvis de tanker, der har begrundet de nye regler om gældssanering. Domstolenes afgørelser må træffes på grundlag af den bestående insolvensretlige og skatteretlige lovgivning. De skatteretlige regler har ikke insolvenssituationen for øie og de insolvensretlige regler tager ikke skattekravenes

særegenheder i betragtning. Koordinationen heraf er klart en lovgivningsopgave.

En konsekvens af den manglende tilpasning mellem skattereglerne og insolvensreglerne har været at utvivlsomt gældende regler ganske enkelt ikke har været anvendt i praksis. Skattemyndighederne har f.eks. i vid udstrækning accepteret, at konkursboer ikke opfylder skattekontrollovens krav til udarbejdelse af selvangivelse og regnskab. Skattelovrådet finder det uhensigtsmæssigt, at en skattemæssig behandling, som sker i praksis, ikke har klar hjemmel i gældende lov. Rlandt andet kan den lempelige behandling være forskellig hos de forskellige lokale skattemyndigheder, netop fordi den pågældende praksis ikke har direkte lovhjemmel.

De forskellige situationer af insolvens og gældsfrigørelse uden betaling rummer karakteristiske fælles træk, som også iøvrigt gør det naturligt at overveje skattereglerne for disse situationer i sammenhæng.

Afsnit 6. Overvejelser vedrørende indførelse af et særligt skatteretligt insolvenshegreb.

I gældende ret tillægges en skattevders insolvens kun betydning for den pågældende skattevders indkomst- og formueopgørelse, såfremt det i en skatteretlig lovregel er fastlagt, hvorledes insolvensen skal påvirke indkomst- og formueopgørelsen.

Indtil højesterets dom i 1980 (U.1980.566H - Anne Steffensen) vedrørende Ligningslovens § 15's anvendelse i konkurs blev der i administrativ praksis taget hensyn til en skattevders insolvens dels i relation til rentefradragsretten efter statsskattelovens § 6 e og dels i relation til at fremføre underskud efter ligningslovens § 15.

Begrænsningen i rentefradragsretten og retten til underskudsfremførelse var ikke alene knyttet til konstateringen af, om en skattevder var insolvent. Begrænsningen blev kun anvendt i de tilfælde, hvor insolvensen måtte formodes at medføre, at debitor hverken havde evne eller vilje til at betale sine renteudgifter og sin gæld.

Efter at højesteret havde fastslået, at der ikke var hjemmel til denne indskrænkende fortolkning af ligningslovens § 15 i tilfælde af konkurs, udsendte stats-

skattedirektoratet et cirkulære (SD cirkulære 1981-6 af 2. marts 1981). Direktoratet anførte heri, at den hidtidige praksis, hvorefter fremførelse af underskud var betinget af, at skatteyderen var i stand til at betale sin gæld, ikke kunne opretholdes. Direktoratet anførte videre, at der heller ikke kunne nægtes fradrag for forfaldne renter under henvisning til debtors manglende betalingsevne.

Ved lov nr. 203 af 17. maj 1984 blev der indført nye regler for beskatning af renteindtægter og fradragret for renteudgifter. Bestemmelserne er indsat i ligningslovens § 5, § 5 A og § 5 P. Ifølge disse regler tillægges en skatteydere insolvens i visse tilfælde betydning for en skatteydere ret til at fratække sine renteudgifter, jfr. ligningslovens § 5, stk. 7.

Bestemmelsen i ligningslovens § 5, stk. 7 bygger ikke på fastlæggelsen af et insolvens-begreb som sådan. Derimod indeholder bestemmelsen objektive kriterier for, hvornår det almindelige rentefradragstidspunkt - forfaldstidspunktet - skal fraviges. Disse objektive kriterier indeholder en formodning for, at skatteyderen er insolvent. Ligningslovens § 5, stk. 7 lyder således:

Renteudgifter m.v. jfr. stk. 1 kan først fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det indkomstår, hvori betaling sker, hvis renteudgifter m.v. for tidligere indkomstår i samme gældsforhold ikke er betalt inden udgangen af indkomståret. Dette gælder dog ikke, hvis den skattepligtige godtgør, at han ved udgangen af det år, indkomstopgørelsen vedrører, var i stand til at betale forfalden gæld eller stille betryggende sikkerhed herfor i sine aktiver. Renteudgifter m.v. anses ved anvendelsen af reglerne i dette stykke for betalt, når de af et pengeinstitut, en bankier eller vekselerer tilskrives den skattepligtiges kassekredit eller lignende løbende mellemværende,

uden at kreditten herved overstiger det aftalte maksimum.

Skattelovrådet har med baggrund i den skete lovregulering på rentefradrags-området overvejet, om der på tilsvarende måde kunne ske en ændring af ligningslovens § 15, således at en skatteydere insolvens skulle tillægges betvding for retten til underskudsfremførsel.

6.1. Principperne for rentefradrags-begrænsningen i ligningslovens § 5, stk. 7.

Den begrænsning i rentefradragsretten, der sker efter ligningslovens § 5, stk. 7 kan beskrives således, at nægtelse af fradrag er knyttet til et objektive kriterium - manglende betaling, at nægtelse af fradrag sker for det enkelte gældsforhold som sådan, at fradrag kan opnås gennem dokumentation af solvens, og at fradragsbegrænsningen kun er suspenderet, indtil betaling af renteudgifterne sker.

Ligningslovens § 5, stk. 7 bygger således i høj grad på, at en skatteydere renteudgifter er knyttet til det enkelte gældsforhold som sådan, og at det derfor vil være muligt objektive at fastlægge, om de enkelte gældsforholds renteudgifter er betalt eller ei.

6.2. Generel beskrivelse af reglen i ligningslovens § 15 vedrørende underskudsfremførsel.

Når en regel vedrørende begrænsning i underskudsfremførselsretten på grund af skatteydere insolvens overvejes, vil det være nødvendigt først at få præciseret, hvilken type fradragsregel bestemmelsen i ligningslovens § 15 er.

Ligningslovens § 15 er ikke en bestemmelse, som i sig selv hjemler fradragsret for en konkret udgift, **men** er alene en periodiseringsregel. Når der for et bestemt indkomstår er foretaget en indkomstopgørelse, og denne indkomstopgørelse er negativ, vil dette underskud kunne

fremføres i medfør af ligningslovens § 15. Underskuddet er således den sum, der fremkommer, efter at indkomstårets samlede fradragberettigede udgifter m.v. er fratrukket de samlede skattepligtige indkomster. Det er derfor ikke muligt konkret at fastlægge, hvilke fradragberettigede omkostninger der er indeholdt i underskuddet. Det vil heller ikke være muligt at vurdere, om den gæld, som skatteyderen har, modsvares af omkostningsposter, der er indeholdt i underskuddet.

Underskudsfræmførselsreglen er således ikke en bestemmelse, som i sig selv hiemler fradragret for konkrete udgifter. Den er en anden type fradragregel end rentefradragreglen efter statsskattelovens § 6 e. Den sidstnævnte bestemmelse giver fradragret for de konkrete renteudgifter, der er knyttet til skattevederens enkelte gældsforhold. Det er derfor ikke muligt direkte at anvende ligningslovens § 5, stk. 7's fradragbegrænsningsmodel til en begrænsning af underskudsfræmførslen. Skattelovrådet har derfor overvejet, om der på anden måde kunne fastlægges en regel for, hvornår retten til underskudsfræmførsel bør begrænses.

6.3. Raggrunden for skattelovrådets overvejelser vedrørende begrænsning i underskudsfræmførselsretten.

Selv om der som nævnt ovenfor ikke er nogen entydig sammenhæng mellem en skatteydere's gæld og den pågældendes fræmførselsberettigede underskud, har **skattelovrådet** alligevel overvejet, om en skatteydere's insolvens bør tillægges betydning for underskudsfræmførselsretten. Dette skyldes, at en insolvens vil udgøre en stærk formodning for, at skatteyderen vil opnå fradrag - gennem underskudsfræmførsel - for udgifter, der aldrig bliver betalt. Dette kan opleves som meget urimeligt. Der må imidlertid stilles en række krav til en sådan begrænsning i **underskudsfræmførselsretten**, især under hensyntagen til den manglende entydige sammenhæng mellem gæld og underskud.

For det første skal skatteyderens insolvens konstateres på en så objektiv måde som muligt. Nægtelse af underskudsfremførselsadgang vil have en stor betydning for skatteyderens økonomi, således at afgørelsen heraf ikke må være underlagt en skønsmæssig vurdering.

For det andet må det ikke være tilstrækkeligt at konstatere, at skatteyderen er insolvent. En skatteydere insolvens er ikke altid ensbetydende med, at skattevederen mangler økonomisk evne til at betale sin gæld. Der må derfor stilles sådanne krav til en begrænsning af underskudsfremførselsretten, at dette kun sker i tilfælde, hvor der er en altovervejende sandsynlighed for, at gælden ikke bliver betalt.

6.4. Forskellige muligheder for fastlæggelse af et generelt insolvensbegreb.

Den administrative praksis, som fandt anvendelse indtil 1980, var udtryk for, at der skulle foretages en konkret vurdering af, om skattevederen måtte antages at savne evne og vilje til at betale sin gæld - i så fald blev skatteyderen nægtet ret til at anvende ligningslovens § 15. Der var således tale om en skønsmæssig afgørelse, og dette skøn blev formentlig udøvet forskelligt af de enkelte skattemyndigheder. Skattelovrådet finder ikke, at en begrænsning i adgangen til at anvende ligningslovens § 15 kan bygge på en sådan skønsmæssig afgørelse af tildels subjektive forhold. Såfremt en skatteydere insolvens skal tillægges betydning for retten til underskudsfremførsel, skal de tilfælde, hvor dette kan ske, fastlægges på en så objektiv måde som muligt. Der kan i den forbindelse henvises til skattelovrådets kritik af "evne og vilje kriteriet" side 4-6 i udtalelse af 16. januar 1984 om fradrag for renter ved insolvens. Udtalelsen er optaget som bilag 1.

Skattelovrådet har overvejet, om der ved begrænsning af fremførselsretten kunne tillægges regler uden for skattelovgivningen betydning, når disse regler fandt

anvendelse i tilfælde af en persons insolvens. Rådet har her dels tænkt på regler, som finder anvendelse i det fogedretlige system og dels regler inden for **det** insolvensretlige system. For så vidt angår det fogedretlige svstem har skattelovrådet overvejet, om de i fogedretten afgivne insolvenserklæringer kunne anvendes i forbindelse med en indskrænkning i fremførselsadgangen efter ligningslovens § 15. Fogedrettens sagsbehandling i forbindelse med afaivelse af disse erklæringer er imidlertid ikke altid så grundig, at rådet finder, at disse erklæringer bør tillægges betydning for anvendelsen af ligningslovens § 15. Endvidere vil det formentlig være siældent, at den persongruppe, som afgiver insolvenserklæringer, anvender ligningslovens § 15 ved opgørelsen af deres skattepligtige indkomst.

For så vidt angår de skifteretlige regler - dvs. reglerne om konkurs, tvangsakkord og gældssanering - finder disse regler kun anvendelse, når en person er insolvent. Det vil derfor være klart, at hvis en begrænsning i fremførselsadgangen knyttes til disse **insolvensretlige** regler, vil der være tale om en objektiv begrænsning i **fremførselsadgangen**. Begrænsningen knyttes til, at der uden for det skatteretlige svstem konstateres en insolvens, som medfører, at det lovfæstede insolvens-system finder anvendelse. I de tilfælde, hvor **der** opnås en frivillig akkord som følge af, at en persons kreditorer har accepteret dennes insolvens, vil en begrænsning i fremførselsadgangen også bygge på kriterier uden for det skatteretlige system.

Skattelovrådet har imidlertid overveiet, om der kunne fastlægges et specielt skatteretligt **insolvensbegreb** i relation til ligningslovens § 15. Baggrunden for dette er især, at en person kan være så insolvent, at den pågældende ingen økonomisk evne har til at betale sin gæld, uden at det lovfæstede insolvens-system træder i kraft. Der er f.eks. ingen midler til at gennemføre en konkursbehandling, eller der er ingen bag-

grund for at søge opnået en tvangsakkord eller gældssanerinc. Der sker blot det, at en virksomhed lukker, og insolvensen bliver derfor ikke objektivt konstateret. Det kan forekomme urimeligt, at en person, som er så insolvent, at det end ikke findes hensigtsmæssigt at gøre brug af konkurs eller akkord, skal kunne anvende ligningslovens § 15 uden begrænsninger. Endvidere vil en for tæt sammenknytning mellem retten til underskuds-fremførsel og anvendelsen af det lovfæstede insolvens-svstem kunne medføre, at skattemæssige overvejelser får stor betydning for, om det lovfæstede insolvens-svstem-/frivillig akkord skal anvendes. Hvis skuldneren/kreditorerne ved, at en konkurs, akkord m.v. medfører en begrænsning i underskuds-fremførslen, vil dette være et moment, der måske vil blive taget i betragtning ved overvejelserne af, om det lovfæstede svstem/frivillig akkord skal anvendes og hvornår. Dette kan formentlig i flere situationer forekomme uheldigt.

Skattelovrådet har overvejet forskellige muligheder for at indføre et specielt skatteretligt insolvens-begreb, som skal anvendes som kriterium for begrænsning af fradragsretten efter ligningslovens § 15:

6.4.1. De gældende regler i ligningslovens § 5, stk. 7, vedrørende fradragsret for forfaldne, ikke-betalte renter bruges som kriterium for retten til at anvende ligningslovens § 15.

I de tilfælde, hvor ligningslovens § 5, stk. 7, finder anvendelse på en skatteydners rentefradragsret, skulle det medføre, at også retten til underskuds-fremførsel efter ligningslovens § 15 afskæres. Såfremt skattevderen kan godtgøre, at han kan betale forfalden gæld eller stille sikkerhed herfor, finder ligningslovens § 5, stk. 7, ikke anvendelse, og det vil betyde, at ligningslovens § 15 kan anvendes.

Såfremt begrænsningen i underskudsfremførselsretten knyttes til ligningslovens § 5, stk. 7, vil der være tale om, at der ganske vist anvendes et specielt skatteretligt insolvens-begreb, men der indføres ikke et nyt.

Skattelovrådet kan imidlertid ikke anbefale at knytte begrænsningen i underskudsfremførselsadgangen til ligningslovens § 5, stk. 7. Dette skvldes følgende forhold:

1. Reglen i ligningslovens § 5, stk. 7, er i sin udformning alene tænkt at skulle anvendes i relation til rentefradragsretten. Såfremt bestemmelsen også tillægges betydning for anvendelse af ligningslovens § 15, får den et anvendelsesområde, den ikke var tiltænkt ved reglens tilblivelse.
2. Ved anvendelse af ligningslovens § 5, stk. 7, tillægges de enkelte gældsforhold betydning, idet forfaldsprincippet kun fraviges for de enkelte gældsforhold, hvor renteudgifterne m.v. for tidligere indkomstår ikke er betalt. Dette princip kan ikke overføres til ligningslovens § 15, da der ikke er nogen entydig sammenhæng mellem gæld og underskud.
3. Ligningslovens § 5, stk. 7, suspenderer alene rentefradragsretten for forfaldne, ikke betalte renter, indtil betaling sker. Det samme suspensionsprincip kan ikke direkte overføres til en begrænsning i underskudsfremførselsretten efter ligningslovens § 15.

6.4.2. Skattemæssig insolvens foreligger i relation til ligningslovens § 15, når en vis del af skatteyderens

gæld er forfalden, men ikke betalt inden indkomstårets udløb. Dette skal være tilfældet for flere indkomstår. Skattevderer skal kunne undgå begrænsningen ved at dokumentere solvens.

Det specielle skatteretlige insolvensbegreb må efter skattelovrådets opfattelse bygge på, at en skattevder har en gæld, der er forfalden, men ikke betalt. Da der ikke er den entydige sammenhæng mellem gæld og underskud, må den blotte konstatering af forfalden ikke-betalt gæld have som konsekvens, at underskudsforeførelse begrænses. Begrænsningen i underskudsforeførelse vil have en så indgribende betydning for den enkelte skattevder, at den forfaldne, ikke-betalte gæld må udgøre en vis del af skattevderens samlede gæld. Såfremt den skattepligtige kan godtgøre, at han vil kunne betale den forfaldne gæld eller kan stille sikkerhed herfor, sker begrænsningen ikke. Dette specielle insolvensbegreb er opbygget på samme måde som ligningslovens § 5, stk. 7, men forsøgt tillempet de specielle forhold omkring gæld og underskud.

Skattelovrådet kan imidlertid ikke anbefale, at der indføres et sådant specielt insolvensbegreb. Det skuldes følgende forhold:

1. Når der ikke er en entydig sammenhæng mellem gæld og underskud, vil det være nødvendigt at anvende bestemmelsen på en sådan måde, at det ikke tillægges betydning, hvilken form for forfalden, ikke-betalt gæld, der er tale om. Det må derfor erkendes, at en sådan bestemmelse i mange tilfælde vil opleves som værende urimelig, f.eks. hvis skattevderer ikke er kommet ind under det lovfæstede insolvenssystem.

2. Den manglende entydige sammenhæng mellem gæld og underskud medfører også, at det ikke vil være muligt blot at suspendere underskudsfræmførselsgangen.
3. Den forfaldne, ikke-betalte gæld skal udgøre en ikke uvæsentlig del af skattevderens samlede gæld. Der vil derfor skulle fastsættes en %-del. Når der skal arbejdes med en fast %, f.eks. 20%, vil det forekomme urimeligt, hvis man ved at holde den ubetalte gæld på 19% vil kunne bevare fremførselsretten, medens 21% vil afskære den. Dvs. skattevderen ville i visse tilfælde kunne skifte mellem at være "skatteretlig solvent" og "skatteretlig insolvent".
4. Det forkommer skattelovrådet tvivlsomt, om reglen vil kunne håndhæves på en rimelig måde. Skattemyndighedernes kontrol med og vurdering af, om en skatteyder har en stor forfalden, ikke-betalt gæld vil formentlig ofte blive mere eller mindre tilfældig. I de fleste tilfælde vil der sikkert ske en samlet anvendelse af ligningslovens § 5, stk. 7, og det specielle insolvens-begreb efter ligningslovens § 15, således at når ligningslovens § 5, stk. 7, ikke anvendes, så vil skattemyndighederne ikke gøre mere.

6.4.3. I selve lovbestemmelsen anføres der alene betydningen af insolvens, medens kriterierne herfor bliver fastlagt i en bekendtgørelse.

En sådan fremgangsmåde kan anvendes, hvor det findes ønskeligt, at der er flere kriterier for at fastslå

en skatteydere insolvens i relation til fremførselsadgangen efter ligningslovens § 15. Imidlertid vil de samme krav skulle stilles til sådanne kriterier i en bekendtgørelse, dvs. de skal være objektive, således at det på en entydig måde kan bestemmes, hvornår fremførselsadgangen skal beskæres. Der vil være tale om anvendelse af de samme kriterier som nævnt foran. Skattelovrådet kan derfor ikke anbefale denne fremgangsmåde.

6.5. Konklusion.

Skattelovrådet finder ikke, at det er muligt at opstille et specielt skatteretligt insolvensbegreb, der på en tilstrækkelig objektiv og entydig måde kan anvendes til at begrænse fremførselsadgangen efter ligningslovens § 15.

Skattelovrådet finder derfor, at en begrænsning i fremførselsadgangen alene bør ske i de tilfælde, hvor en skatteydere insolvens er konstateret ved, at den pågældende er kommet under konkurs, har opnået en tvangsakkord, gældssanering eller en frivillig akkord.

Afsnit 7. Skattelovrådets overvejelser om ændrede skatteregler i forbindelse med konkurs.

7.1 Ulemper ved gældende regler.

Foran i afsnit 5 er beskrevet skattelovrådets overvejelser om ulemperne ved de gældende regler for beskatning af personer og selskaber under konkurs.

De væsentligste ulemper kan henføres til det forhold, at indkomstopgørelse, -ansættelse og skatteberegning sker uden hensyn til det forhold, at konkurs er indtrådt.

Denne ordning medfører både for personer og selskaber, at der principielt skal udarbejdes regnskabsgrundlag efter de skattemæssige regler. Ordningen medfører også, at skattekravs stilling i konkursboet bliver højst forskellige afhængig af, om fallenten er en person eller et selskab. For personer bliver der tale om et krav på fallenten, medens der for selskaber bliver tale om et massekrav i boet.

For personer opstår endvidere det uheldige fænomen, at der sker en adskillelse mellem interessesubjektet (fallenten) og handlingssubjektet (bostyret), ligesom der for personer opstår visse ulemper ved anvendelsen af reglerne i ligningslovens § 15 (fra 1987: § 13 i henholdsvis personskatteloven og virksomhedsskatteloven), hvorefter underskud ved opgørelsen af den skattepligti-

ge almindelige indkomst kan fremføres i indtil fem efterfølgende indkomstår og inden for denne periode tillige overføres til ægtefællens indkomstopgørelse.

Praksis har i et vist omfang stiftet at løse de konkrete problemer, der opstår navnlig i forbindelse med selvangivelsespligten på en hensigtsmæssig måde ved summariske opgørelser på grundlag af ofte mangelfuldt regnskabsmateriale. Imidlertid kan en række af de praktiske problemer - herunder navnlig problemer med forudsigeligheden af skattemyndighedernes stillingtagen ikke løses på tilfredsstillende vis, når lovgrundlaget ikke i fornødent omfang tager hensyn til de særlige situationer, der opstår i forbindelse med beskattningen af konkursboets indtægter.

Skattelovrådet finder det derfor hensigtsmæssigt, at der opstilles lovregler på dette område med henblik på at sikre ensartethed og forudsigelighed i myndighedernes praksis.

I dette afsnit skitseres et regelsæt, der efter skattelovrådets opfattelse kan skabe et rimeligt regelgrundlag for en hensigtsmæssig praksis på området.

7.2 Hensyn ved nye regler.

Som det er nærmere omtalt foran i afsnit 5, mener skattelovrådet, at det væsentligste hensyn, der må lægges til grund for eventuelle ændrede regler på dette område, er hensynet til en enkel og forsvarlig administration af konkursboernes skatteforhold. Hensynet til skatteprovenuet fra konkursboerne må tilsvarende tillægges sekundær betydning, navnlig fordi der vil gælde en forhåndsformodning om, at der normalt vil være ingen eller meget beskedent dækning for de skattekrav, der udløses i forbindelse med en konkursbehandling.

7.3. Skatteretssubjektiviteten under konkurs.

Skattelovrådet har overvejet, hvilke regler vedrørende den subjektive skattepligt en eventuel konkursskattelovgivning skal indeholde.

Den danske skattelovgivning bygger på det forhold, at der for enhver formuemasse skal eksistere et skattesubjekt, hvad enten formuemassen tilhører en fysisk eller en juridisk person. Dette grundprincip skal naturligvis også gælde i konkurssituationer, og derfor skal en eventuel konkursskattelovgivning klart fastlægge, hvilket retssubjekt der skal være skattesubjekt for konkursboets formuemasse.

7.3.1. Når der til enhver formuemasse skal eksistere et skattesubjekt, betvder dette, at en juridisk persons konkursbo ved en eventuel konkursskattelovgivning må være skattesubjekt. Når en juridisk person går konkurs, medfører dette, at de hidtil styrende organer for den juridiske person bliver erstattet af andre styrende organer, således at der ikke eksisterer nogen "iuridisk person ved siden af konkursboet. Eksempelvis vil et aktieselskabs stvrende organer efter aktieselskabsloven generalforsamling, bestvrelse og direktion - blive erstattet af de styrende organer efter konkursloven, kurator og kreditorforsamling.

Hvis grundprincippet om, at der til enhver formuemasse skal eksistere et skattesubjekt, skal fastholdes, må en juridisk persons konkursbo derfor være et selvstændigt skattesubjekt. Dette er netop også tilfældet efter de gældende regler, således som selskabsskattelovens § 1, jfr. § 5, er blevet fortolket af domstolene.

7.3.2. I tilfælde af, at en fysisk person går konkurs, vil der være mulighed for enten at gøre den fysiske person eller konkursboet til skattesubjekt for den under konkursen inddragne formuemasse. Det er et spørgsmål, om ikke en eventuel skattelovgivning i alle tilfæl-

de burde gøre konkursboet til et selvstændigt skattesubjekt. Så ville der være ensartet skattemæssig behandling af alle konkursboer. Denne løsning kan skattelovrådet imidlertid ikke anbefale. Dette skvldes følgende forhold:

Når en fvsisk person kommer under konkurs, betvder det, at han bliver frataget rådigheden over den ved konkursen eksisterende formue. Konkursen har til formål at fordele denne formuemasse primært mellem de kreditorer, der eksisterede på konkurstidspunktet. Men den del af gælden, som ikke bliver fyldestgiort gennem konkursen, hæfter fallenten stadig for. Dette betvder, at det resultat, som konkursen slutter med, stadig har betvding for fallentens økonomi, og i tilfælde af, at konkursboet bliver skattesubjekt, vil det alligevel i praksis være fallenten, som bliver skattesubjekt.

Der vil således i tilfælde af, at den fysiske persons konkursbo gøres til skattesubjekt, være en periode, hvor konkursboets formuemasse bliver henført til et andet skattesubjekt, selvom fallentens økonomiske forhold i alle tilfælde vil blive påvirket af dette. Efter skattelovrådets opfattelse vil det derfor være mest hensigtsmæssigt at lade en fallent være skattesubjekt også for konkursboets formuemasse. Hvorledes der forholdes skattemæssigt under konkursen, far betvding for fallentens økonomiske forhold efter konkursen.

7.3.2.1. I forbindelse med disse overveielser vedrørende skatteretssubiektiviteten under konkurs vil det være naturligt at overveje, om et konkursbo ikke på samme måde som et dødsbo skulle gøres til et selvstændigt skattesubiekt og dermed overføre dødsbobskatningsreglerne til konkurs. Et konkursbo er io på samme måde som et dødsbo et selvstændigt retssubjekt. En sådan overførsel må imidlertid afvises. De gældende dødsboskatte regler er administrativt meget besværlige og dermed også omkostningskrævende, og de finder kun anven-

delse på solvente dødsboer af en vis størrelse (nettoformue ved dødsfaldet skal fra 1987 være mindst 500.000 kr.). Solvensen skal foreligge på dødsfaldstidspunktet. Dødsboskattereglerne er derfor udformet udfra en skatteevnebetragtning og udfra en formodning om, at der er et vist skatteprovenu at hente. For konkursboer gælder det derimod, at der er formodning om det modsatte.

Da begrundelsen for at indføre dødsbobe-skatningsreglerne har været en anden, end det vil være tilfældet ved konkursbeskatningsreglerne, og da en fallent efter konkursens slutning stadig vil hæfte for den gæld, der ikke bliver fvldestgjort gennem konkursen, finder skattelovrådet, at en fvsisk person under konkurs stadig skal være skattesubjekt for den under konkursen inddragne formuemasse.

7.3.2.?. Selvom det således foreslås, at en personlig fallent fortsat skal være skattesubjekt for konkursboets indtægter, vil det efter skattelovrådets mening være muligt og hensigtsmæssigt at tage hensyn til det særlige forhold, at interessesubjektet (fallenten) er en anden end handlingssubjektet (hostvret).

Efter rådets opfattelse **vil** det således være hensigtsmæssigt, om der for personer under konkurs indføres den væsentlige modifikation, at indkomstopgørelsen opdeles i på den ene side den del af indkomsten, som fallenten i overensstemmelse med konkurslovens § 33 har rådighed over, dvs. hans indtægter ved egen virksomhed under konkursen, og hvad der træder i stedet herfor, herunder eventuelle vederlag eller lignende, der udbetales ham af boet, og på den anden side den øvrige indkomst, dvs. den indkomst, der hidrører fra konkursboets formuemasse og skyldes konkursboets dispositioner (boindkomsten).

En yderligere forenkling vil kunne opnås, hvis man i disse situationer bortser fra den normale periodisering af boindkomsten, og opgør denne under et for hele

perioden fra konkursdekretet til konkursen slutter, og lader det samlede resultat af hele konkursperiodens indkomst indgå i fallentens indkomstopgørelse i det indkomstår, hvori konkursboet slutter. I så fald bør den samlede boindkomst nok medregnes til skattepligtig særlig indkomst, i f r. i øvrigt nærmere nedenfor under 7.4.1. og tillige 7.6. for så vidt angår begyndelsen af perioden for beskatning af boindkomsten.

7.3.3. Skattelovrådet vil således ikke foreslå ændring i de gældende regler for skatteretssubjektivitet under konkurs. En juridisk persons konkursbo vil således være et selvstændigt skattesubjekt, medens en fysisk persons konkursbo ikke vil være det. Her vil fallenten være skattesubjekt for konkursboets formuemasse, men med den væsentlige modifikation, der følger af det ovenfor under 7.3.2.2. anførte.

7.4. Opgørelse af den skattepligtige indkomst og formue under konkurs.

Skattelovrådet er ved sine overvejelser om, hvorvidt der i lovgivningen skal fastsættes regler for, hvorledes indkomst- og formueopgørelse skal ske ved konkurs, gået ud fra sin tidligere anførte vurdering af den gældende retstilstand. Det er skattelovrådets opfattelse, at den hidtidige administrative praksis i de fleste tilfælde har fungeret hensigtsmæssigt, både for skattemyndighederne og for fallenten/konkursboet. Den hidtidige praksis går som nævnt ud på, at der i de fleste tilfælde ikke kræves selvangivelse m.v., idet skattemyndighederne arbejder udfra en formodning om, at der ikke er noget skatteprovenu at hente hos fallenten/konkursboet.

Da skattelovrådet imidlertid finder det uhensigtsmæssigt, at den faktiske retstilstand ikke svarer til gældende lovgivning, finder rådet det nødvendigt, at

der fastsættes lovregler for, hvorledes indkomst- og formueopgørelsen skal foretages i tilfælde af konkurs.

Udgangspunktet for en sådan lovregulering må efter skattelovrådets opfattelse være, at de almindelige regler for indkomst- og formueopgørelse også skal gælde i tilfælde af konkurs.

Selvom de almindeligt gældende regler skal anvendes, skal dette dog kun ske i tilfælde af, at der er formodning om et vist skatteprovenue. Hvis dette ikke er tilfældet, skal den under konkursboet inddragne formuemasse i praksis være skattefri, således at der ikke skal ske en skattemæssig vurdering af de af konkursboet foretagne transaktioner.

7.4.1. Hvorvidt der i praksis skal foretages en indkomstopgørelse af den under konkursboet inddragne formuemasse, skal fastlægges forholdsvis hurtigt efter konkursens indtræden. Skattelovrådet mener, at denne afgørelse kan foretages af skattemyndighederne på basis af tidligere års selvangivelser og den af konkursboet i medfør af konkurslovens § 116 udarbejdede status (og resultatopgørelse). Skattelovrådet forestiller sig derfor følgende system med hensyn til den objektive skattepligt under konkurs:

Principielt skal fallenten/konkursboet opgøre den skattepligtige indkomst efter de almindelige regler. I praksis skal der dog kun i de færreste tilfælde stilles krav om indkomstopgørelse af den under konkursboet inddragne formuemasse.

I de - formentlig meget få - tilfælde, hvor der stilles krav om indkomstopgørelse for afkastet af den under konkursen inddragne formuemasse, vil det efter skattelovrådets opfattelse være en stor fordel, at forenkle indkomstopgørelsen mest mulig og at tilstræbe at fallent og konkursbo under bobehandlingen er fri for indbyrdes at skulle tage hensyn til udveksling af op-

lysninger, bilag m.m. af hensyn til opfyldelse af selvangivelsespligten.

Dette resultat kan opnås ved regler om, at indkomstopgørelse kun foretages en gang, nemlig for hele konkursperioden under ét ved konkursens afslutning. Herved undgås alle periodiseringsproblemer indenfor konkursperioden.

Efter gældende praksis kan det således være et problem, at realisation af boets aktiver skal tilrettelægges således, at tab ved nogle realisationer kan modregnes i gevinst ved andre realisationer. Hvis man er i stand til at realisere tabene senest samtidig med gevinsterne, opstår der ikke problemer med modregningen p.g.a. mulighederne for at fremføre underskud. I modsat fald risikerer man derimod, at realiserede gevinster i et tidligere år resulterer i en positiv skattepligtig indkomst, medens tab i senere år, der resulterer i negativ skattepligtig indkomst, ikke nedsætter indkomstskatten.

Umiddelbart kan det forekomme at være et væsentligt brud med det normale indkomstskattesystem, hvis man vælger en samlet indkomstopgørelse for hele konkursperioden i stedet for at foretage indkomstopgørelser for hvert indkomstår for sig.

Imidlertid vil det være hensigtsmæssigt netop for konkursboet at undgå de sædvanlige periodiseringsproblemer, dvs spørgsmål om afskrivninger, nedskrivninger og henlæggelser, og andre "statusdispositioner", fordi formålet med hele konkursbehandlingen netop er at afvikle boet, dvs. at gøre hele boformuen likvid med henblik på udlodning.

Den samlede bobehandling kan således i vidt omfang opfattes som en samlet formuedisposition snarere en som en række indkomstårs driftsdispositioner, og dette synspunkt vil harmonere godt med en regel om, at det samlede skattemæssige resultat af bobehandlingen opgøres under eet og henregnes til den skattepligtige særlige indkomst i det indkomstår, hvori konkursen slutter.

Herved opnås det tillige, at de regler om årlige personfradrag og progressiv indkomstbeskatning, der gælder for den almindelige indkomstskat, ikke får betydning i disse situationer.

Fallenten bliver i denne periode beskattet på normal vis af sin indkomst ved egen virksomhed, og de nævnte regler benyttes på sædvanlig vis i denne sammenhæng.

Formueopgørelsen vil normalt for personlige fallenter spille en underordnet rolle, men kan dog have betydning for samlevende ægtefællers formuebeskatning eller f.eks. i forbindelse med båndlagte midler.

Skattelovrådet mener, at der på tilsvarende vis som for indkomsten bør ske en opdeling af fallentens skattepligtige formue i på den ene side den del, der omfattes af konkursboet (boformue) og på den anden side hans øvrige formue. Efter rådets opfattelse vil det være administrativt mest hensigtsmæssigt, at ansætte den skattepligtige boformue til 0 kr. for alle indkomstår, der udløber under bobehandlingen. Betænelighederne ved en sådan objektiv regel er næppe store.

7.5. Reglerne for, hvorvidt der i praksis skal rejses krav om indkomst- og formueopgørelse.

T de fleste tilfælde, når et skattesubjekt går konkurs, vil der ikke fremkomme noget væsentligt beskatningsgrundlag for de under konkurs inddragne aktiver. Konkursboet skal realisere fallentens aktiver til fordeling mellem kreditorerne, således at den skattepligtige indkomst, konkursboet erhverver, typisk vil være indkomst opstået ved realisation af aktiverne, jfr. lov om særlig indkomstskat, ejendomsavancebeskatningsloven, aktieavancebeskatningsloven og statsskattelovens § 5. Når aktiverne løbende bliver realiseret, vil provenuet fra disse blive anbragt på bankkonti m.v., således at

konkursboet i den sidste del af konkursperioden vil have mulighed for at opnå renteindtægter.

I visse tilfælde vil et konkursbo videreføre den af fallenten drevne virksomhed, for at realisationen skal kunne ske på den bedste måde, og herved vil der kunne opstå en skattepligtig positiv/negativ indkomst fra drift af erhvervsvirksomhed.

Normalt vil der ikke komme noget væsentligt beskatningsgrundlag frem fra de under konkursen inddragne aktiver. Det skyldes dels, at aktiver, som realiseres i en tvangssituation, sjældent vil blive realiseret til maximale salgspriser, således at formodningen for, at der vil opstå "store" genvundne afskrivninger og andre skattepligtige kapitalgevinster, vil være lille. Dels skyldes det, at i de tilfælde, hvor konkursboet i en periode driver en virksomhed videre, vil dette typisk ske med tab. De eneste positive skattepligtige indtægter, som et konkursbo ville kunne være sikker på at få, vil være renteindtægterne i den sidste del af perioden - hvis størrelse naturligvis afhænger af, hvilket provenu der kommer hjem ved realisationen.

Størrelsen af de positive skattepligtige indkomster, som et konkursbo vil kunne opnå, må endvidere stilles overfor størrelsen af de uudnyttede underskud, som kan fremføres efter ligningslovens § 15. Resultatet vil i de allerfleste tilfælde være, at der ikke vil være nogen indkomst at beskatte hos konkursboet, og dette er også baggrunden for, at skattemyndighederne i praksis ikke har interesseret sig for konkursboerne i skattemæssig henseende.

7.5.1. Skattelovrådet har derfor foreslået den under 7.4. nævnte løsning, hvorefter beskatningen principielt kan opretholdes hos fallenten/konkursboet, men beskatningen skal ikke gøres gældende, medmindre skattemyndighederne undtagelsesvis beslutter det.

Skattelovrådet finder det af stor betydning, at konkursboet/fallenten så hurtigt som muligt kan få at vide, hvorvidt skattemyndighederne **vil** stille krav om beskatning af indkomsten fra den under konkursboet indtagne formuemasse. For konkursboet og for kreditorerne kan det have stor betydning, om reanskaberne skal tilrettelægges med henblik på en senere skatteopførelse, og navnlig for kreditorerne i et selskab under konkurs er beslutningen afgørende for, om der skal afsættes dividende også til dækning af skattekrav.

Skattelovrådet anbefaler at det af hensyn til en ensartet praksis bør være amtsskatteinspektorerne som skal træffe afgørelse om, hvorvidt den principielle skatteretssubjektivitet skal opretholdes. Denne afgørelse skal træffes inden for kort tid efter konkursens indtræden, således at konkursboet/fallenten hurtigst muligt kender deres skattemæssige stilling.

En afgørelse om, at skattepligten frafalder bør næppe kunne påklages, medens en afgørelse om opretholdelse af skattepligten af konkursboet ~~h~~ kunne påklages til statsskattedirektoratet, der bør have den endelige administrative afgørelse. Sådan påklage bør kunne foretages både af boet og af fallenten.

7.5.2. Skattemyndighedernes afgørelse skal ske ud fra følgende oplysninger:

I følge konkurslovens § 116, skal der, inden 3 uger efter at fristen for anmeldelse af krav mod skvldneren er udløbet (ifv. konkurslovens § 129, stk. 1, nr. 1), af kurator udarbejdes en statusoversigt og en resultatopgørelse for den forløbne del af regnskabsåret. Såfremt udarbejdelsen af resultatopgørelsen vil være uforholdsmæssig vanskelig eller bekostelig, kan skifterotten fritage herfor. I praksis bliver i de fleste konkursboer alene udarbejdet statusoversigt.

Disse opgørelser efter konkurslovens § 116 skal skifteretten have pligt til at fremsende til amtsskat-

teinspektoratet. Dette skal herefter inden for en kort frist tage stilling til, om man vil opretholde skattepligt for fallenten/konkursboet. Fristen kan efter skattelovrådets opfattelse sættes til 3 måneder. Amtsskatteinspektoratet har herefter de tidligere indkomstårs selvangivelser og konkurslovens § 116-opgørelser til brug for deres afgørelser. For at få disse afgørelser så ensartede som muligt foreslår skattelovrådet, at de nærmere retningslinier for afgørelsen bør fastsættes enten i ministeriel bekendtgørelse eller i et cirkulære fra statsskattedirektoratet. Disse retningslinier skal efter skattelovrådets opfattelse være så objektive som muligt og have følgende indhold:

Afgørelsen af et krav om faktisk skattepligt skal principielt træffes på grundlag af en opgørelse af den eventuelle skattepligtige avance eller det fradragsberettigede tab, der fremkommer ved realisation af boets aktiver, såfremt disse realiseres til de værdier, der er angivet i § 116-opgørelsen. Det er således normalt alene eventuelle realisationsgevinster, der skal danne grundlag for afgørelsen. Disse realisationsgevinster vil hyppigt være forårsaget af tidligere foretagne store afskrivninger, herunder forskuds- eller forlodsafskrivninger. Der skal normalt ikke i afgørelsen indgå skøn over eventuelle løbende indtægter af boets midler såsom renteindtægter, driftsresultat af videreført virksomhed m.v., idet sådanne indtægter antages at blive opvejet af tilsvarende fradragsberettigede udgifter, og der vil derfor kun i få tilfælde fremkomme en væsentlig positiv indkomst herfra i bobehandlingsperioden.

Skattemyndighedernes vurdering af, hvilke realisationsavancer og -tab, der vil blive realiseret, skal herefter sættes i forhold til, hvilke underskud der vil være mulighed for at fremføre efter ligningslovens § 15. I de fleste tilfælde vil det herefter være helt tydeligt, at der næppe vil være nogen indkomst fra konkursboets formuemasse at beskatte. Såfremt skattemyndig-

hederne ønsker at rejse krav om beskatning, skal de meddele dette til konkursboet/fallenten inden 3 måneder efter modtagelsen af opgørelsen efter konkurslovens § 116.

7.5.3. Afgørelsen af, hvorvidt der skal renses krav om skattepligt, skal i udstrakt grad træffes på grundlag af et skøn over realisationsværdien af de aktiver, der indgår i konkursboets formuemasse. Det spørgsmål kan rejses, om skattemyndighederne uprøvet skal lægge værdiansættelserne i statusoversigten efter konkurslovens § 116 til grund, eller om de skal have mulighed for at rejse kritik mod denne værdiansættelse.

Formålet med statusoversigten efter konkurslovens § 116 er at give kreditorer, kurator og skifteret et grundlag for bedømmelse af boets stilling. Der er således tale om en slags budget for, hvorledes boet ventes afviklet. Det er derfor klart, at aktiverne vil være vurderet ud fra et forsigtighedsprincip, således at kreditorernes forventninger om dividende ikke bliver skuffet. På den anden side vil vurderingerne heller ikke kunne fastsættes for lavt, idet statusoversigten netop efter konkurslovens § 116 skal vise, hvorledes boet forventes afviklet.

Skattemyndighederne bør derfor efter rådets opfattelse have pligt til at lægge de værdiansættelser til grund, som er foretaget i statusoversigten efter konkurslovens § 116. Såfremt det findes uheldigt at de pågældende værdiansættelser ikke kan korrigeres af skattemyndighederne, finder skattelovrådet, at der eventuelt kan indføres en regel om, at skattemyndighederne kan forlange syn og skøn. I så fald skal skattemyndighederne inden for 3 måneder efter modtagelsen af opgørelserne efter konkurslovens § 116 meddele konkursboet/fallenten, at man ønsker at få vurderet konkursboets aktiver. Det vil betyde, at den oprindelige 3 måneders frist for meddelelsen af krav om skattepligt vil være sus-

penderet fra meddelelsen om svn og skøn, til resultatet heraf er meddelt skattemyndighederne. Det pågældende svn og skøn kan eventuelt udmeldes efter reglerne i kildeskattelovens § 16, stk. 3 (dødsbøbeskatningsreglerne). Efter skattelovrådets opfattelse bør udgifterne til syn og skøn i alle tilfælde afholdes af det offentlige, og resultatet af svn og skøn skal være bindende for skattemyndighederne og fallenten/konkursboet.

Skattelovrådet antager, at der ikke vil være nogen nævneværdig risiko ved at lade værdiansættelserne i statusoversigten efter konkurslovens § 116 blive lagt til grund for skattemyndighedernes overvejelser om skattepligt m.v.. Dette skvldes, at bostvret er undergivet tilsyn af skifteretten, og at skifteretten i fornødent omfang skal revidere de af kurator udarbejdede regnskaber, jfr. konkurslovens § 126. Skifteretten vil således udøve kontrol med den udarbejdede statusoversigt efter konkurslovens § 116, og kurator vil samtidig have interesse i overfor kreditorerne at foretage værdiansættelsen så korrekt som muligt.

Når skattemyndighederne skal lægge den efter konkurslovens § 116 udarbejdede statusoversigt til grund, skal de herefter blot afgøre, hvorvidt der ved realisation af disse aktiver til de i opgørelsen angivne værdier vil fremkomme skattepligtig avance eller tab. Dette kan afgøres ved, at skattemyndigheden på basis af tidligere års selvangivelser kan afklare, hvilke af- og nedskrivninger herunder forlods- og forskudsafskrivninger, der er foretaget. De realiserede fortjenester og tab skal herefter stilles over for de tidligere indkomstårs underskud, som vil kunne fremføres efter ligningslovens § 15; oplysninger herom vil også kunne findes i tidligere års selvangivelser.

7.5.4. Skattelovrådet er opmærksom på to områder, hvor der bør indgå yderligere overvejelser i myndighe-

dernes beslutning om skattepligt/ikke-skattepligt for konkursboet.

5.S.4.1. For det første vil den fuldstændige objektive afgørelse alene på basis af tidligere Ars selvanquævelser og § 116-opgørelsen kunne give anledning til skattefritagelse i tilfælde, hvor de særlige regler for beskatning af samlevende ægtefæller eller reglerne om sambeskatning af selskaber gør en skattefritagelse mindre rimelig. Dispositioner mellem samlevende ægtefæller eller mellem sambeskattede selskaber kan i et vist omfang benyttes til at overføre latente skattebyrder fra et skattesubjekt til et andet, som derefter i kraft af de foreslåede regler om skattefrihed for konkursboer i praksis undgår beskatning.

På denne baggrund finder skattelovrådet, at myndighederne ved afgørelsen af spørgsmålet om skattepligt for et konkursbo må inddrage overvejelser af, om ægtefællesituationen eller en eventuel sambeskatning af selskaber kan føre til urimelige fordele ved beslutning om fritagelse for skattepligt.

7.5.4.2. Det er nedenfor i afsnit 7.6. beskrevet, at en eventuel skattefrihed for konkursboet tillige bør have virkning for fallentens indkomst i tidsrummet fra indkomstårets begyndelse til konkursdekretet afsiges. Såfremt denne indstilling følges, bør tillige myndighederne skøn over denne periodes skattemæssige overskud eller underskud indgå i overvejelserne af, om konkursboet skal være skattepligtigt eller ei.

7.6 Beskatning af første del af konkursåret.

Skattemyndighedernes beslutning om eventuel skattepligt af "boindkomsten" bør efter skattelovrådets opfattelse tillige have virkning for fallentens beskatning af indkomsten fra begyndelsen af det indkomstår, hvori konkursen indtræder, og til konkursdekretet. Denne peri-

ode vil ofte i særlig grad være præget af mangelfuld regnskabsførelse og derfor af betydelige udgifter til at rekonstruere perioderegnskabet som grundlag for en selvangivelse, samtidig med, at perioden umiddelbart forud for en konkurs normalt må antages at være tabgivende.

Praktiske forhold taler således for, at indkomsten i perioden fra starten af konkursåret til konkursdekretet i henseende til spørgsmålet om skattepligt/ikke-skattepligt behandles på samme måde som "boindkomsten", hvadenten der er tale om en personlig fallent eller et selskab under konkurs.

Dette resultat kan opnås ved at lade "boindkomsten" omfatte også indkomsten i den nævnte første del af indkomståret.

7.6.1. For selskaber, der kommer under konkurs, medfører dette, at der skabes sikkerhed for, at krav på indkomstskat af indkomsten i konkursåret, hvadenten indkomsten er optjent før konkursen eller efter, utvivlsomt får samme stilling i boet.

Dette resultat er som anført foran i afsnit 4.1.2.3. i overensstemmelse med princippet om indkomstårets udelelighed. I afsnit 4.1.2.3. er det endvidere nævnt, at det ikke er endeligt afklaret, om kravet på indkomstskat af indkomsten i konkursåret kan anmeldes som massekrav eller som simpelt krav.

Den mest hensigtsmæssige løsning af dette problem er efter skattelovrådets opfattelse, at henregne også indkomsten i første del af konkursåret til "boindkomsten", og at lade skatten af "boindkomsten" i sin helhed få stilling som simpelt krav i boet, ifr. rådets forslag herom i afsnit 5.

7.6.2. For personer, der kommer under konkurs, er der ligeledes forhold, der taler for at henregne fal-

lentens indkomst i første del af konkursåret til "boindkomsten".

Selvom indkomsten i den nævnte periode er optient før konkursen og for så vidt ikke vedrører konkursboet, vil den skatteevne, der er knyttet til denne indkomst, dvs. de optjente midler, blive inddraget i konkursboet, hvis de er i behold ved konkursens indtræden. Fallenten vil således næppe være i stand til at betale indkomstskatten af en eventuel positiv indkomst i denne periode. Særligt bemærkes det i denne forbindelse, at eventuel indbetalt forskudsskat for konkursåret vil tilfalde konkursboet, hvis den udbetales, efter at konkursen er indtrådt, og skattemyndighederne ikke anvender den til modregning i myndighedernes krav i boet.

7.7. Reglerne for opgørelse af skattepligtig indkomst og formue, såfremt der statueres skattepligt vedrørende den under konkursboet inddragne formuemasse.

Som hovedregel finder skattelovrådet, at de almindelige regler for opgørelse af skattepligtig indkomst og formue skal anvendes på den under konkursboet inddragne formuemasse. På indkomstsiden finder skattelovrådet ikke, at der skal fastlægges specielle regler med hensyn til indkomst fremkommet fra konkursboets formuemasse, men på omkostningssiden finder skattelovrådet, at der på to områder kan overvejes en fravigelse fra de almindelige regler:

7.7.1. Boomkostninger.

Efter de nugældende regler kan den del af udgift til kurator, revisor m.v., som kan henføres til en eventuel videreførsel af en under konkursboet inddragen virksomhed fradrages som driftsomkostninger, udgift til realisation af aktiver kan fradrages i eventuel realisationsavance, medens endelig selve boudgifterne ikke kan påvirke opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Den-

ne fordeling må i vidt omfang bero på et skøn. Skattelovrådet finder, at selvom en sådan fordeling foretages efter et skøn, vil det være mest hensigtsmæssigt at bibeholde den gældende retstilstand, da denne er i overensstemmelse med de almindelige regler for opgørelse af skattepligtig indkomst.

7.7.2. Underskudsfrømførsel efter ligningslovens § 15 eller § 13 i henholdsvis virksomhedsskatteloven eller personskatteloven.

Skattelovrådet finder, at en konkurs¹ indtræden bør få betydning for retten til underskudsfrømførsel i overensstemmelse med de svnpunkter, der er anført foran i afsnit 5 og nedenfor i afsnit 9.

7.7.2.1. For iuridiske personer, selskaber, der kommer under konkurs, må sambeskatning med andre selskaber ophøre fra og med det indkomstår, hvori konkursdekret afsiges. Frømførsel af underskud efter ligningslovens § 15 fra indkomstår forud for konkursåret kan iøvrigt ske uden begrænsning. Sådan frømførselsadgang kan iøvrigt ske i en lænaere periode end 5 år, såfremt man vælger også for selskaber at opgøre den skattepligtige indkomst under et for hele konkursperioden svarende til, hvad der ovenfor under 7.4.1. er foreslået for personers boindkomst. Skattelovrådet finder, at sådan opgørelse også for selskaber kan være hensigtsmæssig under hensyn til, at man derved opnår enklere administration og fritages for problemer med den nærmere periodisering af boets indtægter og udgifter.

7.7.2.2. For personer under konkurs vil det være i overensstemmelse med svnpunkterne i afsnit 5 og afsnit 9, at der sker en begrænsning i retten til at frømføre underskud efter § 13 i henholdsvis virksomhedsskatteloven og personskatteloven. Det vil således være en naturlig følge af, at uudnyttede underskud fra indkomstår forud for konkursåret og i dette år indgår i afgørelsen .

af spørgsmålet om skattepligt af boindkomsten, at sådanne underskud ikke kan fremføres til modregning i indkomst ved egen virksomhed under konkursen i indkomståret efter konkursåret.

Særligt bemærkes det, at mulighed for beskatning efter virksomhedsskatteloven af indkomsten vedrørende den formue, der er inddraget under konkursen, bør opføre sig fra og med det år, hvori konkursen indtræder, og formentlig vil det være mest hensigtsmæssigt, at medregne en eventuel ophørsbeskatning efter virksomhedsskatteloven i boindkomsten. Sådant ophør bør ikke have konsekvenser for en eventuel samlevende ægtefælles mulighed for at benytte virksomhedsskatteloven, ligesom der måske kan være forhold, der taler for, at en virksomhed, som fallenten eventuelt påbegynder, efter at konkursen er indtrådt, kan omfattes af virksomhedsskatteordningen.

For konkursåret vil fallentens indkomstopgørelse herefter omfatte indkomst ved egen virksomhed under konkursen, jfr. konkurslovens § 33, fra konkursen til årets udgang. For de følgende år vil indkomsten bestå af indkomst ved egen virksomhed under konkursen. For indkomståret, hvori konkursen sluttet, vil indkomsten bestå af a) indkomst ved egen virksomhed under konkursen fra årets begyndelse til konkursudlodningen og b) som særlig indkomst "boindkomsten" fra begyndelsen af konkursåret til udlodningen samt c) indkomst fra konkursudlodningen til årets udgang.

Eventuelle underskud fra årene før konkursåret bør frit kunne fremføres efter § 13 i henholdsvis virksomhedsskatteloven og personskatteloven til modregning i alle slags indkomst til og med konkursåret, herunder også modregning i særlig indkomst (og overførsel til ægtefælle).

For årene efter konkursåret kan underskud fra konkursåret og tidligere år derimod alene fremføres til modregning i "boindkomsten".

7.8. Konkursen slutter med tvangsakkord eller hæves.

Efter det, der er opløst for skattelovrådet, sker det kun meget sjældent, at en en gang erklæret konkurs slutter med tvangsakkord eller endog hæves. Årsagen hertil skal formentlig findes i det forhold, at mulighederne for akkord eller udsigterne til solvens er grundigt undersøgt allerede inden konkursdekretet afsiges.

7.8.1. For de sjældne tilfælde, hvor en tvangsakkord gennemføres under konkurs finder skattelovrådet det ikke betænkeligt, at de trufne afgørelser om skattepligt står ved magt.

Det betvder navnlig, at en eventuel fritagelse for skattepligt ikke annulleres, og at adgangen til underskudsfræmførsel efter ligningslovens § 15 eller § 13 i henholdsvis virksomhedsskatteoven eller personskatteoven ikke vågner op igen.

Endvidere betyder det, at man i det tilfælde, hvor der er truffet beslutning om skattepligt af boindkomsten, bør selvangive hele periodens indkomst under et. Dette skattekrav vil kunne anmeldes i tvangsakkorden og opnå dividenderet.

For selskaber, der opnår tvangsakkord under konkurs, vil et eventuel skattekrav blive dækket på lige fod med øvrige simple kreditorer, hvis skattelovrådets indstilling foran i afsnit 5. følges.

7.8.2. I sjældne tilfælde sker det, at et afsagt konkursdekret hæves igen, idet det viser sig, at der er fuld dækning til alle anmeldte fordringer.

I sådanne tilfælde er argumenterne for den særlige konkursbeskatning eller en eventuel fritagelse for beskatning af konkursboets indkomst ikke længere gyldige.

Det vil derfor efter skattelovrådets mening være rigtigst i sådanne tilfælde helt at bortse fra de særlige konkursskatteregler og istedet søge at rekonstruere

en normal indkomstbeskatning for de enkelte indkomster. Det bør i den forbindelse overvejes at indrømme fradragsret for samtlige boomkostninger, der jo i en sådan situation vil have karakter af udgifter til formueadministration.

I de siældne tilfælde, hvor denne situation vil forekomme, må det antages, at rekonstruktionen af regnskaber og indkomstopgørelse vil være meget kompliceret, men alligevel anser skattelovrådet denne løsning for at være den mest hensigtsmæssige, idet man også herved kan modvirke eventuelle forsøg på at udnytte konkursbeskatningsreglerne.

Afsnit fl. Frigørelse for gæld uden erlæggelse af vederlag.

8.1. Indledning

I dette afsnit behandles de insolvenssituationer, der er karakteriseret ved, at debitor helt eller delvis frigøres for sin gæld, uden at frigørelsen skvldes debtors betaling af gælden. Dette er tilfældet med tvangsakkord, frivillig akkord, gældssanering, forældelse og præklusion.

For så vidt angår akkord finder det anførte anvendelse på de former for akkord, hvorved der sker en gælds-nedsættelse. Dette er tilfældet for almindelig akkord og likvidationsakkord, men ikke for betalingsudsættelse (moratorium), jfr. hertil for tvangsakkords vedkommende konkurslovens § 157.

I afsnit 8.2. behandles de tilfælde, hvor gældsfrigørelsen sker ved en gælds-nedsættelse, hvilket er tilfældet ved akkord - såvel tvangsakkord som frivillig akkord - og gældssanering. I afsnit 8.3. behandles de øvrige gældsfrigørelsessituationer - forældelse og præklusion - hvor gældsfrigørelsen skvldes særlige regler om ophør af fordringer.

Det bemærkes, at det særlige spørgsmål om adaangen til at fremføre underskud i andre insolvenssituationer end konkurs behandles særskilt i afsnit 9.

8.2. Akkord og gældssanering.

8.2.1. Generelt.

Ovenfor i afsnit 4.2.2. er der redegjort for, at der ifølge gældende ret i skatteretlig henseende ikke er nogen forskel på, om skuldneren opnar en nedsættelse af sin gæld i form af en akkord eller en gældssanering. Denne ensartede skatteretlige behandling af akkord og gældssanering er også forudsat i forarbejderne til loven om gældssanering, jfr. hertil Erik Riis i U 1986 P p. 266 i en kommentar til U 1986.462 H.

Skattelovrådet kan tilslutte sig, at akkord og gældssanering i skatteretlig henseende behandles på samme måde. De nedenfor stående overvejelser og forslag til ændringer af retstilstanden gælder derfor for akkord og gældssanering under et.

Skattelovrådet har overvejet, om der er behov for lovregulering af en række væsentlige skatteretlige spørgsmål, som opstår i forbindelse med akkord og gældssanering.

Det første væsentlige spørgsmål er, om den eventuelle berigelse, som gældsfrigørelsen ved akkord og gældssanering indebærer, skal anses for en skattepligtig indkomst eller som en skattefri formuebevægelse. Det andet væsentlige spørgsmål er, om akkorden eller gældssaneringen skal have indflydelse på retten til at fradrage omkostninger samt på retten til at fremføre underskud. Dette spørgsmål behandles særskilt i afsnit 9. Det tredje vigtige spørgsmål er, om akkorden eller gældssaneringen skal have indflydelse på debtors skattemæssige status (afskrivningsgrundlag m.v.). Det fjerde spørgsmål er, om omkostninger i forbindelse med akkorden eller gældssaneringen kan fradrages som en drifts-

omkostning ved opgørelsen af debtors skattepligtige indkomst. Endelig for det femte bør det overveies, hvilken betydning akkorden og gældssaneringen skal have for skattekrav.

8.2.2. Skal gældsnedsettelsen anses som en indkomstbevægelse eller som en skattefri formuebevægelse?

8.2.2.1. Retstilstanden i praksis.

I afsnit 4.2.1.1. er der redegjort for den diskussion, der har været om spørgsmålet, hvorvidt gældsnedsettelsen ved akkord og gældssanering skal anses som en skattefri formuebevægelse eller som en skattepligtig indkomst. I praksis har det længe været lagt til grund, at et bortakkorderet beløb ikke skal anses som en skattepligtig indkomst. Det samme må være tilfældet med et gældssaneret beløb, se således også forudsætningsvis U 1986.462 H og hertil Erik Riis 1.c. p. 266.

8.2.2.2. De teoretiske løsningsmuligheder.

Spørgsmålet er, om der er grund til at ændre retstilstanden på dette punkt, således at gældsnedsettelsen skal anses som en skattepligtig indkomst. Diskussionen i teorien er vel vidnesbyrd om, at det næppe er muligt ved en teoretisk analyse af indkomstbegrebet i SL §§ 4-5 at nå frem til et entydig svar på, om det er bedst stemmende med strukturen i det danske indkomstbegreb at anse den eventuelle fordel, som gældsnedsettelsen indebærer, som en skattepligtig indkomst eller som en skattefri formuebevægelse. På den ene side kan det gøres gældende, at debitor ved gældsnedsettelsen har opnået et "formuegode af pengeværdi" af indkomstskattepligtig natur, jfr. SL § 4. På den anden side er der tale om et samlet opgør med kreditorerne, der har karakter af en engangsforteelse, og som ikke vedrører den løbende drift. Dette forhold indicerer, at der er tale om en formuebevægelse af ikke indkomstskattepligtig karakter. Hertil

kommer, at det spørgsmål kan rejses, om debitor overhovedet opnår en fordel af økonomisk karakter ved gælds-nedsættelsen, idet akkorden er udtryk for, at fordringerne på debitor ikke er noget værd. Hvis det alene var fordringernes kursværdi, der skulle være skattepligtig for debitor, ville situationen i praksis formentlig som alt overvejende hovedregel være den, at værdien af de nedsatte fordringsbeløb ville være så ringe, at der praktisk taget ikke ville finde nogen beskatning sted.

Skattelovrådet finder det ikke hensigtsmæssigt at forsøge at deducere løsningen ved en teoretisk analyse af indkomstbegrebet i SL §§ 4 og 5.

Skattelovrådet vil lægge til grund, at det er et væsentligt hensyn ved udformningen af nye regler på området, at der sikres et fornuftigt samspil mellem de hensyn, der ligger bag akkord- og gældssaneringsinstitutterne, og de hensyn, der skal tilgodeses i skatteretlig henseende ved udformningen af nye skatteregler på området.

Imod at opfatte gælds-nedsættelsen som en skattepligtig indkomst taler følgende hensyn:

For det første ville noget sådant - såfremt beskatningen blev effektiv f.eks. derved, at det var det nominelle beløb og ikke kursværdien på det gælds-nedsatte beløb - i høj grad modarbejde de insolvensretlige hensyn bagved akkord- og gældssaneringsinstitutterne.

For det andet kan der sættes et stort spørgsmålstegn ved det rimelige i at beskatte et gælds-nedsat beløb, som måske aldrig har været fradraget i indkomsten, idet der er tale om en ikke fradragsberettiget gæld.

Såfremt reglerne blev indrettet sådan, at det kun var nedsættelse af beløb, som tidligere var trukket fra i tidligere års indkomstopgørelser, der kunne begrunde skattepligt, vil der opstå en betydelig vilkårlighed og retsusikkerhed. Kritikken af praksis før U 1986.462 H gik jo netop på, at det var umuligt i alle tilfælde med sikkerhed i praksis at afgøre, hvorvidt et gælds-nedsat

beløb direkte (f.eks. gæld til varekreditor) eller indirekte (f.eks. kassekredit) havde været trukket fra i tidlige års indkomstopgørelser eller ei.

Hensvnet til at undgå vilkårlighed og retsusikkerhed kan derfor anføres som et tredje argument imod at indføre et system, hvorefter gældsnedsettelsen i et vist omfang skal være skattepligtig. For det fjerde er det rimeligt at anse kreditorernes samstemmende tiltrædelse af akkorden som bevis for værdien af fordringerne, således at denne værdi også må accepteres af skattemyndighederne. Det vil derfor savne mening at indføre et system, hvorefter det kun er kursværdien af de gældseftergivne beløb, der skal anses for skattepligtige. Yderligere ville sådanne regler kunne føre til, at en række retsvister ville opstå med den samme retsusikkerhed til følge, som herskede i praksis før afsigelsen af U 1986.462 H.

Sammenfattende kan skattelovrådet således ikke anbefale, at der ændres på den gældende retstilstand, hvorefter gældsnedsettelsen anses som en skattefri indkomst for debitor.

8.2.3. Den skattemæssige behandling af omkostninger i forbindelse med akkorden m.v.

Skattelovrådet kan ikke anbefale en ændring af gældende ret på dette punkt. Det almindelige driftsomkostningsbegreb må fortsat finde anvendelse ved afgørelsen af spørgsmålet, om udgifter afholdt i forbindelse med akkorden m.v. kan fradrages, jfr. hertil ovenfor i afsnit 4.2.1.4.

8.2.4. Den skattemæssige betydning af de i akkordstatus konstaterede lavere værdier.

Det er med styrke i teorien påvist, jfr. ovenfor i afsnit 4.2.1.5., at akkorden ikke bør have nogen betvding for akkordantens skattemæssige status bortset fra, at akkorden indebærer, at akkordanten har opnået en

reduktion af sine passiver. Akkorden har i det hele ikke nogen betydning for akkordantens aktiver. Dette er også retsstillingen i praksis for så vidt angår driftsmidler og andre anlægsaktiver, jf r. LSR 1969.120. For så vidt angår omsætningsaktiver som varedebitorer og varelager blev det tidligere antaget, at der fra **akkord-**tidspunktet skal regnes med de i akkordstatus konstaterede lavere værdier. I hvert fald efter U 1986.46? H kan dette svns punkt ikke opretholdes, jfr. således også skattedepartementets ovenfor i afsnit 4.2.1.5. citerede udtalelse.

Skattelovrådet finder ikke anledning til at foreslå ændringer i gældende ret på dette punkt.

8.2.5. Frigørelse for skattekrav.

Ifølge konkurslovens § 158 om tvangsakkord og konkurslovens § 199 om gældssanering gælder, at akkorden henholdsvis gældssaneringen omfatter fordringer, der er stiftet før henholdsvis akkordforhandlingernes åbning, jfr. konkurslovens § 167, og gældssaneringssagens indledning.

Da det nu i domspraksis må anses for fastslået, at skattekrav i overensstemmelse med princippet i KSL § 22 om indkomstårets udelelighed først opstår ved indkomstårets udgang, jfr. U 1982.350 H og U 1985.619 F, vil skattekrav vedrørende det indkomstår, hvori akkorden eller gældssaneringen er påbegyndt, ikke være omfattet af akkorden, jfr. konkurslovens §§ 158 og 199.

Skattelovrådet har overvejet, om skattekrav vedrørende dette indkomstår ikke burde være omfattet af akkorden eller gældssaneringen. Til støtte herfor kan anføres, at akkorden eller gældssaneringen ikke helt sjældent vil resultere i, at der skal betales skat i akkord- eller gældssaneringsåret. Et sådant krav kunne imidlertid befrygtes at få indflydelse på valget mellem akkord og konkurs. Endvidere kunne et sådant skattekrav

påvirke valget af tidspunkt for akkorden og for realisation af skatterelevante aktiver.

Skattelovrådet anbefaler, at spørgsmålet overvejes nærmere, idet skattelovrådet finder det hensigtsmæssigt, at skattekrav vedrørende akkordåret omfattes af akkorden m.v., jfr. foran i afsnit 5.4.2.

8.3. Forældelse og præklusion.

8.3.1. Indledning.

Ovenfor i afsnit 4.2.3. er der redegjort for gældende ret med hensyn til de skatteretlige følger af forældelse og præklusion. Det fremgår der, at retsstillingen ikke på alle punkter er afklaret, ligesom der er redegjort for den kritik, der i den skatteretlige litteratur er fremsat af administrativ praksis på området.

8.3.2. Skal forældelsen eller præklusionen anses som en indkomstbevægelse eller som en formuebevægelse?

Ovenfor i afsnit 8.2.2. er der redegjort for, at det næppe er muligt ved en teoretisk analyse af strukturen i indkomstbegrebet at deducere sig frem til, om en galdsnedsættelse ved akkord m.v. skal anses som en skattepligtig indkomst eller som en skattefri formuebevægelse. På samme måde finder skattelovrådet det ikke hensigtsmæssigt at forsøge at analysere sig frem til, om den eventuelle berigelse, som en forældelse eller præklusion måtte indebære, skal anses som en skattepligtig indkomst eller som en skattefri formuebevægelse.

Skattelovrådet mener, at der ved vurderingen af dette spørgsmål skal lægges afgørende vægt på de væsentlige hensyn til skyldneren, som ligger bag ved de civile retlige institutter om forældelse og præklusion. Skattereglerne skal så vidt muligt indrettes således, at disse hensyn ikke forskertses.

Hensynet til debitor er, at han ikke ud i al evighed skal leve med truslen om at blive **retsforfulgt** af sine kreditorer. Medmenneskelige hensyn taler for, at det skal være muligt for en debitor, der måske til dels uforskyldt er kommet i økonomiske vanskeligheder, at komme økonomisk på fode igen. Samfundsmæssige hensyn taler ligeledes herfor, idet samfundet ikke kan være interesseret i at opretholde den potentielle konflikt, som skyldforholdet mellem kreditor og debitor indebærer.

Disse hensyn bag ved forældelses- og præklusionsinstitutterne ville i vidt omfang blive forskertset, såfremt forældelsen eller præklusionen havde den virkning, at debitor helt eller delvis skulle være skattepligtig af de forældede eller prækluderede fordringers nominelle værdi eller kursværdi.

Hvis fordelene ved forældelse er skattepligtig for debitor, kan det medføre, at debitorer for at undgå beskatning af forældede fordringer vælger at udskvde forældelsen f.eks. ved at anerkende fordringens eksistens, hvorved forældelsesfristen afbrvdes og en ny forældelsesfrist begvnder at løbe.

Det er ikke rimeligt, at truslen om skattekrav kan lede debitor til at give afkald på den **retsposition**, som forældelsen vil indebære for ham.

Skattelovrådet mener, at det også er administrativt uhensigtsmæssigt at knvttte skattepligt til forældelse, idet det ofte vil være vanskeligt for skattemyndighederne at fastslå, hvornår forældelse indtræder.

Skattelovrådet foreslår derfor, at det ved lov fastsættes, at den gevinst, som en skyldner realiserer ved bortfald af en forpligtelse som følge af, at gælden forældes eller prækluderes, ikke skal medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, medmindre forældelsen eller præklusionen kan antages at være udtryk for en gave, et tilskud eller en udlodning fra fordringshaveren til skyldneren.

For selskaber, der driver penge­næring, vil forde­len ved forældelse eller **præklu­sion** blive anset for skattepligtig i medfør af kursge­vinstbeskatningslovens § 5 sammenholdt med § ?, idet forældelse af gæld for disse virksomheder kan ses som en sædvanlig til­dragelse i forbindelse med den erhvervsmæssige virksomhed.

Afsnit 9. Gældsfrigørelsens betydning for adgangen til at fremføre underskud.

9.1. Indledning.

Ligesom det var tilfældet i afsnit 8 om gældsfrigørelsens karakter af skattepligtig indkomst eller skattefri formuebevægelse, behandles spørgsmålet om underskudsfreråførsel i særskilte afsnit for på den ene side akkord og gældssanering og på den anden side forældelse og præklusion.

I afsnit 9.2. behandles underskudsfreråførselsproblemerne i relation til akkord og gældssanering og i afsnit 9.3. behandles de samme problemer i relation til forældelse og præklusion.

Et særligt spørgsmål er, om konvertering af en fordring til aktiekapital, hvorved io fordringen bortfalder, skal have nogen indflydelse på selskabets adgang til at fremføre underskud. Dette er ikke tilfældet efter gældende ret. Skattelovrådet kan anbefale, at der ikke sker nogen ændring i denne retstilstand.

9.2. Akkord og gældssanering.

Som omtalt ovenfor i afsnit 4.2. har der været en betvdelig tvivl om retsstillingen i praksis forinden afsigelsen af Højesterets dom i U 1986.462 H. Med denne dom er det fastslået, at der ikke efter gældende ret er hiemmel til at begrænse adgangen til at fremføre underskud i medfør af LL § 15, ifr. hertil Erik Riis i U 1986 B p. 266.

9.2.1. De teoretiske løsningsmuligheder.

Skattelovrådet konstaterer, at der med U 1986.462 H er skabt en sådan klarhed i retsstillingen, at der ikke af hensyn til klarhed er noget behov for lovgivningsinitiativ DA området. Den retsusikkerhed, som tidligere herskede, er med dommen forsvundet. Traditionelle retssikkerhedshensyn kan derfor ikke tale for noget lovgivningsinitiativ.

Spørgsmålet er imidlertid, om det resultat, som Højesteret nåede til, ud fra retspolitiske betragtninger kan anses som hensigtsmæssigt og rimeligt.

I afsnit 7 er der redegjort for, at skattelovrådet foreslår, at adgangen til at fremføre underskud i visse tilfælde skal begrænses, når en skatteyder er gået konkurs. Det må herved tages i betragtning, at skattevderen i dette tilfælde fortsat skulder penge til de af konkursen omfattede kreditorer. Der er dog ganske vist en formodning for, at debitor kun i sjældne tilfælde vil komme til at betale sin gæld. I akkord- og gælds-saneringstilfældet bliver debitor helt eller delvis frigiort for sin gæld. Eller med andre ord er der her 100 pct. sikkerhed for, at han ikke vil komme til at betale det beløb, hvormed gælden er nedsat. Derfor skulde man synes, at debitor i akkord- og gælds-saneringssituationen så meget mere skulle have begrænset sin adgang til at fremføre underskud.

Imidlertid er det på overbevisende måde i teorien påvist, at der langt fra nødvendigvis er nogen sammenhæng mellem den gæld, der eftergives, og det underskud,

som ønskes fremført. Argumentet med, at det ikke er rimeligt, at debitor skal have fradrag for en udgift, som han som følger af gældseftergivelsen aldrig kommer til at afholde, vil således i nogle tilfælde ikke have hold i virkeligheden.

Ovenfor i afsnit 6 er der redegjort for, at skattelovrådet har overvejet, om det kunne anses for formålstjenligt at knytte retsvirkningerne i en ny skatteretlig lovgivning til et selvstændigt skatteretligt insolvensbegreb. Konklusionen blev, at skattelovrådet ikke fandt dette hensigtsmæssigt som følge af de vanskeligheder, der i praksis ville opstå med anvendelsen af et sådant nyt skatteretligt retsinstitut. Skattelovrådet anbefaler - i stedet for oprettelsen af et selvstændigt skatteretligt insolvensinstitut - at de skatteretlige regler bygges op omkring de i insolvensretten kendte retsinstitutter. Det i praksis indtil afsigelsen af Højesterets dom i U 1980.566 anvendte evne- og vilieprincip, hvorefter adgangen til at fremføre underskud bortfaldt, hvis skatteyderen manglede evne og vilje til at betale sin gæld, kan skattelovrådet ikke anbefale genindført. Der henvises i den forbindelse til rådets kritik af evne-/viljekriteriet på side 4-6 i udtalelse af 16. januar 1984 (bilag 1).

En anden sag er, om det retspolitisk kan anses for rimeligt at afskaffe eller begrænse adgangen til at fremføre underskud i de tilfælde, hvor skatteyderens insolvens er konstateret ved, at den pågældende er kommet under konkurs, har opnået tvangsakkord, gældssanerina eller frivillig akkord.

I afsnit 7 er der redegjort for, at skattelovrådet anbefaler, at adgangen til at fremføre underskud i tilfælde af en skatteydners konkurs skal begrænses. De samme hensyn, der har ført skattelovrådet til at anbefale, at underskudsfremførselsadgangen begrænses ved konkurs, kan anføres til støtte for at underskudsfremførselsad-

aangen begrænses i tilfælde af akkord og gældssanering, jfr. også ovenfor i afsnit 5.3.4.

De betænkeligheder, der gør sig gældende i tilfælde af gennemførelsen af et selvstændigt skatteretligt insolvensinstitut, jfr. ovenfor i afsnit 6, gør sig ikke gældende ved tvangsakkord, frivillig akkord og gældssanering, hvor det på en objektivt konstaterbar måde fremgår, at debitor er insolvent i den forstand, at han ikke er i stand til at betale gæld til forfaldstiden, samt at han sandsynligvis heller ikke fremover vil være i stand til at betale den forfaldne gæld. Den reale begrundelse for at begrænse adgangen til at fremføre underskud gør sig derfor også gældende for så vidt angår akkord og gældssanering.

Hensynet til at sikre en vis symmetri i systemet taler også for at begrænse debitores adgang til at fremføre underskud i tilfælde af akkord og gældssanering, idet kreditorerne, da der typisk er tale om gæld opstået i forretningsmæssige forhold, vil kunne opnå fradrag for tabet i deres indkomst. Man kan måske formulere det på den måde, at der snarere er tale om et tab for kreditorerne end for debitor. Dette er f.eks. begrundelsen for at begrænse fremførselsadgangen i norsk ret.

Såfremt resultatet af overvejelserne bliver, at adgangen til at fremføre underskud i tilfælde af akkord og gældssanering foreslås begrænset, opstår spørgsmålet, i hvilket omfang eller på hvilken måde begrænsningen skal gennemføres.

På forhånd synes det udelukket at foreslå, at begrænsningen skal ske på den måde, som var tilfældet i praksis før afsigelsen af dommen i U 1986.462 H. Ifølge denne praksis skulle der kun gennemføres en begrænsning i adgangen til at fremføre underskud, hvis det kunne sandsynliggøres, at en del af de gældsnedsatte fordringer vedrørte fordringer, som havde været fradraget i indkomsten. Som påvist ovenfor er det ikke muligt på en tilstrækkelig sikker måde at afgøre, om der er en sådan

forbindelse mellem den nedsatte fordring og det underskud, der er spørgsmål om at fremføre.

En anden mulighed er krone for krone at begrænse adaangen til at fremføre underskuddet med akkordfordelen uden at skele til, om der er nogen forbindelse mellem den nedsatte gæld og underskuddet, der ønskes fremført. Hvis der ialt ved akkorden eftergives nominelt 200.000 kr., nedsættes altså det underskud, der kan fremføres til senere år, med 200.000 kr.

Metoden er den administrativ mest praktisable. Til støtte for denne metode kan også anføres, at der måske er en vis sandsynlighed for, at det er omsætningsgælden, der er nedsat, hvorimod anlægsgælden fortsat består som følge af separatiststilling på grund af pant f.eks. i fast ejendom.

9.2.?. Konklusion.

Skattelovrådet foreslår som den mindst vilkårlige metode, at underskudsfremførselsadgangen begrænses krone for krone.

T afsnit 4.2.1.3. er der redegjort for, at ifølge tidligere praksis før U 19R6.462 H havde en akkord ikke den virkning, at indkomstansættelserne for indkomstårene forud for akkordåret skulle genoptages, og indkomsten forhøjes med underskud, der var fratrukket i disse år, jfr. LSR 1980.214.

Med skattelovrådets forslag tilsiotes ikke en ændring af denne retstilstand.

Et særligt spørgsmål er, om udgifter opstået i akkordåret før akkordtidspunktet kan modregnes i overskud erhvervet efter akkordtidspunktet. I overensstemmelse med det i KSL § 22 fastslåede princip om indkomstårets udelelighed er det allerede i tidligere praksis før U 1986. 462 H antaget, at akkorden ikke medfører begrænsning i adgangen til at fradrage udgifter i akkordåret før akkorden i indtægter erhvervet efter akkorden, ifr. LSR 1980.16.

Skattelovrådets forslag indebærer ikke, at der skal ske nogen ændring af denne retstilstand.

Ikke-fradragberettigede omkostninger afholdt i forbindelse med akkorden, jfr. hertil afsnit 8.4., skal efter skattelovrådets opfattelse reducere det beløb, som underskudsfremførselsadgangen begrænses med. Begrundelsen herfor er, at værdien af gældsnedskrivningen jo begrænses med de omkostninger, som debitor har afholdt for at gennemføre akkorden eller gældssaneringen.

Den foreslåede begrænsning i adgangen til underskudsfremførsel gælder kun ved generelle gældsned sættelser, herunder en hovedkreditors gældsned sættelse, i forretningsmæssige forhold, hvor det er skvldnerens betalingsproblemer, der er årsagen til gældsned sættelsen. Skattelovrådet finder det hverken nødvendigt eller hensigtsmæssigt at foreslå lovregulering af, hvorledes de generelle gældsned sættelser m.v. i forretningsmæssige forhold skal afgrænses over for singulære gældsned sættelser uden for forretningsmæssige forhold, idet afgrænsningen synes i den nyeste administrative praksis at være foretaget på en hensigtsmæssig måde, jfr. således skattedepartementets udtalelse i Skat 1986, side 522, jfr. ovenfor i afsnit 4.2.1.2.

For så vidt angår tvangsakkord uden for konkurs, generelle frivillige akkorder m.v. samt gældssanering uden for konkurs foretages begrænsningen i underskudsfremførselsretten på den i disse tilfælde beskrevne måde. Og dette vil være den eneste skattemæssige virkning af gældsned sættelsen.

For så vidt angår tvangsakkord i konkurs og gælds sanering i konkurs skal der foretages en tilpasning til de regler, som ovenfor i afsnit 7 er foreslået gennemført i tilfælde af en skatteydets konkurs. Det foreslås her, at de særlige konkursskatteregler, herunder begrænsningen i adgangen til at fremføre underskud, fortsat skal gælde, selv om konkursen ophører i form af en tvangsakkord eller en gældssanering. Når retten til at fremføre underskud er ophørt, vil der ikke være knyttet særlige skattemæssige retsvirkninger til den omstændig-

hed, at konkursen afløses af en tvangsakkord eller af en gældssanering. Eller med andre ord foreslås det, at skattereglerne for konkurs i sådanne tilfælde vedblivende skal finde anvendelse.

9.3. Skattereformen fra 1987.

Skattelovrådet finder ikke, at de nye regler for underskudsfremførsel i personskattelovens § 13 og virksomhedsskattelovens § 13 bevirker en ændring i det ovenfor under afsnit 9.2. anførte. De nye regler medfører, at det nu vil være lettere at vurdere, hvorvidt en skatteydners underskud er opstået som følge af erhvervsmæssig virksomhed, og hvornår en skatteyder ikke længere er selvstændig erhvervsdrivende.

Personskatteloven og virksomhedsskatteloven er imidlertid alene love, der fastlægger, hvorledes skatteberegningen skal ske. De bevirker ikke nogen ændring i det grundlæggende indkomstbegreb, som er fastlagt i statsskattelovens §§ 4-6.

En del af kritikken mod underskudsfremførselsadgangen efter de gældende regler har haft sin årsag i, at en skatteyder - efter at være ophørt med at drive selvstændig virksomhed - har kunnet bruge underskuddet herfra til at nedbringe skatten af lønindkomst m.v. Denne kritik mod den gældende fremførselsadgang er efter rådets opfattelse kun berettiget, hvis skatteyderen ophører med sin virksomhed på grund af insolvens. Der vil alene i den situation være formodning for, at den til underskuddet svarende gæld ikke bliver betalt.

Såfremt underskudsfremførsel skulle bearbejdes i tilfælde af virksomhedsophør på grund af insolvens vil det være nødvendigt at få fastslået dels, hvornår der skattemæssigt foreligger virksomhedsophør og dels, hvornår der skattemæssigt foreligger insolvens.

Ovenfor i afsnit 6 har skattelovrådet overvejet, hvorvidt det er muligt at opstille et generelt skatteretligt insolvens-begreb. På det har der konkluderet, at

dette ikke er muligt på en tilstrækkelig objektiv og entydig måde. Denne konklusion gælder også efter skattereformens gennemførelse.

Derimod kan skattereformen måske medføre, at der sker en præcisering af det skatteretlige virksomhedsbegreb og dermed også af, hvornår der foreligger virksomhedsophør.

Da skattereformen således ikke medfører en præcisering af, hvornår der foreligger virksomhedsophør på grund af insolvens, er det rådets opfattelse, at skattereformen ikke medfører ændringer i det ovenfor under 9.2. anførte.

9.4. Forældelsens og præklusionens betydning for adgangen til underskudsfræmførsel.

Den gældsfræførelse, der finder sted i form af forældelse og præklusion, **vil** næppe have nogen relation til det underskud, der er spørgsmål om at fræføre. Der er allerede af den grund ikke nogen begrundelse for, at forældelsen eller præklusionen skal have til følge, at adgangen til at fræføre underskud skal begrænses. Det forudsættes herved, at forældelsen og præklusionen ikke er udtryk for en gave eller et tilskud fra kreditor til debitor.

Hertil kommer, at de hensyn til debtors gældsadministration, der ligger bag ved retsinstitutterne forældelse og præklusion, og som er omtalt ovenfor i afsnit 8.3.2., i lige så høj grad taler imod, at underskudsfræførelsesadgangen i disse tilfælde skal begrænses.

Afsnit 10. Skitse til lovbestemmelser.

I dette afsnit søges skitseret udkast til de centrale lovbestemmelser, som rummer skattelovrådets forslag i afsnit 7-9.

Rådet har ment, at udarbejdelse af fuldt færdige lovforslag bør afvente en eventuel politisk beslutning om, i hvilket omfang rådets forslag ønskes gennemført.

I afsnit 7 foreslås særlige skatteregler for personer og selskaber, der kommer under konkurs. Reglerne herom kan efter rådets opfattelse mest hensigtsmæssigt samles i en særskilt ny lov. En skitse til sådan lovforslag opstilles nedenfor under 10.1.

I afsnit 8 foreslås ændrede skatteregler for skattepligtige, der i forbindelse med forældelse eller præklusion frigøres for gæld uden vederlag. Et udkast til lovbestemmelse herom som en ændring af kursgevinstskatteloven er anført nedenfor under 10.2. I den forbindelse gøres der rede for en mindre ændring vedrørende forældelse for visse skattepligtige af gæld i form af deklareret udbytte, som efter rådets opfattelse bør gennemføres med henblik på at fastholde hidtidig praksis. I afsnit 9 er stillet forslag om begrænsning af adgang til at fremføre underskud for et indkomstår til senere indkomstår, når skatteyderens insolvens er klart konstateret ved akkord. Udkast til lovændring herom, der næsten enslydende må optages i ligningslovens § 15 i per-

sonskattelovens § 13 og i virksomhedsskattelovens § 13 er anført under 10.3.

Det forslag, som skattelovrådet uden for kommissoriet har stillet i afsnit 5.4. om, at **indkomstskattekrav**, der udløses i selskabers konkursboer, alene skal have status som simple krav, er ikke søgt skitseret i lovform, idet dette arbejde i givet fald forudsætter "iustitsministeriets ekspertise.

10.1. Skitse til forslag til lov om den skattemæssige behandling af skattepligtige under konkurs (konkursskatteloven).

§ 1. Selskaber m.v., ifr. stk. 2, der tages under konkursbehandling, fritages for pligten til at svare indkomstskat fra begyndelsen af det indkomstår, hvori konkursdekretet afsiges, medmindre modsat beslutning træffes efter stk. 3-4, jfr. dog stk. 6.

Stk. 2. Stk. 1 omfatter selskaber m.v., som nævnt i selskabsskattelovens § 1, stk. 1, nr. 1-3 og 5-6, og § 2, stk. 1, litra a) - b), samt fonde og foreninger som nævnt i fondsbeskatningsloven.

Stk. 3. Det påhviler skifteretten - i København Sø- og Handelsretten - inden 1 måned fra modtagelsen af den i § 116 i konkursloven omhandlede opgørelse at indsende denne med skifterettens eventuelle bemærkninger til amtsskatteinspektoratet for den kommune, hvortil det fallerede selskab m.v. er skattepligtig for det indkomstår, hvori konkursdekretet er afsagt.

Stk. 4 Amtsskatteinspektoratet træffer inden 3 måneder fra modtagelsen af den i stk. 3 nævnte opgørelse afgørelse om eventuel skattepligt som nævnt i stk. 1. Afgørelse om skattepligt som nævnt i stk. 1, kan kun træffes, såfremt det må antages, at den skattepligtige indkomst i forbindelse med behandlingen af konkursboet vil være betvdelig. Den antagne størrelse af den skattepligtige indkomst i forbindelse med behandlingen af

konkursboet opgøres på grundlag af formodet realisation af boets aktiver til de værdier, der er anført i den i konkurslovens § 116 omhandlede opgørelse som eventuelt ændret af skifteretten. Amtsskatteinspektoratets afgørelse efter 2. pkt. kan påklages til statsskattedirektoratet, hvis afgørelse, såfremt skattepligten skal fastholdes, skal foreligge inden 3 måneder. Ministeren for skatter og afgifter kan give nærmere forskrifter for grundlaget for afgørelsen.

Stk. 5. Er der for et selskab m.v., som nævnt i stk. 1, efter reglerne i stk. 3-4 truffet beslutning om skattepligt, opgøres den skattepligtige indkomst under et for hele perioden fra begyndelsen af det indkomstår, hvori konkursdekretet afsiges, til konkursens slutning ved udlodning eller tvangsakkord.

Stk. 6. Hæves konkursen, uden at tvangsakkord gennemføres, fordi selskabet viser sig solvent, bortfalder skattefriheden efter stk. 1, og indkomsten for de enkelte indkomstår, hvori selskabet var under konkurs, selvangives efter de frister, der gælder for selvangivelse for indkomståret, hvori konkursen hæves. Omkostninger ved konkursen fradrages i så fald ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst.

§ 2. Personer, hvis bo tages under konkursbehandling, fritages for pligten til at svare almindelig og særlig indkomstskat af indkomst hidrørende fra konkursboets aktiver og passiver fra konkursdekretets afsigelse til konkursens slutning, medmindre modsat beslutning træffes efter reglerne i § 1, stk. 3 og 4, i f r. dog stk. 5.

Stk. ?. Fallentens skattepligtige indkomst for perioden fra begyndelsen af det indkomstår, hvori konkursdekretet afsiges, indtil konkursdekretets afsigelse, behandles skattemæssigt på samme måde som indkomst hidrørende fra konkursboets aktiver og passiver.

Stk. 3. For skattepligtige personer, hvis bo tages under konkursbehandling, og hvor der efter stk. 1 træffes afgørelse om skattepligt for indtægter og udgifter, der hidrører fra konkursboets aktiver og passiver, ansættes den almindelige og særlige indkomst for det indkomstår, hvori konkursdekretet afsiges, og følgende indkomstår, hvori konkursen endnu ikke er afsluttet, alene på grundlag af fallentens indtægter ved egen virksomhed og hvad der træder istedet herfor, jfr. konkurslovens § 33, uden hensyn til indtægter og udgifter vedrørende konkursboets aktiver og passiver. Ved indkomstopgørelsen medregnes eventuelle vederlag og lignende, der udbetales fallenten af boet.

Stk. 4. For det indkomstår, hvori konkursen afsluttes, medregnes indtægter og udgifter vedrørende den i stk. 2 nævnte periode samt vedrørende konkursboets aktiver og passiver i tiden fra konkursdekretet til konkursens afslutning ved opgørelsen af den skattepligtige særlige indkomst, med fradrag af beløb som nævnt i stk. 3, 2 pkt.

Stk. 5. Hæves konkursen, uden at tvangsakkord gennemføres, fordi fallenten viser sig solvent, bortfalder skattefriheden efter stk. 1 og de indkomstansættelser, der er foretaget efter stk. 3. Den almindelige og særlige indkomst for de enkelte indkomstår, hvori fallenten har været under konkurs, selvangives i så fald efter de frister, der gælder for selvangivelse for indkomståret, hvori konkursen hæves. Omkostninger ved konkursen fradrages i så fald ved opgørelsen af den skattepligtige almindelige indkomst.

§ 3. For skattepligtige personer, hvis bo tages under konkursbehandling, anvendes reglerne i personskattelovens § 13 og i virksomhedsskattelovens § 13 med de ændringer, der følger af stk. 2 - 3.

Stk. 2. Underskud for det indkomstår, hvori **konkurs-**dekretet afsiges, eller for tidligere indkomstår, kan

ikke fremføres til fradrag i indkomstår efter **konkurs-**året, bortset fra tilfælde som nævnt i § 2, stk. 3, og i så fald kun til fradrag i indkomst som omhandlet i § 2, stk. 4.

Stk. 3. Er der efter reglerne i § 2, stk. 1, truffet bestemmelse om skattepligt af indkomsten fra konkursboets aktiver og passiver, kan underskud ved opgørelsen af denne indkomst ikke overføres til senere indkomstår.

Stk. 4. Reglerne i stk. 2-3 gælder ikke for tilfælde, der omfattes af § 2, stk. 5.

§ 4. For skattepligtige personer, hvis bo tages under konkursbehandling ansættes den skattepligtige formue for alle indkomstår, der udløber under konkursen, under hensyn til, at nettoværdien af aktiver og passiver, der inddrages under konkursen, ansættes til 0 kr.

§ 5. Loven har virkning for konkurser, hvor konkursdekretet afsiges den 1. januar 19?? eller senere.

§ 6. Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

10.2. Udkast til ændring af § 5 i **kursgevinstskatteloven**:

I den nugældende affattelse lyder bestemmelsen således:

§ 5. Gevinst og tab, som en skyldner realiserer ved frigørelse for forpligtelser ifølge fordringer, som omfattes af § 1, medregnes ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst for de skattepligtige, der omfattes af § 2. jfr. dog i § 5, stk. 3-5.

Stk. 2. For øvrige skattepligtige gælder § 5, stk. 4-5, og § 6, stk. 1, samt statsskattelovens

Stk. 3. Uanset stk. 1 kan de skattepligtige, som omfattes af § 2, ikke fradrage tab ved indeksregulering af hovedstol eller resigæld på lån ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Skattepligtige, der både har fordringer og gæld, som indeksreguleres, kan dog fradrage tab ved Indeksregulering i det omfang, det ikke overstiger gevinst ved indeksregulering efter udviklingen i samme indeks.

Stk. 4. Uanset stk. 1 og stk. 2 kan de skattepligtige, som omfattes af § 2-3, ikke fradrage tab som følge af indfrielse af egne udstedte **obligationslån**, indlånsbeviser, pantebreve og andre gældsbeviser samt ansvarlig

skattepligtige indkomst, hvor indfrielsen sker til en forud fastsat overkurs i forhold til værdien ved forpligtelsens påtagelse. Dette gælder dog kun, hvis den pålydende rente er lig med eller højere end den mindsterente, der fastsættes efter § 7, stk. 3 og stk. 4, på tidspunktet for påtagelsen af forpligtelsen.

Stk. 5. Hvis en fordring, som omfattes af § 1, stiftes på sådanne vilkår, at fordringens værdi på tidspunktet for skyldnerens påtagelse af forpligtelsen overstiger det beløb, som skyldneren skal indfri, skal skyldneren medregne denne gevinst ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. § 8, stk. 1 og stk. 2, 4. og 5. pkt., anvendes ikke. En skyldners overtagelse af en forpligtelse betragtes efter 1. pkt. ikke som stiftelse af en ny forpligtelse, når vilkårene for forpligtelsen i øvrigt forbliver uændrede. Reglen i 1. pkt. gælder ikke, hvis fordringen ved skyldnerens påtagelse af forpligtelsen er forrentet med indtil 2 procent-points over mindsterenten efter § 7 og fordringshaveren er et af de i § 7, stk. 5, l.

I stk. 2 foreslås "§ 5, stk. 4-5" ændret **til**: "stk. 4-6". Som nyt stk. foreslås indsat efter stk. 5:

"Stk. 6. Gevinst, som en skyldner realiserer ved bortfald af en forpligtelse som følge af, at gælden forældes eller **prækluderes**, medregnes ikke ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, medmindre forældelsen eller **præklusionen** må antages at være udtryk for en gave, et tilskud eller en udlodning fra fordringshaver til skyldner."

For selskaber, der omfattes af kursgevinstskattelovens § 2 (pengenæring) bevirker reglen i § 5, stk. 1, at de vil blive beskattet af fordelene ved forældelse eller præklusion af deres gæld. Dette er i overensstemmelse med skattelovrådets forslag i bet. 1050/85, men rådet er siden blevet opmærksom på, at reglen på et enkelt område rækker videre end tilsigtet.

Hvis et selskab, der omfattes af § 2, opnår forældelse eller præklusion af skvldigt udbytte har der hidtil efter praksis ikke været gennemført beskatning af denne fordel, jfr. ligningsveiledningen for selskaber 1985, pkt. SC 1.2.4.

Påtageisen af denne gæld - deklareringsen af udbyttet - har ingen sammenhæng med selskabets erhvervsmæssige virksomhed, og det vil derfor være uden saglig begrundelse, at gældens bortfald ved forældelse eller præklusion, skulle udløse inkomstskaatlepligt for selskabet.

Dette problem kan løses ved, at ordene "ifr. dog § 5, stk. 3-5" i § 5, stk. 1, ændres til: "ifr. dog stk. 3-5 og for så vidt angår eget deklareret udbytte tilige stk. 6".

10.3. Fra og med indkomståret 1987 gælder reglen i ligningsloven § 15 alene for selskabers adgang til at fremføre underskud i et indkomstår til fradrag i senere indkomstårs positive indkomst.

Bestemmelsen er sålydende:

"§ 15. Såfremt den for et indkomstår opgiorte skattepligtige indkomst udviser underskud, kan dette underskud fradrages i den skattepligtige indkomst for de nærmest efterfølgende fem indkomstår. Inden for denne periode kan fradraget dog kun overføres til et senere indkomstår, såfremt det ikke kan rummes i et tidlige års skattepligtige indkomst".

I denne bestemmelse foreslås indsat som nvt stk. 2:

"Stk. ?. Det underskud, der efter stk. 1, kan fradrages i den skattepligtige indkomst for et efterfølgende indkomstår, nedsættes med det beløb, hvormed den skattepligtiges gældsefteraivelse i et forudgående indkomstår som led i en tvangsakkord eller en frivillig akkord overstiger den skattepligtiges omkostninger ved akkorden".

Fra og med indkomståret 1987 er reglerne om underskuds fremførsel for personer anført dels i personskattelovens § 13, dels i virksomhedsskattelovens § 13.

I disse bestemmelser bør indsættes en bestemmelse svarende til det ovenfor foreslåede stk. 2 til ligningslovens § 15.

Endvidere bør der i disse bestemmelser indsættes en henvisning til den foreslåede konkursskattelovs § 3, om de tilfælde hvor en skattepligtig persons bo er taget under konkursbehandling.

10.4. Efter skattelovrådets vurdering vil de foreslåede ændringer ikke i administrativ henseende give anledning til merarbejde for skattemyndighederne, medens administrationen af konkursboer nok vil blive noget forenklet.

I provenumæssig henseende er det rådets skøn, at det tab, der umiddelbart kan blive tale om i forbindel-

se med formel skattefritagelse af hovedparten af konkursboerne og med forslaget om reduceret dækning for skattekrav i selskabers konkursboer, jfr. afsnit 5, vil blive mere end opvejet ved provenugevinster dels som følge af de foreslåede begrænsninger i adgangen til fremførsel af underskud, dels som følge af, at de foreslåede konkursskatteregler formentlig vil medføre lidt større dividende til konkursboernes kreditorer, med deraf følgende reducerede fradrag for tab på debitorer.

10.5 Ikrafttrædelse

10.5.1. Efter rådets opfattelse bør de foreslåede regler om den skattemæssige behandling af konkursboer gennemføres så hurtigt som muligt, jfr. herved de betragtninger, der er anført i afsnit 5.6.

Imidlertid bør disse regler gennemføres samtidig med det i afsnit 5.4.1. stillede forslag om, at indkomstskat af selskaber under konkurs alene bør have stilling som simpelt krav. Dette forslag, der forudsætter justitsministeriets medvirken, kan næppe udarbejdes på kort tid. Rådet har derfor i den lovskitse, der er formuleret i afsnit 10.1 forudsat, at de således sammenhængende forslag kan træde i kraft med virkning for konkurser, hvor konkursdekretet afsiges den 1. januar 19?? eller senere.

Det er herved forudsat, at disse reglers ikrafttræden bør afhænge af, hvornår konkursdekretet afsiges.

10.5.2 De foreslåede regler om begrænsning af adgangen til at fremføre et underskud til modregning i den skattepligtige indkomst i årene efter en akkord bør efter rådets opfattelse gennemføres samtidig med de under 10.5.1 omtalte regler. Ikrafttræden kan således anbefales med virkning for akkorder, der stadfæstes eller indgås den 1. januar 19?? eller senere.

10.5.3 tfndringen af kursgevinstlovens § 5, der medfører skattefrihed for skvldnerens fordel ved forældelse eller præklusion af gælden, kan gennemføres uafhængigt af de foran omtalte ændringer. Eventuel ikrafttræden bør dog knytte virkningen til tidspunktet for gældens bortfald ved forældelse eller præklusion, oa dette forhold kan tale for, at ogsA denne regel foreslås med virkning fra oa med 1. januar 19??.

Den i afsnit 10.2 omtalte iustering af kursgevinstlovens § 5, der angår forældelse af deklareret udbytte, bør gennemføres snarest beleiligt og bør have virkning samtidig med. kursgevinstskatteloven, dvs. for indkomst-Året 1986 og senere indkomstår.

Lida Hulgaard
(formand)

Jørgen Jørgensen

Steen Landebæk

Kai Lotz

Aade Michelsen
(næstformand)

Niels Chr. Nielsen

Margrethe Nørsgaard

Leif Skov

Merete Helle Hansen

SKATTELOVRÅDET,

den 16. januar 1984.

Udtalelse om fradrag for renter ved insolvens.

1. Indledning.

Ministeren for skatter og afgifter har den 15. september 1983 anmodet rådet om at besvare følgende spørgsmål:

"Ved skrivelse af 3. februar 1983 blev **skattelov-**rådet anmodet om at overveje de skattemæssige regler i forbindelse med konkurs, akkord m.v. for personer og selskaber og fremkomme med eventuelle forslag til forbedringer.

Heri indgår også overvejelser om, hvorvidt der på baggrund af den retstilstand, som er en følge af højesterets dom af 30. maj 1980, er behov for en regulering af den skattemæssige behandling af forfaldne renteudgifter, når debitor som følge af insolvens m.v. er ude af stand til at betale den pågældende renteudgift.

Ministeren for skatter og afgifter anmoder skattelovrådet om så vidt muligt at udskille denne del af problemstillingen til selvstændig besvarelse, med henblik på at der allerede i folketingssamlingen 1983/1984 eventuelt kan iværksættes et lovgivningsinitiativ på dette område. Besvarelsen bør af denne årsag foreligge senest i begyndelsen af december måned 1983".

2. Sammenfatning.

Skattelovrådet finder, at der er behov for en ændring af den skattemæssige behandling af forfaldne renteudgifter, når debitor som følge af insolvens m.v. er ude af stand til at betale den pågældende rente.

Skattelovrådet foreslår derfor en lovbestemmelse, hvorefter rentefradragsretten knyttes til betalings-

tidspunktet, når visse nærmere angivne betingelser er opfyldt. Den foreslåede bestemmelse er anført nedenfor i afsnit 5 side 12.

3. Kort om udviklingen i praksis.

Statsskattelovens § 6, stk. 1 e fastslår kun, at renteudgifter kan fradrages i forbindelse med opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Bestemmelsen udtaler intet om den tidsmæssige placering af fradraget. I praksis antages det normalt, at renten skal være forfalden til betaling i den periode indkomstopgørelsen vedrører. I visse tilfælde accepteres dog fradrag i den periode, som renten beregnes i forhold til. Fradragsretten er derimod i princippet uafhængig af, hvornår renterne betales, antagelig fordi bestemmelsen forudsætter, at renterne betales til forfaldstid.

Ligningsmyndighederne antog tidligere i praksis, at hvis debitor måtte antages at savne økonomisk evne og vilje til at betale renterne, opnåedes der først fradragsret, når renterne faktisk betaltes, jfr. LSR 1961.57, 1969.162 og 1971.155, samt ligningsvejledningen 1979 F 3.1.2, Lærebog om Indkomstskat, 4. udgave, side 265 og Lida Hulgaard i Juristen 1977, side 225 f.f. Dette svarede til den praksis, der blev fulgt af ligningsmyndighederne i forbindelse med fremførsel af underskud i henhold til ligningslovens § 15 i konkurs-tilfælde.

Med henvisning til, at Højesteret i dom af 30. maj 1980 (UFR 1980 s. 566) fastslog, at der ikke er hjemmel til i konkurstillfælde at nægte en negativ skattepligtig indkomst fremført i medfør af ligningslovens § 15, tog skattedepartementet i begyndelsen af 1982 bekræftende til genmæle i en sag, hvor en skattepligtig påstod fradragsret for de af en bank tilskrevne, men ubetalte renter, uanset at den skattepligtige savnede økonomisk evne og vilje til at betale disse.

Retsstillingen i dag er herefter, at der ikke kan nægtes fradrag for forfaldne renter under henvisning til debtors manglende betalingsevne, jfr. SD-cirkulære 1981-6, LSR 1981.192 og ligningsvejledningen 1982 F 3.1.2.

4. Skattelovrådets overvejelser.

I rådets udtalelse af 9. august 1983 om forudbetalte renter m.v. er det nævnt, at det som udgangspunkt forekommer rigtigst, at fradragsberettigede renteudgifter påvirker indkomstopgørelsen i den periode, hvori renteudgiften påløber (periodiseringsprincippet). Det nævnes også, at den praktiske hovedregel er, at fradragsberettigede renteudgifter påvirker indkomstopgørelsen i den periode, hvori renterne forfalder til betaling (forfaldsprincippet), og dette forfaldsprincip anbefales i udtalelsen lovfæstet, med overgang til periodiseringsprincippet hvor særlige forhold taler derfor.

Begge disse principper fører til, at renteudgifter kan fradrages også i situationer, hvor der er tale om renteudgifter, der påløber eller forfalder, efter at låntager på grund af insolvens må forventes ikke at opfylde betalingsforpligtelsen. I sådanne situationer er en forfalden eller påløben renteudgift i realiteten ikke udtryk for en yderligere byrde for låntageren, og det vil derfor ikke være i strid med et skatteevneprincip at nægte fradragsret for de pågældende renteudgifter.

Renteudgifter, der er fradraget ved indkomstopgørelsen uden at være betalt, skal muligvis i nogle tilfælde indtægtsføres og dermed beskattes, når kravet bortfalder ved forældelse, præklusion, eftergivelse, akkord eller på anden måde, for så vidt kravet ikke er uerholdeligt på bortfaldstidspunktet, jfr. herved Høje-

sterets dom af 27. januar 1977 (UFR 1977 s. 141) om forældelse af varegæld. Efter skattelovrådets opfattelse er det dog ikke tidssvarende, at man i disse tilfælde først endeligt kan afklare den skattemæssige behandling af de pågældende renter, når rentekravet er bortfaldet.

Skattelovrådet finder på denne baggrund, at der er et behov for at kunne gribe ind på et tidligere tidspunkt og regulere den skattemæssige behandling af forfaldende og påløbende renteudgifter, når det må antages, at den skattepligtige er ude af stand til at betale renteudgifterne.

Hvis man generelt kun anerkender fradragsret for renter efter et betalingsprincip, vil disse problemer ikke opstå, men som det er beskrevet i rådets nævnte udtalelse af 9. august 1983 er der store administrative fordele forbundet med forfaldsprincippet, subsidiært periodiseringsprincippet.

Skattelovrådet har indledningsvis overvejet mulighederne for i tilslutning til disse generelle principper at genetablere den praksis, der var gældende frem til Højesterets dom af 30. maj 1980, og således gøre fradragsretten betinget af den skattepligtiges evne og vilje til at betale renterne.

Det er skattelovrådets opfattelse, at der må udvises stor forsigtighed med at indføre regler på skatteområdet, der bygger på så subjektive kriterier som viljeskriteriet. Sådanne kriterier er ifølge sagens natur ofte vage og upræcise og derfor vanskelige at arbejde med i praksis. I nærværende tilfælde må det befrygtes, at afgørelsen af, om og i givet fald hvornår, den skattepligtige kan antages at have nistet den subjektive vilje til at betale, vil afstedkomme en lang række tvister. Hertil kommer, at en bedømmelse af den skattepligtiges vilje til at betale vil pålægge ligningsmyndighederne en uforholdsmæssig stor arbejdsbyrde, uden at der herved skabes sikkerhed for, at en sådan regel vil medføre en ensartet retsanvendelse.

Efter skattelovrådets opfattelse er en genetable-

ring af den tidligere praksis derfor ikke egnet til at skabe den fornødne klarhed omkring den skattemæssige behandling af forfaldne, ubetalte renteudgifter. Både af hensyn til borgerne og administrationen, bør det tilstræbes at opstille nogle enkle, objektive og let administrerbare kriterier.

Skattelovrådet har dernæst overvejet, om en gen-etablering af den tidligere praksis i modificeret form, således at fradragsretten kun gøres betinget af den skattepligtiges evne til at betale renterne, vil være et egnet kriterium efter de nævnte retningslinier.

I første række vil det i overensstemmelse med den tidligere praksis være nærliggende at lade afgørelsen bero på objektivt konstaterbare retsskridt, der peger i retning af et økonomisk sammenbrud hos den skattepligtige. Her vil der imidlertid være en glidende overgang fra f.eks. konkurs, betalingsstandsning og til individualforfølgning mod bestemte aktiver, hvor det kan være vanskeligt at afgøre, i hvor høj grad disse retsskridt kan tages som udtryk for et økonomisk sammenbrud hos den skattepligtige. Er den skattepligtige erklæret konkurs, kan der næppe være tvivl om, at et evnekriterium som det skitserede må føre til, at forfaldne, ubetalte renteudgifter ikke kan fradrages. Derimod vil en betalingsstandsning ikke nødvendigvis føre til dette resultat, medens en tvangsauktion meget vel kan gøre det. Endvidere rejser det spørgsmål sig, hvorledes der skal forholdes i de tilfælde, hvor der ikke foreligger retsskridt af den nævnte art. Skyldneren erklæres f.eks. ikke konkurs, fordi der ikke er midler til at dække boomkostningerne. Umiddelbart synes det vanskeligt at argumentere for, at den skyldner der ikke erklæres konkurs på grund af manglende midler til dækning af boomkostninger skattemæssigt skal behandles anderledes end den skyldner, der erklæres konkurs. I realiteten identiske situationer bør ikke undergives en forskellig skattemæssig behandling.

For at opnå en ensartet retsanvendelse må de eb-

jektivt konstaterbare retsskridt, der som nævnt i sig selv rummer vanskelige afgrænsningsproblemer, således ofte skulle suppleres med eller erstattes af en konkret og ikke mindre vanskelig vurdering af, om den skattepligtige er ude af stand til at betale, uden at der herved kan skabes tilstrækkelig sikkerhed for, at sådanne konkrete vurderinger netop fører til en ensartet skattemæssig behandling. Hertil kommer, at det kan få afgørende betydning for den skattemæssige behandling af forfaldne, ubetalte renteudgifter, om og i givet fald på hvilket tidspunkt ligningsmyndighederne bliver opmærksom på, at den skattepligtige ikke har evne til at betale.

En regel om, at rentefradrag nægtes, når den skattepligtige ikke har evne til at betale forfaldne renteudgifter, vil efter skattelovrådets opfattelse være vanskelig at administrere, hvis der ikke i tilslutning hertil er fastsat enkle, rimeligt klare og objektive kriterier for, hvornår betalingsevnen skal anses for bortfaldet.

Skattelovrådet har som en tredje mulighed overvejet at knytte evnekriteriet til en mere objektiv kendsgerning, nemlig til at renteudgifter faktisk betales inden en vis frist fra forfaldstidspunktet.

Rådet finder i den forbindelse, at restancen bør være af en vis længere varighed, før det kan tages som udtryk for manglende evne til betaling og dermed have virkning for, om fradragsretten for senere renteudgifter skal følge forfaldsprincippet (eventuelt periodiseringsprincippet) eller følge et betalingsprincip. Det er naturligvis ikke muligt at angive et bestemt tidsrum, der entydigt kan tages som udtryk for, at den skattepligtige savner evne til at betale renter af en bestemt gæld. Et tidsrum på et år synes dog generelt at ville ramme de klare tilfælde af uønskede virkninger af forfaldsprincippet. En regel, der alene bygger på, at renter skal være betalt inden et år fra forfaldstidspunktet, rejser imidlertid en række tekniske problemer.

Efter rådets opfattelse vil det være mere hensigtsmæssigt at knytte betalingsfristen til udløbet af et indkomstår. Indkomståret er i forvejen et indarbejdet og veldefineret begreb i skatteretten.

En regel, der går ud på, at renter skal være betalt inden udgangen af det indkomstår, der følger efter forfaldsåret, vil formentlig på en hensigtsmæssig måde kunne afgrænse de tilfælde, hvor der hyppigt vil være tale om manglende evne til at betale. Det må være en rimelig forhåndsformodning, at betalingsevne mangler, hvis den skattepligtige ved udgangen af et indkomstår er i restance med renter, der er forfaldne i det foregående indkomstår. Der vil herefter være rimeligt grundlag for at nægte fradrag for renter i indkomståret. Herved opnår man ganske vist, at fristen, inden hvilken betaling skal have fundet sted, kan udgøre op til 2 år. Kombineres reglen med en bestemmelse om, at renter, der forfalder i eller vedrører indkomståret efter forfaldsåret, kun kan fradrages i det omfang, de er betalt, når den skattepligtige ved udgangen af dette indkomstår er i restance med renter fra forfaldsåret, afbødes imidlertid de uheldige virkninger af den forholdsvis lange betalingsfrist.

Som nævnt ovenfor i indledningen til dette afsnit, er den praktiske hovedregel, at fradragsberettigede renteudgifter påvirker indkomstopgørelsen i den periode, hvor renterne forfalder til betaling. For at opnå en ensartet behandling af ikke-betalte renteudgifter m.v. efter henholdsvis forfaldsprincippet og periodiseringsprincippet, må reglen omfatte alle de tilfælde, hver en renteudgift er fradraget i et indkomstår, og ikke er betalt inden udgangen af det efterfølgende indkomstår. Reglen må således også omfatte situationer, hvor en renteudgift - uanset forfaldstidspunkt - efter periodiseringsprincippet er fradraget i et indkomstår og ikke er betalt inden udgangen af det efterfølgende indkomstår.

Gennemføres en omlægning af fradragsretten til betalingstidspunktet efter den ovenfor skitserede regel, må der for det første tages stilling til, hvorvidt omlægningen skal have virkning for samtlige den skattepligtiges renteudgifter, kun renteudgifter vedrørende gæld til samme långiver eller kun renteudgifter vedrørende det pågældende gældsforhold.

Når henses til det begrænsede sigte med i visse situationer at knytte fradragsretten til betalingstidspunktet, synes det meget vidtgående at lade manglende betaling i et enkelt gældsforhold få virkning for fradragstidspunktet for samtlige den skattepligtiges renteudgifter, omend denne løsning set udfra et administrativt synspunkt nok vil være den enkleste. Manglende betaling af forfaldne renteudgifter i et enkelt låneforhold er ikke nødvendigvis udtryk for, at den skattepligtige mangler evne til at betale, men kan skyldes mange andre forhold. Hertil kommer, at en forholdsvis lille restance i givet fald kan få meget betydelige skattemæssige virkninger for den pågældende skyldner, samt at en sådan bestemmelse kan åbne mulighed for utilbørlig udnyttelse fra fordringshavernes side. Skatteministeriet kan derfor ikke anbefale denne løsning.

Rådet finder heller ikke at kunne anbefale en løsning, der går ud på, at manglende betaling skal have konsekvenser for andre låneforhold hos samme långiver. Uagtet denne løsning vil forhindre de eventuelle misbrugsmuligheder, der er forbundet med oprettelse af flere låneforhold mellem de samme parter, rejser den samtidig væsentlige problemer i forbindelse med kreditorkifte. Også denne løsning kan åbne mulighed for långiverne til en utilbørlig udnyttelse af de skattemæssige regler.

Efter rådets opfattelse bør hvert enkelt gældsforhold derfor bedømmes for sig, således at manglende betaling af renter for et enkelt låns vedkommende ikke får betydning for den skattemæssige behandling af renter vedrørende andre gældsforhold. Dette vil nok i de

fleste tilfælde, hvor baggrunden for den manglende betaling er manglende evne til at betale føre til, at betingelsen for rentefradrag generelt for den skattepligtige bliver betalingen, men i atypiske situationer, vil reglen kunne virke mere nuanceret.

Den skitserede regel medfører dernæst, at der må tages stilling til, hvorledes der skal forholdes med de ikke-betalte renteudgifter, der vedrører forfaldsåret. Disse renteudgifter er jo allerede fratrukket ved en indkomstansættelse, når den manglende betaling udløser skattemæssige virkninger vedrørende det efterfølgende indkomstår.

Behovet for at indtægtsføre ' fratrukne ubetalte renter i efterfølgende indkomstår eller at omligne i fradragsåret synes begrænset. Problemet er næppe af større fiskal betydning, da fradrag af ubetalte renter efter det fremsatte forslag normalt vil være begrænset til restancer svarende til renterne i et år. Begge ordninger vil være belastende for lignings- og opkrævningssystemet, idet der skal tages stilling til, om og hvornår renteudgifter skal indtægtsføres eller om der skal finde omligning sted. Specielt vedrørende beskatning ved bortfald af ubetalte renter er der i gældende ret betydelige problemer såvel med at fastlægge beskatningsbetingelserne som med at fastslå beskatningstidspunktet. En forhøjelse vil iøvrigt normalt føre til beregning og opkrævning af restskat hos en skattepligtig, der netop antages at mangle betalingsevne.

Under hensyn til, at regler om den skattemæssige behandling af sådanne fratrukne, men aldrig betalte renter må ses i sammenhæng med overvejelserne om adgangen til i konkurs- og akkordtilfælde m.v. at frenføre underskud efter LL § 15, finder skattelovrådet ikke på nuværende tidspunkt at kunne pege på en bestemt løsning.

I visse tilfælde kan det tænkes, at den manglende betaling af renteudgifter alene skyldes manglende likviditet, som er accepteret af långiver, og som ikke har sammenhæng med manglende evne, idet der er tilstrækkelige muligheder for, at den skattepligtige kan stille sikkerhed for betalingen. I sådanne tilfælde vil det i og for sig være uhensigtsmæssigt at begrænse rentefradragsretten efter et betalingskriterium, og det bør formentlig tillige være en betingelse for at overgå til betalingskriteriet, at låntager mangler evnen til at betale renterne og til at stille betryggende sikkerhed for betaling.

Hvis man således indfører et evnekriterium som en yderligere betingelse for at bringe reglen i anvendelse, får dette evnekriterium en anden funktion end i det ovenfor beskrevne tilfælde, hvor evnekriteriet var den eneste betingelse. I store træk kan man sige, at **evnekriteriet** er for usikkert til at være ligningsmyndighedernes eneste grundlag for at gribe ind og begrænse en rentefradragsret, medens det som supplerende betingelse vil virke som den skattepligtiges værn i de tilfælde, hvor ligningsmyndighederne efter det mere objektive kriterium (om mere end ét års renterestance) søger at gøre begrænsningen gældende. Hvor det under den tidligere praksis påhvilede ligningsmyndigheden at godtgøre, at låntageren manglede evne og vilje, bør det med de skitserede regler påhvile den skattepligtige, der er i mere end et års renterestance, at godtgøre, at han har evne til at betale.

I det foran anførte er det lagt til grund, at det nogenlunde entydigt kan fastslås, om en given renteudgift er betalt.

I reglerne for 1981 og 1982 om "negativ indkomstskat" kunne alene betalte renteudgifter danne grundlag for udbetaling af negativ indkomstskat, og efter det for rådet oplyste har betalingskriteriet ikke i denne forbindelse givet anledning til væsentlige problemer.

I en lang række tilfælde er det uden videre klart, hvornår betaling har fundet sted. Dette vil typisk gælde for en lang række almindelige låneforhold, der afvikles med forudaftalte afdrag og renter. Mere vanskeligt kan det stille sig i løbende mellemværender, f.eks. leverandørkreditter og kassekreditter i pengeinstitutter.

I disse tilfælde må det nok antages som udgangspunkt, at en på mellemregningskontoen hos kreditor debiteret rente kan anses for betalt ved senere krediteringer af kontoen for samme eller større beløb, medmindre det modsatte følger af parternes aftale.

Særligt for kassekreditter og lignende løbende mellemværender i pengeinstitutter må det følge af almindelige betalings-sædvaner, at en rente, der blot tilskrives kassekreditten, kan anses for betalt, hvis kreditten ikke derved overstiger det aftalte kreditmaksimum. I forbindelse med den skitserede regel må det særligt fremhæves, at en rente der er debiteret (og dermed forfalden) kan anses for betalt inden udgangen af det følgende år, hvis saldoen på et eller andet tidspunkt mellem rentedebiteringen og udløbet af det efterfølgende år har været inden for det aftalte maksimum.

Denne foreslåede praksis vil rejse særlige problemer i de tilfælde, hvor et pengeinstitut i forbindelse med en nødlidende kredit, hvor låntager for så vidt efter den skitserede regel burde overgå til rentefradrag efter betalingskriteriet, indvilliger i at udvide kreditgivningen med et beløb, der netop er tilstrækkelig til at låntager bevarer rentefradragsretten. En således opnået rentefradragsret kunne sætte låntager i stand til at foretage betalinger til pengeinstituttet, som ellers ikke ville være mulige. I sådanne situationer, hvor kreditten alene udvides med henblik på, at udvidelsen skaffer dækning for "betaling" af renter til det pågældende pengeinstitut, kan egentlig betaling dog ikke antages at foreligge.

5. Lovudkast.

På baggrund af foranstående kan skattelovrådet foreslå følgende ændringer i rådets tidligere forslag til en ny bestemmelse i ligningslovens § 5.

1. I § 5, stk. 1, 1. pkt. indsættes efter "4": "-5".

2. Efter § 5, stk. 4, indsættes som nyt stykke:

"Stk. 5. Hvis renteudgifter m.v. som nævnt i stk. 1 ikke er betalt inden udgangen af det indkomstår, der følger efter året, hvori de efter reglerne i stk. 1-4 er fradraget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, kan renteudgifter m.v. af samme gæld vedrørende dette indkomstår først fradrages, når betaling sker. Reglen i 1. pkt. finder ikke anvendelse, såfremt den skattepligtige godtgør, at han ved udgangen af det nævnte indkomstår var i stand til at betale forfalden gæld eller stille betryggende sikkerhed herfor. Renteudgifter m.v. anses ved anvendelsen af reglerne i dette stykke for betalt, når de af en bank eller sparekasse tilskrives den skattepligtiges kassekredit eller lignende løbende mellemværende, uden at kreditten herved kommer til at overstige det aftalte maksimum."

6. Bemærkninger til lovforslaget.

Forslaget går ud på at begrænse mulighederne for at fradrage forfaldne, ubetalte renteudgifter m.v., når det må antages, at den skattepligtige er ude af stand til at betale forfalden gæld eller stille betryggende sikkerhed herfor. Fradragsretten bortfalder ikke, men udskydes blot til betalingstidspunktet. Bestemmelsen er således i første række en regel om den tidsmæssige placering af fradraget. Det er derfor fundet naturligt at lade bestemmelsen indgå som et nyt stykke i skattelovrådets forslag til bestemmelse om den tids-

mæssige placering af fradragsretten for renteudgifter m.v.

Statsskattelovens § 6, stk. 1 e fastslår kun, at renteudgifter kan fradrages i forbindelse med opgørelsen af den skattepligtige indkomst. I praksis er der imidlertid som hovedregel blevet knyttet den betingelse til fradragsretten, at renten skal være forfalden til betaling i den periode, som indkomstopgørelsen vedrører. I visse tilfælde accepteres dog fradrag i den periode, som renten beregnes i forhold til. Derimod stilles der ikke noget krav om, at renten skal være betalt. Når fradragsretten for renter således i princippet er uafhængig af, om renteudgifterne betales, kan der opstå situationer, hvor det må anses for mindre rimeligt og hensigtsmæssigt ubetinget at lade fradragstidspunktet afhænge af forfalds- eller periodiseringsprincippet. Er renterne ikke betalt, og er der ikke udsigt til, at de vil blive betalt, foreslås det derfor at indføre en regel om suspension af fradragsretten, indtil betaling sker.

Tidligere antog ligningsmyndighederne i praksis, at der, hvis debitor måtte antages at savne økonomisk evne og vilje til at betale renterne, først opnåedes fradragsret, når renterne faktisk betaltes. Denne praksis svarede til den praksis, der blev fulgt af ligningsmyndighederne i forbindelse med fremførsel af underskud i henhold til ligningslovens § 15 i konkurs-tilfælde.

Efter at Højesteret i en dom af 30. maj 1980 (UFR 1980 s. 566) havde fastslået, at der savnedes hjemmel til at nægte en negativ skattepligtig indkomst fremført i medfør af ligningslovens § 15 i konkurstillfælde ændredes også praksis vedrørende fradragsretten for renteudgifter. Retsstillingen er herefter, at forfaldne renteudgifter kan fratrækkes, uanset om de er betalt, og uanset om der er udsigt til, at de vil blive betalt.

Formålet med forslaget er derfor at skabe hjemmel

for en begrænsning af fradragsretten for renteudgifter i tilfælde, hvor disse ikke kan forventes betalt.

En omlægning af fradragsretten til betalingstidspunktet forudsætter efter bestemmelsens 1. punktum, at renteudgifter m.v. ikke er betalt inden udgangen af det indkomstår, der følger efter året, hvori de efter reglerne i stk. 1-4 er fradraget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Omlægningen af fradragsretten er således i første række knyttet til et objektive betalingskriterium. Om rentekravet er betalt/ og betalt rettidigt, d.v.s. inden udgangen af det efterfølgende indkomstår, må afgøres på grundlag af almindelige obligationsretlige regler. Alle de pågældende renter skal være betalt; er der kun sket en delvis betaling, er der tilsvarende tale om, at nogle renter af gælden er ubetalte, og betingelsen for reglens anvendelse vil derfor være opfyldt.

Forfaldstiden må bestemmes på grundlag af parternes aftale og lovgivningens almindelige regler. Er der f.eks. ydet henstand før forfaldstidspunktet nå det således i første række bero på parternes aftale, om der kun er ydet henstand med selve betalingen eller om forfaldstidspunktet ligeledes må anses for udskudt.

Renteudgifter m.v. skal som nævnt være betalt inden udgangen af det indkomstår, der følger efter året, hvori de efter reglerne i stk. 1-4 er fradraget ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst, såfremt den skattepligtige skal bevare fradragsretten efter forfaldsprincippet (eventuelt periodiseringsprincippet) for dette indkomstår. Fristen, inden hvilken betaling skal have fundet sted, kan udgøre op til 2 år, men normalt ikke under 1 år. Fristen kan blive kortere end 1 år i tilfælde, hvor skattepligten ophører på grund af den skattepligtiges død eller fraflytning til udlandet. Hvor indkomståret er sammenfaldende med kalenderåret, skal renter m.v., der f.eks. forfalder den 1. april 1984, være betalt inden udgangen af 1985. Er rentekravet derimod ikke betalt inden udgangen af 1985, kan

renteudgifter m.v., der forfalder eller vedrører 1985, kun fradrages i det omfang, de er betalt. En omlægning af fradragsretten til betalingstidspunktet nedfører således, at renteudgifter først kan fradrages i det indkomstår, hvori betaling sker. I overensstemmelse med de almindeligt gældende regler om fradragsret for renteudgifter er det dog en forudsætning, at der på betalingstidspunktet fortsat består en retlig forpligtelse til at betale renten.

Fradragsretten udskydes endelig kun for renteudgifter m.v. af samme gæld. Hermed fastslås det, at hvert enkelt gældsforhold skal bedømmes for sig. Er den skattepligtige kun i restance med forfaldne renteudgifter m.v. for et enkelt låns vedkommende, får den manglende betaling således ikke betydning for den skattemæssige behandling af renter af andre gældsforhold.

Efter bestemmelsens 2. punktum finder reglen i 1. punktum kun anvendelse, såfremt den skattepligtige ikke kan godtgøre, at han ved udgangen af det efterfølgende indkomstår, er i stand til at betale forfalden gæld eller stille betryggende sikkerhed herfor. Det er således en yderligere betingelse for at udskyde fradragsretten til betalingstidspunktet, at den skattepligtige må antages at savne evnen til at opfylde sine gældsforpligtelser. Dette vil som udgangspunkt være tilfældet, hvor den skattepligtige f.eks. er erklæret konkurs eller har standset sine betalinger. Manglende evne til at opfylde sine gældsforpligtelser kan ligeledes ofte antages at foreligge, når der ved udlæg eller tvangsauktion ikke har kunnet opnås dækning hos den skattepligtige. Betingelsen må endvidere anses for opfyldt, når den skattepligtige erkender at være insolvent, eller når det på andet grundlag kan konstateres, at han savner evne til at opfylde sine gældsforpligtelser. Kan den skattepligtige imidlertid godtgøre, at han har evne til at betale, sker der som nævnt ingen omlægning af fradragsretten til betalingstidspunktet.

Efter bestemmelsen er det som udgangspunkt en for-

udsætning, at kreditors krav på renter faktisk er blevet opfyldt. En renteudgift m.v. anses dog også for betalt, når renteudgiften af et pengeinstitut debiteres den skattepligtiges kassekredit eller lignende løbende mellemværende indenfor det aftalte maksimum, idet denne betalingsform kan sidestilles med kontant betaling.

Debitering af morarenter på en løbende kredit hos andre kreditorer, således f.eks. hos en leverandør, kan derimod ikke sidestilles med betaling.

En kassekredits maksimum må bero på den indbyrdes aftale mellem den skattepligtige og pengeinstituttet. De renteudgifter, der debiteres en kassekredit udover det aftalte maksimum, må som udgangspunkt anses for ikke betalte. Hvis kassekreditens maksimum efterfølgende forhøjes kan renteudgifterne anses for betalt, såfremt de ligger indenfor det nye maksimum. Der må i denne forbindelse som udgangspunkt lægges vægt på, hvad fordringshaverens kontoudtog udviser.

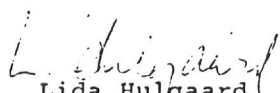
Den foreslåede regel, om at betaling i visse tilfælde anses at foreligge ved den blotte debitering på en kassekredit eller lignende må ses som udtryk for, at kassekrediten tilsigter at give kontohaveren en betalingsmulighed. Såfremt en efterfølgende udvidelse af kreditten alene tilsigter at skabe dækning for pengeinstituttets rentedebitering og således ikke er udtryk for en reel udvidelse af kreditten, kan egentlig betaling dog ikke antages at foreligge.

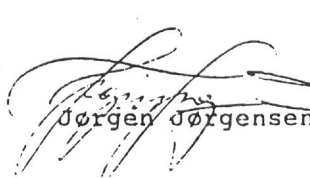
7. Ikrafttræden.

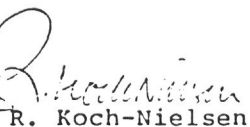
Skattelovrådet finder det mest hensigtsmæssigt, on den foreslåede bestemmelse først får virkning fra begyndelsen af et indkomstår og skal derfor foreslå følgende bestemmelse herom:

"Loven har virkning for indkomståret 198x og senere indkomstår".

Tillægges loven virkning for indkomståret 1984 medfører det, at skatteydere, hvis indkomstår er sammenfaldende med kalenderåret, og som i 1983 har fratrukket renteudgifter m.v., vil få omlagt fradragsretten for indkomståret 1984 til betalingstidspunktet, såfremt de ikke har betalt det i 1983 fratrukne rentebeløb inden udgangen af 1984. En sådan ikrafttrædelsesbestemmelse kan i en vis forstand indebære, at loven får tilbagevirkende kraft, idet de renteudgifter, der er forfaldne i 1984 før et lovforslags gennemførelse efter den hidtidige retstilstand kunne fradrages, medens fradragsretten efter forslaget kun vil være gældende, hvis renteudgifterne vedrørende 1983 ikke er betalt inden udgangen af indkomståret 1984. Problemet har særlig betydning i de tilfælde, hvor indkomståret 1984 er udløbet på grund af ophør af skattepligt før et lovforslags vedtagelse.

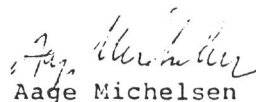

Lida Hulgaard
(formand)

Jørgen Jørgensen

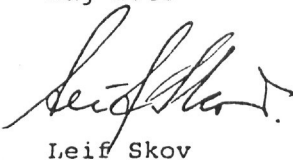

R. Koch-Nielsen

Steen Langebæk

Kaj Lotz

Aage Michelsen
(næstformand)

Niels Chr. Nielsen

Leif Skov

Søren Sønderholm

LOVRADET,
august 1983.

Udtalelse om forudbetalte renter m.v.

1. Indledning

Ministeren for skatter og afgifter har den 3. juni 1983 bedt skattelovrådet undersøge, om reglerne for den **periodemæssige** fordeling af fradrag for renter m.v. rummer mulighed for misbrug i forbindelse med forudbetaling af rente og eventuelt andet fradragsberettiget vederlag m.v. for at låne penge eller opnå kredit.

I givet fald bedes det endvidere undersøgt, hvorledes sådanne misbrugsmuligheder kan modvirkes, uden at det får omfattende konsekvenser for almindelige låne- og kreditforhold. Der må herved tages stilling til, om eventuelle ændrede regler kan gennemføres administrativt, eller om det må antages, at ændringer i lovgivningen er nødvendige.

Ministeren har samtidig anmodet rådet om at undersøge, om der er tilsvarende problemer i forbindelse med efterbetaling af rente.

Ministeren har endelig anmodet skattelovrådet om at fremskynde besvarelsen mest muligt.

2. Sammenfatning.

Skattelovrådet mener, at reglerne om fradrag for forudforfaldende renter m.v. rummer visse muligheder for misbrug. Idet der bortses fra visse problemer ved indtræden og ophør af skattepligt - spørgsmål der undersøges i et særligt udvalg - synes misbrugsmulighederne af forholdsvis begrænset omfang, og de giver i sig selv næppe grund til lovindgreb. Imidlertid mener rådet, at der er behov for klarere skatteregler om forudforfaldende renter m.v., og foreslår derfor en lovbestemmelse, som tager sigte på både at fjerne uklarheden og modvirke eventuelle misbrug.

3. Gældende ret

Renteudgifter er fradragsberettigede efter stats-skattelovens § 6 **stk.1**, litra e, der taler om renter af prioriteter og anden gæld. For at man kan anse en udgift for en rente, må denne beregnes procentvis af den til enhver tid værende restgæld og udgøre vederlag for at få stillet kapital til rådighed.

I praksis er der blevet knyttet den betingelse til fradragsretten, at renten skal være forfalden til betaling i den periode, som indkomstopgørelsen vedrører, jfr. ligningsvejledningen 1982 side 355. Forfaldsprincippets anvendelse beror i dag på en lang, fast praksis, og princippet er fastholdt selv i tilfælde, hvor dette medfører væsentligt afvigende resultater fra en regnskabsmæssig korrekt opgørelse.

Normalt beregnes og forfalder en renteudgift bagud for en nærmere aftalt, afgrænset periode, f.eks. 1 måned, et kvartal eller et halvt år. Der er dog intet til hinder for, at parterne i et låneengagement kan aftale en anden - kortere eller længere - beregningsperiode.

I Lærebog om Indkomstskat (Ole Bjørn, Lida Hulgaard og Aage Michelsen, 1981), side 264, antages det således, at forfaldstiden frit kan aftales mellem parterne, og at fradragstidspunktet følger forfaldsprincippet, uanset om renten forfalder forud eller bagud. Som eksempel på fradrag for forudforfaldende renter henvises til SpO 1970.174, hvor en låntager stiftede et lån på 15.000 kr. Lånets løbetid var 24 år med rente 8 pct. p.a. af den til enhver tid værende restgæld. Det var aftalt, at det beregnede rentebeløb for hele lånets løbetid var forfalden til betaling ved udbetaling af lånet, hvorfor betalingen af renterne skete ved modregning i låneprovenuet. Det var endvidere aftalt, at låntager var berettiget til rentegodtgørelse ved hel eller delvis indfrielse af lånet før det aftalte tidspunkt. Det blev antaget, at hele rentebeløbet kunne fradrages ved opgørelsen af låntagers skattepligtige indkomst i det år, hvori lånet var stiftet. I konsekvens heraf

skulle eventuel renterefusion medregnes i låntagers indkomst i det år, hvori refusionsbeløbet blev godskrevet ham.

Statsskattedirektoratet har i enkelte konkrete sager fulgt ovennævnte afgørelse i tilfælde, hvor forudbetalingen af renterne har vedrørt en periode på op til $3\frac{1}{2}$ år.

Forfaldsprincippets anvendelse fraviges i visse tilfælde og erstattes af en forholdsmæssig fordeling af fradragsretten over den periode, som renten vedrører (optjeningsprincippet - i det følgende benævnt periodisering). For det første periodiserer banker og forsikringsselskaber m.v. i almindelighed renteindtægter og renteudgifter. For det andet har ligningsrådet godkendt, at bogførings- og regnskabspligtige kan medregne årets beregnede renter ved indkomstopgørelsen under forudsætning af, at såvel renteindtægter som renteudgifter periodiseres, jfr. SD-cirkulære 1981-23. Dette svarer til den regnskabsmæssige opgørelsesmåde, der er foreskrevet i årsregnskabsloven (lov nr. 284 af 10. juni 1981). Endvidere forekommer det muligvis, at ligningsmyndighederne i visse tilfælde ikke påtaler periodisering af renterne, når blot princippet **anvendes** konsekvent.

Uanset de anførte betydelige undtagelser er forfaldsprincippet hovedreglen i praksis, også i tilfælde hvor renten forfalder forud for låneperioden. Forudforfaldende renter forekommer f.eks. i forbindelse med diskontering af veksler og ved lån i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk. Fælles for sådanne låneengagementer er, at renteudgifterne sjældent forfalder til betaling for en længere periode end 6 måneder. For sådanne korte perioder er der ingen tvivl om, at fradragsretten efter gældende ret følger forfaldstidspunktet.

Som nævnt ovenfor har statsskattedirektoratet i enkelte sager godkendt rentefradragsret i forfaldsåret

i tilfælde, hvor lånets løbetid var $3\frac{1}{2}$ år. Afgørelserne er dog så få, at der næppe kan udledes noget sikkert om den skattemæssige behandling af sådanne låneengagementer. Det er således usikkert, om man i sådanne tilfælde altid kan tale om, at der foreligger en rente, idet kravet om, at renten er et vederlag for en rådighedsret over kapital, ikke i alle tilfælde vil være opfyldt.

Statsskattedirektoratet har i en ny afgørelse, der er offentliggjort i Revision og Regnskabsvæsen 1983, SM, side 155, nægtet fradragsret. Der var i sagen tale om et lån på 100.000 kr. med en løbetid på 4 år. Renterne for hele lånets løbetid var angivet til 23,9 pct. p.a. af hovedstolen svarende til i alt 95.600 kr. Renterne forfaldt ved lånets stiftelse, og betaling fandt sted ved modregning i låneprovenuet. I realiteten var der således tale om, at låntager fik udbetalt 4.400 kr. mod at tilbagebetale 100.000 kr. efter 4 år. Dette svarer til en effektiv rente på lidt over 118 pct. p.a. jfr. nærmere nedenfor i afsnit 3. Efter statsskattedirektoratets opfattelse kunne det angivne beløb ikke fradrages i stiftelsesåret som rente i medfør af statsskatte-lovens § 6, stk.1, litra e.

På baggrund af det sparsomme antal afgørelser, der foreligger om den skattemæssige behandling af forudforfaldende renter, synes det ikke muligt at sige noget sikkert om, hvor grænsen skal drages mellem lån, hvor en forudforfalden rente kan anerkendes som en egentlig rente med deraf følgende fradragsret, og lån, hvor dette ikke er tilfældet.

4. Udnyttelsesmuligheder

I det følgende anvendes begreberne effektiv rente og effektiv efter-skat-rente, og disse begreber skal indledningsvis kort kommenteres.

Effektiv rente er den rente, der får et udlånt beløb til over lånets løbetid at vokse til det eller de beløb, der i alt tilbagebetales. Effektiv rente beregnes kutymemæssigt som bagudforfaldende rente pr. år, og der tages hensyn til rentes-rente. Den effektive rente, opgøres efter formlen $K = K \times (1 + r)^n$, hvor K er det beløb, som kapitalen K vokser til ved rentefoden r pr. år i løbet af n år.

Den effektive efter-skat-rente er den effektive rente beregnet på betalingsstrømmene efter skat. Den opgøres i det følgende ved at nedsætte den modtagne eller ydede rente med marginalskatteprocenten for henholdsvis långiver eller låntager. Man kommer herved til at gøre den forudsætning, at låntager opnår skattebesparelsen samtidig med, at renten forfalder, og at långiver betaler skat af renteindtægten samtidig med, at renten indtægtsføres. Denne forudsætning er ikke helt korrekt. For personer, der efter kildeskatteloven er undergivet samtidighedsbeskatning, er der tale om en praktisk tilnærmelse, medens der for selskaber, hvor skatten forfalder til betaling i november i året efter indkomståret, er tale om en generel overvurdering af skattevirkningen.

Når rente er fradragsberettiget og indkomstskattepligtig på forfaldstidspunktet, er det ret enkelt at flytte indkomst - og dermed skattebetaling - fra et indkomstår til det følgende. Dette kan ske, ved at et lån optages med forudforfaldende rente i år 1, og låneprovenuet anbringes med bagudforfaldende rente i år 2. Renteudgiften i år 1 vil nedsætte den skattepligtige indkomst dette år, og renteindtægten i år 2 vil nogenlunde tilsvarende forøge den skattepligtige indkomst i dette år. Man har herved opnået, at udskyde en skattebetaling et år eller med andre ord, man har opnået et rentefrit lån svarende til skatten af renteudgiften i år 1. For at en sådan transaktion skal være fordelagtig,

må det kræves, at det effektive efter-skat-afkast af det optagne lån og af det rentefri skattelån tilsammen er større end den effektive efter-skat-rente, der skal ydes for det lånte beløb, idet der herved også skal tages hensyn til transaktionsomkostninger såsom stiftelsesprovision og udgifter til sikkerhedsstillelse og stempel. Nogle eksempler kan belyse fordelene ved sådanne transaktioner. I eksemplerne er det forudsat, at den effektive rente både på lånesiden og på udlånssiden fuldt ud påvirker opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Der er således bortset fra eventuelle skattefri kurstab og -gevinster.

En person med en marginalsattesats på 70 pct. ønsker f.eks. at udskyde en skat på ca. 50.000 kr. et år. Der optages derfor i år 1 et et-årigt lån på 548.200 kr. til en effektiv rente på 15 pct. p.a. Renten erlægges forud ved stiftelsen og udgør 71.504 kr. Herved opnås en skattebesparelse på 70 pct. af 71.504 kr., dvs. 50.053 kr.

Placeres nettoprovenuet af lånet 476.696 kr. (548.200 kr. - 71.504 kr.) og den sparede skat 50.053 kr., i alt 526.749 kr., til en effektiv rente på 15 pct. p.a., er kapitalen efter et år vokset til 605.761 kr. som følge af rentetilskrivning på 79.012 kr. Er marginalsattesatsen i år 2 uændret 70 pct., udgør skatten af renteindtægten 55.309 kr.

Efter indfrielse af lånet, 548.200 kr., og betaling af skatten, 55.309 kr., vil der være en gevinst på 2.252 kr. Hvis marginalsatten i år 2 falder til 40 pct., forøges gevinsten til 25.956 kr. Falder marginalsatten til 0 i dette år, bliver gevinsten 57.561 kr. I eksemplet er der bortset fra transaktionsomkostninger.

En forlængelse af lånets løbetid ud over et år, reducerer det lånebeløb, der skal til for at fremkalde en given skattebesparelse.

Nedenstående tabel viser forfaldstidspunktets betydning for den effektive efter-skat-rente på et 3-årigt

stående lån med en effektiv før-skat-rente på 15 pct. p.a. Det er lagt til grund, at långiver og låntager anvender forskelligt skattemæssigt princip, nemlig således at långiver indtægtsfører den optjente rente (periodisering), medens låntager anvender forfaldsprincippet. Den effektive efter-skat-rente bliver derfor i situation 2 og 3 forskellig for långiver og låntager ved samme marginalsattesats.

Marginalskat pct.:	<u>Långiver</u>		<u>Låntager</u>	
	40	70	40	70
	pct. p.a.			
1. Rente betales årligt bagud	9,0	4,5	9,0	4,5
2. Rente betales bagud ved indfrielse	9,0	4,5	9,5	5,0
3. Rente betales forud ved lånets stiftelse	9,0	4,5	8,0	3,7

Følgende eksempel illustrerer udnyttelsesmulighederne, hvor lånet optages med forudbetalt rente og placeres i fordringer, hvor renten forfalder ved indfrielse. Også i dette eksempel er der bortset fra transaktionsomkostninger.

Der optages i år 1 et 3-årigt stående lån med forudbetalt rente (15 pct. p.a. i effektiv rente). Lånet lyder på 208.800 kr., og den forudbetalte rente udgør 71.511 kr. Med en marginalsattesats på 70 pct. opnås herved en skattebesparelse på 50.057 kr. Den sparede skat og nettoprovenuet af lånet placeres i en fordring med en effektiv rente på 15 pct. p.a., der forfalder

efter 3 år. De 187.346 kr. (nettoprovenu + sparet skat) vokser i løbet af de 3 år til 284.931 kr. Såfremt marginalsattesatsen også i år 4 er 70 pct., skal der svares en skat på 68.309 kr. Efter skattebetaling og indfrielse af lånet har skatteyderen opnået en fortjeneste på 7.822 kr.

Herved er opnået en effektiv efter-skat-lånerente på 3,7 pct. p.a., medens proventet kan placeres til en effektiv efter-skat-rente på 5,0 pct. p.a. Arrangementet vil være fordelagtigt, så længe låneproventet og skattebesparelsen kan placeres til en efter-skat-rente på over 3,7 pct. p.a. mod 4,1 pct. ved det 1-årige lån.

Såfremt marginalsatten i år 4 er lavere end 70 pct., øges fordelene ved transaktionen. Er marginalsattesatsen f.eks. 40 pct., bliver gevinsten 37.097 kr. Er marginalsatten 0, bliver gevinsten 76.131 kr.

Ved forskellige former for garantier og sikkerhedsstillelser kan parternes risiko ved transaktioner af denne art stort set elimineres.

Kombineres en længere løbetid for lånet med et større lånebeløb, forøges den økonomiske gevinst. Et eksempel kan illustrere dette.

Der optages et lån på 1.000.000 kr., der løber i 3 år og 179 dage fra den 21. december 1982 og forrentes med en forudbetalt simpel rente på 13 $\frac{7}{8}$ pct. p.a. Renten opgøres til 485.240 kr. Garantiprovision udgør 2 $\frac{1}{2}$ pct. p.a. af hovedstolen og erlægges årligt forud. Stempelafgiften beløber sig til 15.000 kr.

Den effektive før-skat-rente for långiver kan beregnes til 20,89 pct. p.a. Låntagers effektive før-skat-rente kan opgøres til 26,89 pct. p.a., idet der herved er taget hensyn til den årligt forudbetalte garantiprovision på 2 $\frac{1}{2}$ pct. og stempelafgiften. Ved en marginalskat på 70 pct. udgør skattebesparelsen i stiftelsesåret 357.168 kr.

Placeres skattebesparelsen + låneproventet fratrukket omkostningerne til stempel og garantiprovision,

831.928 kr., til samme effektive rente som lånet, kan den effektive efter-skat-rente beregnes til 6,27 pct. p.a. ved en marginalskat på 70 pct. Det forudsættes, at hele renteindtægten er indkomstskattepligtig.

Tages der ikke hensyn til omkostningerne til stempel og garantiprovision kan udbyttet af arrangementet opgøres som renteafkastet efter skat af skattebesparelsen i 1982. Dette beløb kan beregnes til 80.566 kr. Indregnes omkostningerne til stempel og garantiprovision, falder gevinsten med 48.629 kr. til 31.937 kr., der altså er det beløb, som kan hjemtages alene ved at fremrykke forfaldstidspunktet.

Det ses, at forfaldsprincippet indebærer muligheder for at fremskynde skattemæssige fradrag og for at udskyde skattepligtige indtægter. Den økonomiske gevinst beror på likviditetseffekten heraf.

Hertil kommer som antydnet, at forfaldsprincippet giver mulighed for at placere fradrag henholdsvis indkomst i de år, hvor det er fordelagtigst set fra skatteyderens side, dvs. fradraget placeres i år med en høj marginalskatteprocent og indkomsterne i år med en lav marginalskatteprocent. **Arrangementer** som de skitserede vil derfor være mere fordelagtige forud for påregnelige fald i marginalsattesatsen, f.eks. på grund af pensionering, køb af fast ejendom, emigration etc., samt ved placering af låneprovenuet i aktiver, hvor en eventuel fortjeneste er helt eller delvis skattefri.

5. Rådets vurdering af udnyttelsesmulighederne.

Som anført ovenfor i afsnit 3 er det fast antaget i praksis, at beskatnings- eller fradragstidspunktet for renter som hovedregel er forfaldstidspunktet, der ofte vil være sammenfaldende med eller ligge i nær tilknytning til betalingstidspunktet. Beskatnings- eller fradragstidspunktet er således i princippet uafhængigt af det indkomstår, som renten vedrører. Herved tilveje-

bringes der mulighed for vilkårligt at **overføre** indtægter og udgifter fra et indkomstår til et andet. Som påvist i afsnit 4 kan denne mulighed udnyttes til at opnå en økonomisk gevinst dels i form af en skattekredit, dels i forbindelse ned forskelle i årenes **marginal**-skatteprocenter.

Skattelovrådet finder på denne baggrund, at reglerne for fradrag for forudbetalte renter m.v. rummer visse muligheder for misbrug. Ved bedømmelsen af disse muligheder må der dog skelnes mellem den økonomiske gevinst, som fuldt skattepligtige her til landet kan opnå, og de muligheder for at udnytte reglerne, der er forbundet med indtræden eller ophør af skattepligt her til landet.

For fuldt skattepligtige synes misbrugsmulighederne isoleret set af begrænset omfang og kan næppe i sig selv begrunde en radikal omlægning af gældende praksis. Efter skattelovrådets opfattelse synes der derimod at være et voksende behov for - også på dette område - at skabe klarhed omkring den skattemæssige behandling, således at det på forhånd er muligt at bedømme konsekvenserne af en given disposition.

Mulighederne for at misbruge de gældende regler for fradrag for forudbetalte renter m.v. til at unddrage sig skattebetaling i forbindelse med indtræden og ophør af skattepligt her til landet er væsentligt større. Løsningen af disse problemer hænger imidlertid sammen med en mere generel undersøgelse af de skattemæssige spørgsmål, der rejser sig i forbindelse med til- og fraflytning. Efter skattelovrådets opfattelse må en eventuel begrænsning af misbrugsmulighederne ved til- og fraflytning derfor i første række naturligt henhøre under kommissoriet for det udvalg, som i følge beslutningsforslag B 50 i folketingsåret 1982/83 nedsættes om ændring af reglerne for beskatning af udenlandsk indkomst i Danmark og for ophør af skattepligten til Danmark.

6. Rådets overvejelser.

Der er i skattelovrådet enighed om, at det for renteindtægter og -udgifter er muligt at angive en principielt rigtig metode for fordelingen af disse poster på de enkelte indkomstår. Renter er netop karakteriseret ved at blive beregnet under hensyn til løbetiden for lånet eller kreditten, og man kan derfor med fuld ret tale om, at en given rente kan fordeles på de enkelte dage af løbetiden.

For enhver regnskabsperiode og typisk for et givet indkomstår er det derfor muligt af opgøre præcist, hvor store renteindtægter og -udgifter, der er påløbet i perioden og hvilke renter, der derfor bør indgå i opgørelsen af denne periodes overskud eller underskud.

Dette princip om periodisering af renteindtægter og -udgifter lægges som nævnt ovenfor også til grund i årsregnskabsloven, hvor grundsynspunktet netop er, at årsregnskabet skal give et retvisende billede af resultatet.

Det er ovenfor i afsnit 4 beskrevet, hvorledes mulighederne for udnyttelse af transaktioner ned forudbetalt rente hænger sammen med muligheden for at udnytte situationer, hvor rentebetaleren anvender forfaldsprincippet ved sin indkomstopgørelse, medens rentemodtageren fordeler sin renteindtægt over de enkelte indkomstår, hvori renten optjenes. Dette er for så vidt blot et eksempel på, at overalt hvor der gælder forskellige skatteregler for yderen og modtageren, vil der opstå asymmetri, som ofte vil medføre misbrugsmuligheder.

Det er på denne baggrund skattelovrådets principielle synspunkt, at man bør tilstræbe, at renteindtægter og -udgifter for alle skattepligtige periodiseres, d.v.s. fordeles korrekt over den periode, som renterne vedrører.

Herved vil ikke blot problemerne med eventuelle misbrugsmuligheder for personer, der varigt er skatte-

pligtige her i landet blive imødegået, men også de - nok større - misbrugsmuligheder, der knytter sig til situationer med indtræden eller ophør af dansk skattepligt, jfr. afsnit 5 ovenfor.

Imidlertid er rådet opmærksom på, at det gældende forfaldsprincip, hvor renteindtægter og -udgifter normalt indgår i indkomstopgørelsen for det indkomstår, hvori renterne forfalder, rummer praktiske fordele.

For det meget store antal skattepligtige, der har renteindtægter af indestående i pengeinstitut, af obligationer eller pantebreve, og renteudgifter af prioritetslån i fast ejendom eller almindelige lån i bank eller sparekasse, vil forfaldsprincippet kun sjældent føre til resultater, der er væsentligt forskellige fra resultatet af periodisering. Samtidig har forfaldsprincippet bevirket, at der i meget vid udstrækning på en forholdsvis enkel måde har kunnet etableres kontrolsystemer for renteindtægter, ligesom realkreditinstitutioner og pengeinstitutter i meget vidt omfang forsyner deres kunder med oplysning om årets forfaldne renteudgifter. Disse systemer medvirker utvivlsomt til at sikre, at et meget stort antal selvangivelser er korrekt udfyldt for så vidt angår renteindtægter og -udgifter.

Skattelovrådet mener ikke at kunne anbefale, at periodiseringsprincippet gennemføres generelt, før der er skabt grundlag for, at de skattepligtige for alle almindeligt forekommende rentebetalinger, kan modtage årsopgørelser over renteindtægter og -udgifter korrekt periodiseret.

Rådet mener dog, at der generelt bør arbejdes hen imod et system, der gør en fuldstændig periodisering gennemførlig. Man bør indtil da bestræbe sig på, at skatteydere, der ønsker at overgå til periodisering af renteindtægter og -udgifter, får mulighed herfor, når det må antages, at sådanne opgørelser foretages korrekt. Skattelovrådet er i den forbindelse tilfreds med de muligheder, som ligningsrådet har indrømmet bogførings-

og regnskabspligtige for at overgå til periodisering, jfr. SD cirkulære 1981-23.

Som anført ovenfor i afsnit 5 er det rådets opfattelse, at de gældende regler om anvendelsen af forfaldsprincippet for forudbetalte renter kan give anledning til et vist misbrug. I praksis er det som anført tvivlsomt, i hvilket omfang det efter gældende ret kan accepteres, at forud forfaldende beløb anses for rente. Det er derfor rådets opfattelse, at man med fordel kan gennemføre en regel, der tilsigter at skabe klarhed om retsstillingen og modvirke eventuelle misbrug. En sådan regel bør efter rådets opfattelse gennemføres ved lov.

En lovbestemmelse herom vil indebære et kompromis mellem det ønskelige periodiseringsprincip og forfaldsprincippet.

Selvom rådet som anført har stor sympati for periodiseringsprincippet, forekommer det i den foreliggende situation mest hensigtsmæssigt, at man indskrænker sig til som udgangspunkt at lovfæste forfaldsprincippet og derefter fastslå en række undtagelser, hvor periodiseringsprincippet bør gælde med henblik på at modvirke misbrug.

Det kunne her være nærliggende at påbyde periodisering af alle forudbetalte renter, men herved ville man formentlig gribe ind i forudsætningerne for en række sædvanlige låne- og kreditforhold.

Hertil kommer, at de problemer, der knytter sig til misbrugsmulighederne ved forudbetalte renter, næppe er af et sådant omfang, at løsningen kan retfærdiggøre betydelige indgreb i bestående sædvaner og kutyper.

Efter de oplysninger, der har foreligget for skateloivrådet, forekommer egentlige forudbetalte renter, der forfalder til betaling ved renteperiodens begyndelse, bl.a. i forbindelse med diskontering af vekslere og ved lån i Finansieringsinstituttet for Industri og Håndværk. Forudbetalte renter, der forfalder før udløbet af

renteperioden forekommer hyppigt ved realkreditlån derved, at terminsydelsen ofte forfalder 1-2 måneder før periodens udløb.

De foreliggende oplysninger tyder på at renteudgifter kun sjældent forfalder til betaling mere end 6 måneder forud for udløbet af renteperioden.

Som påvist ovenfor i afsnit 4 er misbrugsmulighederne ved forudbetalte renter større, jo længere periode renterne forudbetales for, og det kan på denne baggrund forekomme rimeligt at hævde, at en begrænsning af forfaldsprincippets anvendelse til forudbetaling for indtil 6 måneder både vil imødekomme hensynet til gældende sædvaner, og i rimelig grad modvirke misbrug, når bortses fra de særlige situationer ved fraflytning fra Danmark.

I ligningslovens § 8, stk. 3, litra a) og b) findes bestemmelse om fradragsret for løbende provisioner for lån, som den skattepligtige optager, og for præmier og lignende løbende ydelser for kaution for den skattepligtiges gæld. Sådanne ydelser har i vidt omfang en funktion svarende til renter, og de kan periodiseres på samme måde. Det vil derfor være rimeligt at lade en lovbestemmelse omfatte såvel disse ydelser som renter.

I ligningslovens § 8, stk. 3, litra c), er der givet regler om fradragsret for stiftelsesprovisioner, éngangspræmier og lignende éngangsydelser for lån eller kaution herfor, såfremt lånets løbetid er under 2 år. Hvis sådanne éngangsydelser, der typisk forfalder forlods, ikke underkastes tilsvarende bestemmelser, som gælder for renter og de rentelignende ydelser, vil der måske kunne opstå situationer, hvor lån på under 2 år i videre omfang end hidtil forsøges vederlagt med stiftelsesprovision i stedet for renter.

Landsskatteretten har i en kendelse (LSR. 1981. 80) nægtet at anerkende en stiftelsesprovision på 20 pct. og nedsat fradraget til 4 pct. af lånets hovedstol, medens de resterende 16 pct. ansås for kurstab.

På denne baggrund forekommer det rimeligt at begrænse fradrag på forfaldstidspunktet for stiftelsesprovision m.v. til en ret lav procent af hovedstolen, f.eks. 4 pct., medens eventuelt overskydende beløb, der er fradragsberettiget, må fordeles over resten af lånets løbetid.

7. Lovudkast

På baggrund af foranstående kan skattelovrådet foreslå følgende formulering af en ny bestemmelse i ligningsloven:

§ 5. Renteudgifter vedrørende gæld fradrages ved opgørelsen af den skattepligtige indkomst i det indkomstår, hvori renten forfalder til betaling, jfr. dog stk. 2 og 4. For udgifter til løbende provisioner for lån, som den skattepligtige optager, og for præmier og lignende løbende ydelser for kaution for den skattepligtiges gæld, jfr. § 8, stk.3, litra a) og b), finder 1. pkt. tilsvarende anvendelse.

Stk.2. Fradraget for renteudgifter m.v., jfr. stk.1, som vedrører en længere periode end 6 måneder, og som forfalder mere end 6 måneder før udløbet af perioden, fordeles over den periode, renten m.v. vedrører.

Stk.3. Stiftelsesprovisioner, engangspræmier og lignende engangsydelser for lån eller kaution, der omfattes af § 8, stk.3, litra c), fradrages med højst 4 pct. af lånets hovedstol i det indkomstår, hvori provisionen m.v. forfalder til betaling. Fradraget for overskydende provision m.v. fordeles over den resterende låneperiode.

Stk.4. Med ligningsrådets tilladelse kan skattepligtige fordele fradrag for de i stk.1 nævnte renteudgifter m.v. over de perioder, udgifterne vedrører, når den skattepligtiges renteindtægter tilsvarende for-

deles over de perioder, renteindtægterne vedrører. Er den i 1. pkt. nævnte fordeling af indtægter og udgifter anvendt ved indkomstopgørelsen, skal samme fordeling anvendes i senere indkomstår, medmindre ligningsrådet tillader reglerne i stk.1 anvendt. Ligningsrådet kan fastsætte nærmere vilkår for tilladelser efter 1. og 2. pkt.

8. Bemærkninger til lovudkastet

Lovforslaget går først og fremmest ud på, at der fastsættes nærmere regler for, hvornår renteudgifter, der er fradragsberettigede, skal påvirke opgørelsen af den skattepligtige indkomst. Herudover indeholder forslaget regler om den tidsmæssige placering af fradragsretten for visse andre fradragsberettigede løbende ydelser og engangsydelser, som har tilknytning til låneengagementer.

Forslaget indeholder ikke regler om, hvorvidt renteudgifter m.v. er fradragsberettigede. Dette spørgsmål beror fortsat på de regler, der nærmere regulerer dette spørgsmål.

Det fremgår af indledningen til statsskattelovens § 4, at den skattepligtige indkomst skal opgøres på grundlag af den samlede årsindtægt. Hvorvidt en skattepligtig indtægt eller udgift skal påvirke indkomstopgørelsen i det enkelte år, afgøres som teoretisk udgangspunkt ud fra retserhvervelsesprincippet. For renteindtægter og renteudgifter har praksis imidlertid udviklet sig således, at det ved indkomstopgørelsen som hovedregel er afgørende, hvornår renten er forfalden til betaling, selvom statsskatteloven ikke nævner dette kriterium. Dette forfaldskriterium er baggrunden for, at der i visse situationer er mulighed for, at den skattepligtige indkomst kan opgøres således, at denne ikke giver et retvisende billede af årets indkomst.

Til stk.1.

Bestemmelsen fastslår, at rentefradragsretten som udgangspunkt er knyttet til forfaldstidspunktet og opretholder således den gældende praksis. Som nævnt indeholder forslaget ikke regler om, hvilke renteudgifter m.v., der er fradragsberettigede, men kun regler om, hvornår renteudgifter, der er fradragsberettigede i medfør af andre lovbestemmelser eller praksis, kan fradrages.

Udover fradrag for renteudgifter indeholder stk.1 regler om andre fradragsberettigede løbende ydelser, som afholdes ifølge aftale om lån og kaution. For disse ydelser knyttes fradragsretten ligeledes til forfaldstidspunktet.

Den foreslåede bestemmelse indeholder ingen ændring af den praksis, som har udviklet sig vedrørende studielån. Renteudgifterne for disse lån skal fortsat først kunne fradrages i det indkomstår, hvor renterne forfalder til betaling.

Til stk.2.

Bestemmelsen, der omhandler forudforfaldende renter, fastslår, at renteudgifter som vedrører en længere periode end 6 måneder, og som forfalder mere end 6 måneder før udløbet af perioden, skal periodiseres. 6-månedersgrænsen er valgt, fordi antallet af lån med forudbetalte renter for en længere periode er få, og for ikke at gribe ind i en række korte låneengagementer, hvor fradragsretten fortsat bør være knyttet til forfaldstidspunktet. Bestemmelsen medfører, at den enkelte skatteyder kan stifte lån, for hvilke rentefradraget ved indkomstopgørelsen behandles efter hver sit princip.

Til stk.3.

Stiftelsesprovisioner m.v., der er fradragsberettigede efter ligningslovens § 8, stk.3, litra c, kan

fradrages på forfaldstidspunktet med højst 4 pct. af lånets hovedstol. Eventuel overskydende provision fordeles over resten af låneperioden. 4 pct.'s-grænsen er valgt under hensyn til, at de 4 pct. må antages at give dækning for sædvanlig provision m.v., jfr. herved landskatterettens kendelse LSR 1981.80, hvor man nægtede fradrag for den del af en stiftelsesprovision, der oversteg 4 pct.

Til stk.4.

Bestemmelsen åbner som noget nyt mulighed for, at skattepligtige, der ikke er bogførings- eller regnskabspligtige, med ligningsrådets tilladelse kan vælge at periodisere renteindtægter og renteudgifter. Med hjemmel i bestemmelsen kan ligningsrådet meddele tilladelser til periodisering både til visse nærmere angivne grupper af personer og til enkeltpersoner. Det forudsættes, at ligningsrådet kan delegere kompetencen til behandlingen af konkrete ansøgninger om omlægning.

9. Ikrafttræden.

Skattelovrådet finder, at ikrafttrædelsen af den foreslåede bestemmelse i ligningslovens § 5 mest hensigtsmæssigt sker ved et årsskifte og skal derfor foreslå følgende bestemmelse herom:

"Loven finder anvendelse på rentefradrag m.v., som vedrører lån, der optages eller forlænges den 1. januar 1984 eller senere".

Med bestemmelsen opnås, at loven ikke griber ind i eksisterende låneaftaler med deraf følgende overgangsproblemer. Lånets optagelsestidspunkt er let konstaterbart og er derfor administrativt praktisabelt.

Det fremgår af bestemmelsen, at loven også skal gælde rentefradrag for lån, der forlænges. Dette skyl-

des, at det i nogle kreditforhold er sædvanligt med forlængelse af eksisterende lån i stedet for optagelse af nye. I mangel af en bestemmelse om forlængelse af lån, vil der ved eksisterende låneengagementer være mulighed for indgåelse af låneaftaler, der fremtræder som forlængelse af ældre lån, og som ikke vil være omfattet af lovens bestemmelser.

10. Bagudforfaldende renter m.v.

I det foregående er navnlig behandlet de problemer, der kan knytte sig til forudforfaldende renter, medens eventuelle problemer ved bagudforfaldende renter kun er flygtigt berørt. En generel gennemførelse af periodiseringsprincippet som omtalt i afsnit 6 ville også løse eventuelle problemer i forbindelse med bagudforfaldende renter, men når denne løsning ikke vælges, skal der kort gives en vurdering af disse problemers art og omfang.

Der ses i det følgende bort fra de situationer, hvor renteindtægt opnås ved placering af egenkapital, idet det traditionelt næppe opfattes som misbrug af skattereglerne, at en skattepligtig investor beskattes af sine renteindtægter på det tidspunkt, hvor renterne forfalder til betaling, selvom den skattepligtige har visse muligheder for ved udlånet at opnå det forfaldstidspunkt, der skattemæssigt passer ham bedst. I det følgende er det derfor forudsat, at egentlig udnyttelse af reglerne sker i situationer, hvor den skattepligtige ved modstående transaktioner af låneoptagelse og genudlån af provenuet opnår en skattefordel.

Af afsnit 4 fremgår det, at udnyttelsesmulighederne navnlig er knyttet til situationer, hvor lån optages med forudforfaldende renteudgift og låneprovenuet anbringes med bagudforfaldende renteindtægt. Problemerne med forudforfaldende renteudgift er således knyttet

nært til problemerne med bagudforfaldende renteindtægt. Den i afsnit 7 skitserede lovbestemmelse, der antages at modvirke udnyttelsen af forudforfaldende renteudgift, vil således i tilsvarende omfang modvirke udnyttelse af bagudforfaldende renteindtægt. Herudover kan bagudforfaldende renteindtægt tænkes udnyttet ved, at renteindtægt vedrørende en årrække opsamles til forfald i det sidste år. Uanset den skattecredit, der herved kan opnås, synes sådanne udnyttelsesmuligheder relativt uinteressante, dels fordi transaktionerne vil blive præget af en vis usikkerhed med hensyn til fremtidige skatte-regler og marginalsattesatser, dels fordi en sådan transaktion næppe er den mest lønsomme, der kan opnås på baggrund af de finansieringsmuligheder, som forudsættes.

Mulighederne for at udnytte bagudforfaldende renteudgift vil normalt være små, da man herved udskyder fradragsretten og dermed skattefordelen. Imidlertid vil situationer, hvor et lån med bagudforfaldende renteudgift placeres i en fordring med forudforfaldende renteindtægt, kunne udnyttes til at flytte indkomst fra en senere periode til en tidligere. Dette kan være fordelagtigt f.eks. i situationer, hvor en person flytter fra et andet land med lav eller ingen skat til de relativt høje marginalsattesatser i Danmark. Løsningen af dette problem hænger dog som nævnt i afsnit 5 sammen med arbejdet i det udvalg, der nedsættes om skattemæssige problemer ved til- og fraflytning, jfr. beslutningsforslag B 50 i folketingsåret 1982/1983.

Endvidere kan det være fordelagtigt at flytte en indtægt fra et senere år til et tidligere år, hvis et udnyttet underskud er fremført i fem år efter ligningslovens § 15 og herefter ikke kan fremføres yderligere. Man må dog her være opmærksom på, at transaktioner, der fremrykker skattepligten, alt i alt giver mindre margin for transaktionsomkostningerne, end transaktioner, der

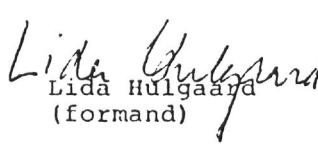

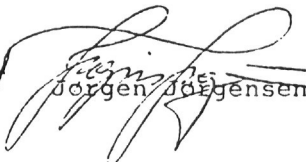
udskyder skattepligten, idet de førstnævnte ikke indbefatter en rentefri skattekredit.

Skattelovrådet finder på denne baggrund ikke, at de tilfælde, hvor bagudfordaldende renteudgifter kan udnyttes, har en sådan betydning (bortset fra de nævnte tilfælde ved tilflytning til landet), at der er forneden grund til at modvirke udnyttelsesmulighederne gennem lovgivning, ligesom rådet ikke finder, at der på dette område er behov for at tydeliggøre retstilstanden.

11« Afsluttende bemærkninger

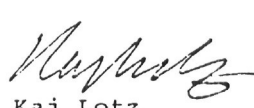
Ministeren har anmodet om, at besvarelsen fremskyndes mest muligt. Der er derfor ikke indhentet udtalelser fra de berørte myndigheder og organisationer. Skattelovrådet skal i den anledning foreslå, at et udkast til lovforslag i givet fald sendes til udtalelse hos de skattelignende myndigheder og hos kreditformidlingens organisationer bl.a. med henblik på en afklaring af eventuelle praktiske problemer, som en lovændring kan medføre.

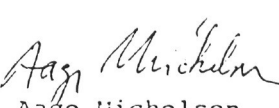

Lida Hülgaard
(formand)

Jørgen Jørgensen

R. Koch-Nielsen

Steen Langebak

Kaj Lotz

Aage Michelsen
(næstformand)

Niels Chr. Nielsen

Leif Skov

Søren Sønderholm

